

**Copenhagen Business School
Institut for Regnskab & Revision
Cand.merc.aud. – studiet, 2010**

KANDIDATAFHANDLING

Konsekvensen af en yderligere lempelse af revisionspligten i 2010

Udarbejdet af:

Christina Brandt Due Andersen

Vejleder:

Thomas Riise Johansen

Afleveringsdato: 1. marts 2010

Antal sider: 80

Antal anslag: 165.893

Indholdsfortegnelse

Executive summary.....	4
1 Indledning.....	5
1.1 Problemformulering.....	5
1.2 Metode.....	7
1.3 Afgrænsning.....	12
2 Baggrund og indledende teori.....	13
2.1 Baggrund for afhandlingen.....	13
2.2 Agentteorien.....	13
2.3 Revisionens historie.....	15
2.4 Revisorloven fra 1909 - 2003.....	16
2.5 Internationale skandaler påvirker lovgivningen.....	17
2.6 Revisors lovregulering 2009.....	18
2.7 Revisionspligt i EU.....	20
2.8 Sammenfatning.....	21
3 Revisionspligt – en administrativ byrde.....	22
3.1 EU's vækst strategi – Lissabon strategien.....	22
3.2 Vækst med vilje - strategien.....	26
3.3 Sammenfatning.....	29
4 Konsekvens af ophævelse af revisionspligt i små virksomheder i 2006.....	30
4.1 Fra lovforslag til vedtaget lov.....	30
4.2 Konsekvens af lempelsen af revisionspligt i små virksomheder.....	35
4.3 Erfaringer fra FRR.....	35
4.4 Erfaringer fra FSR.....	36
4.5 Erhvervs- og Selskabsstyrelsens analyse af lempelsen i 2006.....	37
4.6 Delkonklusion.....	39
5 Erfaringer fra udlandet.....	41
5.1 Storbritannien.....	43
5.2 Tyskland.....	51
5.3 Holland.....	52
5.4 Sverige.....	52
5.5 Norge.....	56
5.6 Revisors rolle i udlandet.....	58
5.7 Alternativ til revision.....	59

5.8 Delkonklusion	59
6 Politikernes forventning til yderligere lempelse af revisionspligten	61
6.1 Let administration	61
6.2 Jacob Jensen (V).....	63
6.3 Jens Christian Lund (S)	64
6.4 Delkonklusion	64
7 Revisorernes og erhvervslivets holdning til lempelse af revisionspligten	66
7.1 FSR's holdning til lempelse af revisionspligten.....	66
7.2 Alternativ til revision for SMV	69
7.3 Revisorens fremtid	71
7.4 Banker.....	72
7.5 Dansk industri / Håndværksrådet.....	73
7.6 Ledelsen i SMV.....	74
7.7 SKAT	75
7.8 Delkonklusion	77
8 Konklusion	79
8.1 Perspektivering	81
Litteraturliste	82
Bilag 1 – Referat af telefon interview med Jacob Jensen	86
Bilag 2 – Referat af telefon interview med Jens Christian Lund.....	89
Bilag 3 – Referat af interview med virksomhed A	91
Bilag 4 – Referat af telefon interview med virksomhed B.....	93
Bilag 5 – Referat af interview med virksomhed C	95
Bilag 6 – Mail fra Mads Engborg, Håndværksrådet	97
Bilag 7 – Mail fra FSR	100
Bilag 8 – Mail fra Jill Collis.....	101

Executive summary

At the beginning of this century EU launched a strategy for “Growth and Jobs”. The objective was to be a competitive and dynamic economy, which could generate economic growth and better jobs. The EU strategy was adopted by the national countries. Hence Denmark set forward a growth strategy in 2002. In this strategy a promise was made that the administrative burdens for the business would be reduced by 25 % by the end of 2010.

One of the administrative burdens was defined as the mandatory audit. In 2006 the first step towards audit exemption was made, as the thresholds for audit were set as the limits for small class-B companies. As the burdens have to be reduced by 25 % by the end of 2010 a bill to increase the audit thresholds further is expected in early spring 2010. It is expected that the thresholds will be equivalent to the ones of class-B companies.

The experiences of this first increase in thresholds were that only 23 % of the companies have made use of the possibility not to be audited. Unfortunately most of those companies choosing not to have audit, also choose not to buy any assistance from auditor to make i.e. tax returns. The result of this is a higher percentage of errors in tax returns.

When looking at EU, most countries have exemption for audit at some level. UK introduced relatively low thresholds for audit exemption in 1994. Since then they have increased in several steps so that they today are similar to the thresholds of EU. Various attempts have been made to introduce a mandatory alternative to audit, but none of these have succeeded in the long run.

The Danish politicians do not all agree, as they do not all believe that it is a good idea to increase the thresholds for audit. Some politicians believe it is necessary to have a mandatory alternative to audit, something less demanding than audit.

FSR are working on preparing some kind of a Danish standard that can be introduced when the thresholds of audit increases. However, this standard is only a draft and at this stage only FSR have knowledge of it.

The conclusion is, that it is the smaller class-B companies that will use the possibility of not having audit. During time when the auditors have found a new product to offer the companies, that choose not to be audited, the larger class-B companies will also take advantage of not having audit. However, this requires, that a quality product is made, and that the confidence in this product is high and respected among businesses.

Finally it should be noted that administrative burdens are not actually lowered by having audit exemption rules, as a rather small percentage of the companies take advantage of this possibility.

1 Indledning

Den lovpligtige revisionspligt som vi kender den i dag er under revision. Der stilles spørgsmålstegn ved hvorvidt det gavner samfundet at virksomhederne er underlagt revision, og i så fald hvad er værdien heraf. Måske overstiger omkostningerne ved revision nytteværdien af selvsamme.

I EU og dermed også i Danmark er der fokus på at nedbringe de administrative byrder for små og mellemstore virksomheder. De administrative byrder skal i Danmark nedbringes med 25 % inden udgangen af 2010, hvorfor den helt store byrdejagt er sat ind. Revisionspligten er én af de tunge administrative byrder, hvorfor det har stor betydning at lempe denne hvis målet om at nedbringe de administrative byrder med 25 % skal opnås

I Danmark blev revisionspligten lempet for de små klasse-B selskaber i 2006. Flere og flere af vores nabolande i EU lemper fuldt ud til EU's max grænser. Også i Danmark er der udsigt til at revisionspligten skal lempes yderligere, således at også B-selskaberne bliver omfattet. Det vil dreje sig om mere end 90 % af danske selskaber som ikke er underlagt revision, hvis denne lempelse gennemføres.

Men hvad sker der hvis den lovpligtige revision ophæves, vil samfundet opleve vækst? Vil skatten stige? Vil der stadig være tillid til selskabernes regnskab, hvis ikke der er en revisionspåtegning? Og hvilken betydning har dette for revisor?

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen og SKAT skal stadig sikre sig at hhv. Årsregnskabsloven og Skattelovgivningen overholdes. Hvad kommer en lempelse af revisionspligten til at betyde for disse institutioner?

1.1 Problemformulering

Debatten omkring yderligere lempelse af revisionspligt er intens og tilhængere og modstandere af yderligere lempelse står stejlt over for hinanden. Der er i Danmark en næsten 100 år lang tradition for at alle selskaber er underlagt revision, hvilket har betydet at revisor har spillet en markant rolle som nærmeste rådgiver. Mange selskaber har endda haft deres revisor i mere end 10 år.

Intentionen har fra Regeringens side været at lempelsen skulle ske gradvist, hvorfor der i 2006 blev foretaget den første lempelse af revisionspligten. Lempelsen af revisionspligten i 2006 berørte de små klasse-B virksomheder. I foråret 2009 foreslog regeringen at hæve grænserne for

revisionspligt således at alle B-virksomheder kan undtages for revision. Et lovforslag herom vil dog først komme på tale når erfaringerne fra den første lempelse er gjort. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kom i december 2009 med deres evaluering af hvad konsekvensen var af lempelsen af revisionspligten i 2006. Regeringens forslag om lempelse til og med klasse B-virksomheder såvel som E&S evaluering har pustet yderligere liv i debatten omkring lempelse af revisionspligten. Hvis revisionspligten lempes til at omfatte alle B-virksomheder, vil det dreje sig om mere end 90 % af de danske virksomheder som kan blive fritaget herfor.

Dette er således et emne der berører rigtig mange virksomheder i dansk erhvervsliv, og derfor er der også mange holdninger hertil. Erhvervslivet skal indstille sig på en ny måde at opnå sikkerhed for deres tal på, revisor branchen skal finde en måde hvorpå de kan berettige deres eksistens og SKAT skal vurdere hvorvidt deres kontrol foranstaltninger skal udbygges. For at kunne ruste sig så godt som muligt til denne fremtid er det væsentligt at vide hvilken betydning det har at revisionspligten lempes.

Afhandlingens formål bliver derfor at finde svar på følgende spørgsmål:

Hvad er baggrunden for og konsekvenserne af regeringens forslag om yderligere lempelse af revisionspligten?

Problemstillingen belyses med følgende underspørgsmål:

1. Hvad er konsekvensen af den revisionslempelse der blev foretaget i 2006?

Ved at se nærmere på de erfaringer der er gjort på baggrund af den første lempelse, er det muligt at få en indikation på hvad en yderligere lempelse har af konsekvenser.

2. Hvilke erfaringer er der gjort i udlandet?

Flere lande i EU har gennem længere tid lempet for revisionspligt i små og mellemstore virksomheder. Der er også flere EU lande der har foretaget dybdegående analyser af mulige konsekvenser ved at lempe revisionspligten. Både reel erfaring og analyser er interessante at analysere for at give et billede af mulige konsekvenser i Danmark.

3. Hvad er konsekvensen af yderligere lempelse af revisionspligten jf. regeringen?

Idet lempelsen af revisionspligten vedtages af regeringen, må det forventes at de har en forventning om hvad det vil betyde for dansk erhvervsliv såvel som for det generelle danske samfund.

4. Hvad mener dansk erhvervsliv og revisionsbranchen at konsekvensen er af yderligere lempelse?

Parterne er dybt involveret i debatten, hvorfor deres argumentation er vigtig for at danne et overblik over hvad konsekvenserne af yderligere lempelse af revisionspligten er.

1.2 Metode

Nedenfor vil jeg redegøre for den overordnede metode, som jeg vil benytte til afhandlingen, dataindsamling samt nogle af de mere specifikke metodiske overvejelser, som jeg har gjort mig.

Jeg starter med en problemformulering, der består af en række spørgsmål, som jeg ønsker besvaret. Efterfølgende præsenteres indsamlet empiri som analyseres og tolkes. I sidste ende munder det ud i en række konklusioner, som besvarer de spørgsmål, der er stillet i problemformuleringen.

Dataindsamling

Mine data består dels af sekundære data og dels af primære data.

Sekundære data

En stor del af min undersøgelse er baseret på sekundærdata, det vil sige allerede eksisterende data. I den forbindelse har jeg brugt bøger, artikler fra aviser og faglige tidsskrifter, offentlig tilgængelige rapporter og lovforslag. Endelig har internettet været til stor hjælp ved informationssøgning. De benyttede data har primært været af kvalitativ art.

Til en del af min afhandling har jeg anvendt tal og statistikker, og disse informationer er derfor af kvantitativ art.

I forbindelse med den benyttede sekundærlitteratur, har jeg forsøgt at finde de nyeste udgivelser, således at litteraturen er relevant og væsentlig for afhandlingen. Ligeledes har jeg forsøgt at finde de nationale rapporter, der har været del af beslutningsgrundlaget og udslagsgivende for om man i det pågældende land har valgt at lempe revisionspligten eller lade være.

Jeg har optimeret pålideligheden af kilderne, ved at tage udgangspunkt i faglige artikler samt ved søgning på nettet at koncentrere min søgning om sider fra myndigheder og velkendte organisationer, som må antages at være pålidelige.

Primære data

For at underbygge mine sekundære data har jeg foretaget personlige interviews. Afhandlingen vedrører et dynamisk emne og ofte vil tilgængelige rapporter, artikler mm være af ældre dato. Derfor vil de personlige interviews bibringe med nyere viden. Målet er endvidere at bibringe mere nuanceret holdninger til emnet ved disse interviews.

Jeg har rettet min fokus mod ledelsen i små og mellem store virksomheder, hvor jeg har interviewet 3 forskellige ledere. Årsagen til dette er at jeg syntes det er interessant at kende selskabernes viden om og holdning til lempelse af revisionspligten. Det er trods alt selskaberne, som træffer den endelige beslutning om de vil have revision eller ej. Jeg har valgt 3 selskaber som vil være del af en yderligere lempelse, hvis der lempes for alle klasse-B selskaber. Selskaberne har således ikke mulighed for at blive undtaget fra revision i dag. De 3 selskaber er udvalgt ud fra deres omsætning.

Interviewene er foretaget personligt ud fra et delvist struktureret interview, således at jeg kunne sikre mig at få svar på samme spørgsmål fra alle 3. Det er dog kun delvis struktureret da interviewet gav mulighed for tillægsspørgsmål, som var naturlige i samtalen. 2 af interviewene blev gennemført fysisk mens det sidste var et telefon interview.

Nedenfor vil jeg give en kort beskrivelse af de 3 selskaber. Alle selskaberne ønskede at være anonyme. Årsagen hertil var udelukkende at de ikke ønskede at opgive deres omsætningstal, og da jeg vurderede denne information var væsentlig accepterede jeg deres ønske om anonymitet.

Virksomhed A:

Anpartsselskab, som har været på markedet i 14 år. Virksomheden befinder sig i en niche hvor de bygger store speciel designet akvarier. Virksomheden har 4 ansatte og en omsætning på 4-6 mio. kr. Virksomheden er ikke undtaget af revision i dag grundet en balancesum der overstiger grænserne. Jeg talte med anpartshaveren.

Virksomhed B:

Aktieselskab i elektriker branchen. Virksomheden har eksisteret i 29 år og har i dag 3 aktionærer, hvoraf jeg interviewede den ene. Virksomheden har 30 ansatte og en omsætning på 30-35 mio. kr.

Virksomhed C:

Aktieselskab i energi branchen. Virksomheden er opstartet ultimo 2008. Selskabet har 42 ansatte og en omsætning på 60-65 mio. kr. Jeg talte med selskabets CFO.

Jeg har desuden foretaget interviews af politiske erhvervs ordførere. Formålet med interviewene var at få en vurdering af, hvorvidt der var opbakning til lempelse af revisionspligten fra oppositionens side. Formålet var endvidere at få de sidste nye informationer frem, i et forsøg på at få kendskab til f.eks. en debat, der ikke var blevet gengivet i medier, eller skrevet om andetsteds. Jeg havde kontaktet 5 erhvervsordførere, men det var desværre kun 2 der ønskede at besvare mine spørgsmål. Jeg havde sendt spørgsmålene til dem alle per mail. I min mail opfordrede jeg dem til enten at besvare spørgsmålene pr mail eller kontakte mig telefonisk. De to politikere jeg kom i kontakt med ringede til mig, hvorefter interviewet blev gennemført som telefon interview, med udgangspunkt i de spørgsmål jeg havde stillet dem pr mail.

Endelig har jeg været i mail korrespondance med Dansk Industri, Håndværksrådet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, FSR såvel som Professor Jill Collis. Min kontakt med Dansk Industri og Håndværksrådet har været baseret på opfølgende spørgsmål til artikler og udtalelser som de to erhvervsorganisationer har lavet. Dansk Industri havde desværre ikke ressourcer på daværende tidspunkt til at besvare mine spørgsmål, og de henviste i stedet til deres artikler på deres hjemmeside. Min kontakt til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har været i forbindelse med den evaluering de lavede af lempelsen af revisionspligten i 2006. Desværre havde de ikke yderligere kommentarer end det, der var skrevet i evalueringen. Desværre var FSR heller ikke interesseret i at udtale sig nærmere om deres arbejde i forbindelse med at udarbejde et alternativ til revision.

Professor Jill Collis har gjort sig bemærket i debatten omkring lempelse af revisionspligten i Storbritannien idet hun har lavet undersøgelser og analyser heraf på den engelske regerings opfordring. Årsagen til at jeg kontaktede hende var at jeg savnede data om specifikke emner og hun kunne måske oplyse mig om artikler jeg ikke selv var bekendt med eller hun kunne eventuelt videreformidle en kontakt der kunne være interessant.

Jeg stillede Professor Jill Collis følgende spørgsmål:

- Do you think the consequences of audit exemption have been more or less similar in those countries where they have adopted the EU maxima (i.e. Netherland, Germany and UK) ?

- What is the reason for the review not succeeding? Is it just because the companies do not know what a review contains of?
- Are you aware of any connection between the current financial crises and the companies demand for audit ?

Desværre svarede Collis, at hun ikke havde nærmere kendskab til netop disse 3 forhold. Hun sendte mig derimod en artikel som hun netop er ved at udgive. Det er en artikel vedr. lempelse af revision i henholdsvis Danmark og Storbritannien.

Samtlige mails og interviews vil foreligge i bilag.

Metodiske overvejelser

I forbindelse med indsamling af erfaringer fra udlandet var jeg fokuseret på at det skulle være lande der alle havde gennemført en lempelse af revisionspligten. Desværre viste det sig at være problematisk at finde data på engelsk eller skandinavisk sprog. Derfor besluttede jeg mig for også at se på de lande der endnu ikke havde lempet revisionspligten, da disse lande havde foretaget dybdegående analyser af fordele og ulemper mod revisionspligten. Mit valg af lande faldt derfor på Storbritannien, Tyskland, Holland som de lande der rent faktisk har lempet revisionspligten, og Sverige og Norge som de lande der ikke har lempet revisionspligten. Derimod foreligger der grundige rapporter for disse to lande og alt peger på at de vil foretage en lempelse af revisionspligten i løbet af 2010. For Tyskland og Holland har det været begrænset hvad jeg har fundet af engelsk litteratur, hvorfor gennemgangen af disse lande er relativ kort.

Ved indsamling af erhvervslivets holdning til lempelse af revisionspligten har det været naturligt at tage udgangspunkt i ledelsen i forskellige B-virksomheder, da det er dem der skal træffe en beslutning om revision eller ej. Derudover har jeg fokuseret på dem, der har været involveret i den offentlige debat – herunder Dansk Industri og Håndværksrådet.

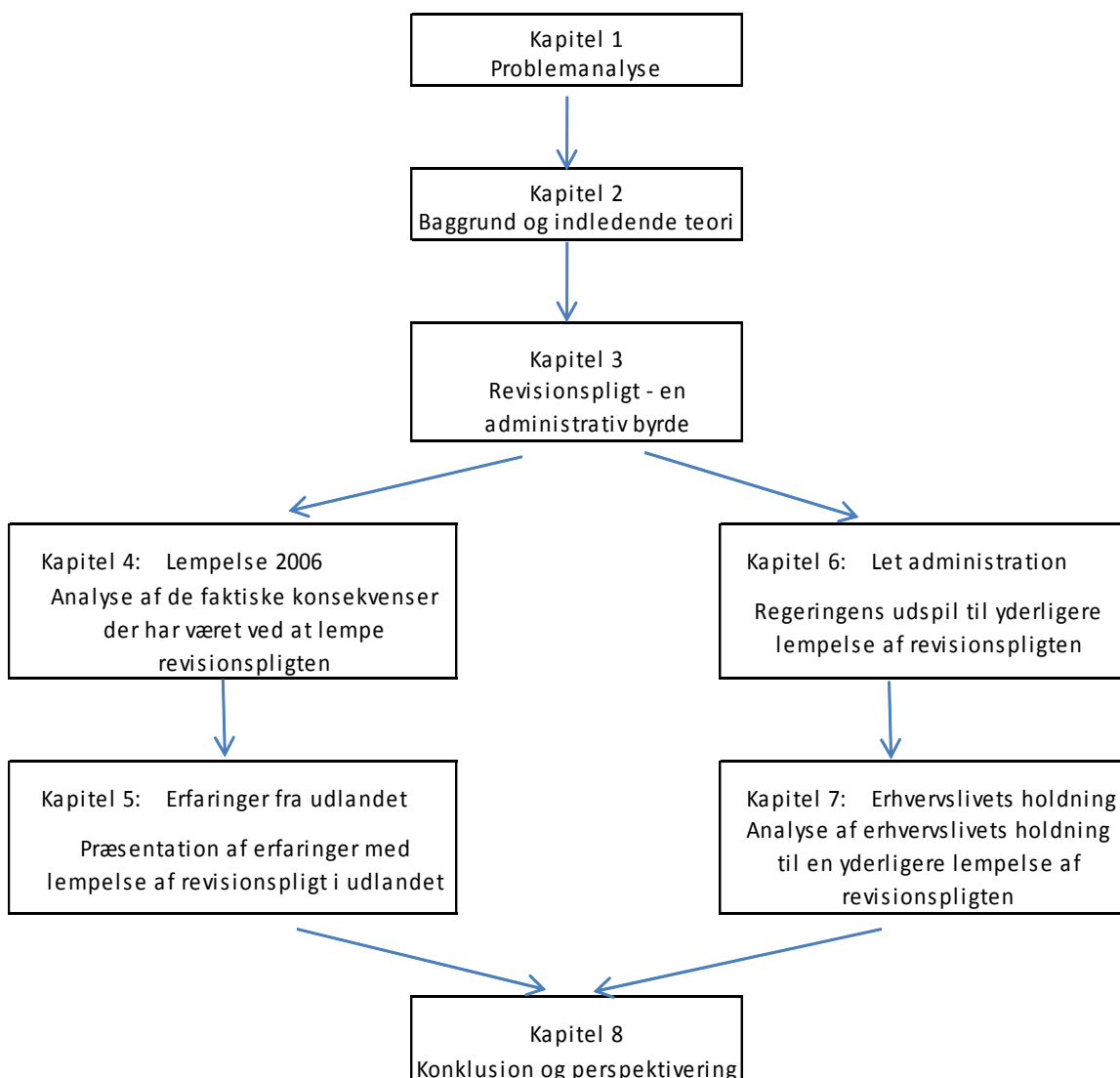
Som følge af den verserende finanskriser har bankerne strammet kriterierne for kredit. Derfor har jeg fundet det interessant at analysere nærmere på deres holdning til en revisionspåtegning i forbindelse med kreditgivning. Jeg har i denne forbindelse taget udgangspunkt i en større undersøgelse lavet af magasinet The Banker. The Banker er et måneds magasin der undersøger,

skriver artikler og videreformidler eksperters kommentarer på udviklingen i den globale bank sektor.

SKAT præsenterede en større analyse af fejl i selvangivelser i foråret 2009. Det var interessant at sammenholde denne med E&S's evaluering af lempelsen af revisionspligten i 2006, for at vurdere hvorvidt fejl i selvangivelser vil stige eller falde som følge af yderligere lempelse af revisionspligten.

Struktur

Her beskrives strukturen i afhandlingen for at give læseren et overblik over de forskellige afsnit og opgavens opbygning. Afhandlingens struktur illustreres således i nedenstående figur.

Kilde: egen tilvirkning

Kapitel 1 er afhandlingens indledende afsnit, der indeholder en introduktion til lempelsen af revisionspligten, problemformulering, afgrænsning, metodevalg samt formål med afhandlingen. Afhandlingen er koncentreret om 4 underspørgsmål, der søges besvaret for at nå frem til besvarelse af selve problemformuleringen.

Kapitel 2 har til formål at skabe en forståelse af revision gennem tiden i Danmark. Kapitlet beskriver, hvorfor behovet for revision opstår ved hjælp af Agent teorien. Desuden beskrives revisionens udvikling, og revisors rolle hvilket bl.a. har betydning for erhvervslivets reaktion på lempelse af revisionspligt.

Kapitel 3 beskriver EU's strategi om at skære ned på de administrative byrder.

Herefter kan opgaven deles op i to grene, hvoraf den ene baserer sig på faktiske erfaringer og den anden baserer sig på debatten for og imod revisionspligtens yderligere lempelse i Danmark. Således indeholder kapitel 4 konsekvensen ved at lempe revisionspligten i 2006 i Danmark og kapitel 5 beskriver de erfaringer udlandet har gjort i forbindelse med lempelse af revisionspligten. Derimod er kapitel 6 regeringens udspil til "Let Administration", hvori gives en forventning om hvor meget der yderligere kan skæres i de administrative byrder, herunder en yderligere lempelse af revisionspligten. Kapitel 7 er erhvervslivets holdning til en yderligere lempelse af revisionspligten. Dette kapitel berører debatten i Danmark, herunder fordele og ulemper ved lempelse af revisionspligten. Kapitel 4, 5, 6 og 7 vil besvare de 4 underspørgsmål i problemformuleringen.

Kapitel 8 er det konkluderende kapitel, hvor problemformuleringen vil blive besvaret. Afsnittet rundes af med en perspektivering.

1.3 Afgrænsning

Lovforslaget foreligger ikke endnu – hvorfor det antages at man vil lempe fuldt ud i henhold til retningslinjerne fra EU, som det står anført i "Let Administration".

Jeg vil ikke tage stilling til AMVAB-metodens anvendelighed i forhold til at skabe korrekte analyser og beregninger af virksomhedernes administrative byrder, og jeg vil heller ikke tage stilling til omkostningerne ved revision.

Jeg antager, at læseren er bekendt med regnskabs- og revisionsmæssige begreber og jeg vil således ikke foretage en nærmere gennemgang af disse når de nævnes.

2 Baggrund og indledende teori

2.1 Baggrund for afhandlingen

Med udspring i EU's vækst plan "Mere vækst og flere jobs" fra 2000 har den danske regering i 2002 udarbejdet en vækst strategi "Vækst med Vilje". I strategien er der fastlagt et mål om at reducere de administrative byrder med 25 % frem til år 2010. Gennem årene er målene om at reducere de administrative byrder blevet mere og mere specifikke. En af byrderne er blevet defineret som revisionspligten. Første skridt til at reducere denne byrde blev foretaget i 2006 da revisionspligten for små klasse-B virksomheder blev afskaffet. Næste skridt er pt. i debat, da regeringen i marts 2009 udarbejdede en afbureaukratiseringsplan af erhvervslivet - "LET Administration". Et af initiativerne i denne plan er at afskaffe revisionspligten for alle klasse B-virksomheder. Klasse B-virksomheder benævnes fremadrettet som Små og Mellemstore Virksomheder (herefter SMV).

"LET administration" har givet anledning til en hed debat. FSR, FRR og øvrige interessenter til årsrapporterne er ikke sikre på at dansk erhvervsliv får den benefit af lempelsen af revisionspligten som regeringen ligger op til.

Hvad konsekvensen bliver for dansk erhvervsliv, hvis revisionspligten for SMV afskaffes, kan ikke siges med vished. Der er mange synspunkter og meninger om dette, og de er bestemt ikke enige om udfaldet. Men erfaringer fra udlandet, og erfaringer fra lempelsen af revisionspligten i 2006 for de små virksomheder kan give indikationer på, hvad konsekvensen kan blive for dansk erhvervsliv, hvis revisionspligten for SMV afskaffes.

For at forstå det at lempe revisionspligten er det vigtigt at forstå hvad revision er og hvad revisionens historie er i Danmark.

2.2 Agentteorien

Behovet for revision opstår når en ekstern part ønsker viden om et selskabs regnskab. Den eksterne part kan være aktionær, kreditor, diverse børsere o.lign. Dette behov kan udtrykkes via Principal - Agent teorien, som bygger på forholdet mellem principal og agent, idet principalen er et individ eller en gruppe individer som uddelegerer arbejde og ansvar til nogle andre (agenten)¹.

¹ "Årsregnskabsteori – i analytisk perspektiv", 3. udgave Jens O. Elling

Principalen har et ønske om at agenten udfører opgaven tilfredsstillende. Udfordringen for principalen er at give agenten tilstrækkeligt incitament til at udføre opgaven i henhold til principalens ønsker. Incitamentet sidestilles med belønning som f.eks. løn, bonus ordning, aktieoptioner mm. Principal - Agent teorien beskriver et såkaldt over- og underordnelsesforhold, hvor principalen er den overordnede mens agenten er den underordnede. I en virksomhed vil direktøren fungere som principal mens de ansatte er agenter, såvel som aktionæren er principal og selskabets ledelse er agent.

Teorien bygger på flere grundlæggende antagelser:

- Både principalen og agenten er nyttemaksimerende. De er altså begge optaget af at vælge den situation, der er bedst for dem selv.
- Der eksisterer en mål konflikt mellem principalen og agenten
- Informationen mellem principalen og agenten er asymmetrisk - de har ikke adgang til samme information. Principalen har ikke den fulde viden om agentens handlen
- Agenten er opportunistisk
- Agenten handler kun delvist rationelt
- Agenten er ikke risikovillig

Agenten vil, alt andet lige, forsøge at optimere sin egen aflønning indenfor den belønningsstruktur, der er aftalt med principalen. Agenten vil ofte blive aflønnet på baggrund af en række konkrete parametre, som for eksempel årets resultat, procentvis fremgang eller lignende. Den eneste der kan levere disse informationer om hvorvidt målene på de forskellige parametre er opfyldt er dog agenten selv. Der eksisterer derfor en risiko for, at agenten skjuler eller manipulerer den underliggende information for selv at opnå en højere aflønning eller for at skjule manglende kompetencer til at disponere over principalens aktiver. Agenten har altså en del skjult information, der ikke er umiddelbart tilgængelig for principalen. Når det kommer til revision vil en sådan støtte agenten, idet revisor viderebringer information til principalen således at ovennævnte risici reduceres. Desuden efterspørger principalen revision således at han kan få vished om at agenten ikke har misligholdt deres kontrakt. Således er både agent og principal interesseret i revision.

Informations asymmetri kan findes hos aktionærer, hvis de mangler de nødvendige forudsætninger for at tolke de finansielle informationer. Regnskaber revideres for at afhjælpe interesse konflikten blandt ledelse, aktionærer og kreditorer.

2.3 Revisionens historie

Revision blev gjort lovpligtig i Danmark i 1917 i forbindelse med indførelsen af den første aktieselskabslov. Først i 1973 blev Anpartsselskaber omfattet af revisionspligt ved indførelsen af anpartsselskabsloven.

Reglerne om udarbejdelse af regnskaber samt kravet om revision var på daværende tidspunkt reguleret af selskabsloven. Der var kun få og overordnede bestemmelser. Den oprindelige tanke bag revision var at selskabets ejere skulle have tillid til den regnskabsinformation som selskabet præsenterede.

Ved indførelsen af EUs 4. direktiv i 1978 blev en samordning af medlemslandenes regnskabsaflæggelse iværksat. Direktivet udstak krav til selskabers regnskabsaflæggelse, og i direktivets artikel 51 blev der stillet krav om revision af selskabernes årsrapporter. Direktivet indeholdt endvidere bestemmelser om, at medlemslandene skulle indarbejde direktivet i national lovgivning. Danmark indarbejdede direktivet ved vedtagelsen af ÅRL i 1981². Den første ÅRL indeholdt alene bestemmelser om krav til regnskabsaflæggelsen. Kravet om revision bibeholdtes således fortsat i selskabslovgivningen.

Sidst i 1990erne iværksatte erhvervsministeriet en revision af ÅRL med henblik på at tilpasse dansk regnskabslovgivning til den internationale lovgivning og samtidig forenkle reglerne. Revisionen udmøntede sig i den nye ÅRL, der blev indført i 2001. Ved samme lejlighed blev reglerne om revision flyttet til ÅRL, således at det i dag fremgår af ÅRL § 135, at virksomheder er revisionspligtige, når de har pligt til at udarbejde årsrapport efter regler for klasse B, C og D. Dog undtages de små virksomheder i klasse B for revisionspligt.

² "Årsrapporten – Teori og regulering" 2002 Jens O Elling

Regnskabsklasserne er angivet i nedenstående tabel.

	Netto oms. mio. kr.	Balance sum mio. kr.	Antal ansatte
Små B-selskaber undtaget for revision	3	1,5	12
Regnskabsklasse B	72	36	50
Regnskabsklasse C	286	143	250
Regnskabsklasse D	>286	>143	>250

Kilde: Egen tilvirkning

2.4 Revisorloven fra 1909 - 2003

Den første revisorlov "Lov om autoriserede revisorer" fra 1909 blev til i forbindelse med forarbejderne til selskabslovgivningen og var i øvrigt affødt af en række økonomiske skandaler. Loven indeholdt krav til revisorer med henblik på at opnå "Tillid hos Offentligheden". Revisorer skulle ikke blot være "talrevisorer", men skulle også kunne udvise overblik og være i stand til at kritisere en virksomhed eller et regnskab. Lov om registrerede revisorer blev først indført i 1970, eftersom der var opstået et behov hos mindre erhvervsdrivende for kvalificerede revisorer, der kunne assistere med bogføring og regnskabsmæssig assistance, men som ikke nødvendigvis var statsautoriserede revisorer.

Revisor- og selskabslovgivningen er løbende blevet udbygget i forbindelse med stigende offentlig interesse for virksomheders regnskab, virksomhedskrak og økonomiske skandaler. Nordisk Fjer-skandalen i 1990'erne og de betænkninger skandalen gav anledning til medførte således væsentlige ændringer i såvel selskabslovgivning som revisorlovgivningen. Lovændringerne blev alle indført for at forhindre at lignende skandaler ville opstå fremover og samtidig for at tydeliggøre ledelsens og revisors ansvar.

I selskabslovgivningen blev der bl.a. indført forbud mod arbejdende bestyrelsesformænd, den øverste ledelses ansvar for selskabets kapitalberedskab blev gjort mere tydeligt, og der blev opstillet specificerede krav til udarbejdelse af forretningsorden for bestyrelsen.

I revisorlovgivningen blev der indført øgede krav til revisorers uafhængighed og disciplinærsystem. Der blev endvidere indført krav om, at revisor ved overtagelse af revisionsopgaver skulle forespørge tidligere revisor om årsager til fratræden, og det blev pligtigt for revisor at være til stede ved generalforsamlinger i børsnoterede selskaber med henblik på at kunne besvare eventuelle spørgsmål vedrørende revisionen.

I forbindelse med en omfattende tilpasning af revisorlovgivningen i 1994 blev begrebet "offentlighedens tillidsrepræsentant" endvidere indført, hvilket skulle synliggøre revisorernes

uafhængighed. Begrebet må siges at være i tråd med den første revisorlovs bestemmelse om, at revisor skulle opnå tillid hos offentligheden.

I september 2003 trådte en på flere områder fornyet og moderniseret udgave af Den danske revisorlov i kraft (lov nr. 302 af 30. april 2003 om statsautoriserede og registrerede revisorer). Det er en udgave, som er tilpasset de strammere internationale krav, ikke mindst på områderne uafhængighed, rotation og kvalitetskontrol. Men også en udgave, som i kraft af sin liberalisering af anvendelsesområdet har tilpasset reguleringen, så alene de områder, der er af betydning for revisors uafhængighed og virke som offentlighedens tillidsrepræsentant, er omfattet af loven.

Reguleringen bygger i høj grad på de to henstillinger om henholdsvis kvalitetskontrol og revisors uafhængighed, som EU-Kommissionen har vedtaget i henholdsvis 2001 og 2002. Henstillingerne regulerer lovpligtig revision, som det er defineret i 8. direktiv (2006/43/EF).

Med lovændringen i 2003 skete der således en væsentlig tilpasning af revisorloven hen imod de internationale regler.

De væsentligste ændringer, som er indeholdt i den eksisterende lov, er følgende:

- Loven regulerer alene revisors erklæringsafgivelse.
- Revisors uafhængighed sikres gennem regler om konkret uafhængighed.
- Regler om intern rotation.
- Regler om ejerskab af revisionsvirksomheder.
- Obligatorisk kvalitetskontrol via et uafhængigt Revisortilsyn.

Handlepligt ved revisors opdagelse af grov økonomisk kriminalitet.

2.5 Internationale skandaler påvirker lovgivningen

Enrons sammenbrud i 2001 samt en række efterfølgende regnskabsskandaler betød, at investorernes tillid til kapitalmarkederne blev udhulet over alt i verden, og revisionsbranchens offentlige troværdighed blev alvorligt svækket.

I USA var reaktionen på regnskabsskandalerne vedtagelsen af Sarbanes Oxley (SOX) i 2002, som bl.a. indebærer etablering af et offentligt tilsyn med revisorerne og revisionsvirksomhederne. Reglerne omfatter ikke kun tilsyn og kontrol med amerikanske revisorer og revisionsvirksomheder, men også med udenlandske revisorer og revisionsvirksomheder, der reviderer virksomheder, der er børsnoteret i USA, eller reviderer dattervirksomheder af virksomheder, der er børsnoteret i USA.

EU-Kommissionen har siden 1996 iværksat en række initiativer, der skulle medvirke til at harmonisere tilgangen til revision inden for EU samt højne kvaliteten af den lovpligtige revision. Som reaktion på regnskabsskandalerne og SOX udsendte EU-Kommissionen i maj 2003 meddelelsen »Styrkelse af den lovpligtige revision i EU«. Formålet var at iværksætte tiltag med henblik på yderligere at styrke investorenes tillid til kapitalmarkederne og for at øge den offentlige tillid til revisorfunktionen i EU. Meddelelsen indeholdt en prioriteret 10-punkts handlingsplan for perioden 2003-2006 for modernisering af 8. direktiv om autorisation af personer, der skal foretage lovpligtig revision af regnskaber. Det 8. Direktiv omtales dagligt som Eurosox, eftersom det ses som en pendant til SOX.

De 10 punkter i »Styrkelse af den lovpligtige revision i EU«

1. Modernisering af 8. Direktiv
2. Styrkelse af EU's reguleringsinfrastruktur
3. Styrkelse af den offentlige kontrol med revisionserhvervet i EU
4. Krav om ISA (int. Revisionsstandarter) for samtlige lovpligtige revision i EU fra og med 2005
5. Forbedring af systemerne for disciplinære sanktioner
6. Øge gennemsigtigheden af revisionsfirmaerne og deres netværk
7. Virksomhedsledelse, styrkelse af revisionsudvalg og intern revision
8. Styrkelse af revisorafhængigheden og etiske standarder
9. Udbygning af det indre marked for revisionsvirksomhed
10. Undersøgelse af revisoransvar

EU-Kommissionen fremsatte allerede i foråret 2004 et forslag til et helt nyt direktiv om lovpligtig revision af års- og koncernregnskaber, som indeholdt punkterne fra handlingsplanen for lovpligtig revision. Direktivet, som erstatter det gældende 8. direktiv, trådte i kraft den 29. juni 2006 og skal være implementeret i medlemsstaterne senest 2 år efter direktivets ikrafttræden. Danmark har implementeret direktivet fuldt ud i »Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder« også kaldet revisorloven af 17. juni 2008.

2.6 Revisors lovregulering 2009

Der er flere forskellige instrumenter som revisorer kan støtte sig til for at kunne udføre deres erhverv. Det er bl.a. »Lov om godkendte revisorer og revisionsvirksomheder« (Revisorloven),

Erklæringsbekendtgørelsen (EKB), Revisionsvejledninger (RV), Revisionsstandarder (RS) samt Internationale Standarder (ISA).

Revisorloven blev moderniseret og tilpasset internationalt miljø i 2003, men i 2008 blev den igen kraftigt ombygget da den skulle efterkomme kravene i EU's 8. Direktiv. Revisorloven blev udvidet med knap 30 paragrafer, svarende til en fordobling af det dengang eksisterende lovgrundlag.

De primære ændringer er bl.a. kravet om obligatorisk efteruddannelse, rapportering af økonomisk kriminalitet samt øget kvalitetskontrol. Et af de nye tiltag er at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen (E&S) får ret til at foretage undersøgelser af revisor uden dommerkendelse, hvis styrelsen vurderer at revisor har overtrådt loven.

Revisorlovens § 16, stk. 4 bemyndiger E&S til at fastsætte nærmere regler for udførelse af revisionsarbejder og afgivelse af erklæringer med sikkerhed, hvilket bl.a. har udmøntet sig i erklæringsbekendtgørelsen (EKB). EKB indeholder således bestemmelser om revisors afgivelse af erklæringer over for tredjemand, herunder revisionspåtegninger, erklæringer om gennemgang af regnskaber (review) samt andre erklæring med sikkerhed. EKB angiver mindstekrav til selve indholdet af erklæringen samt regler for, i hvilke tilfælde der skal tages forbehold eller afgives supplerende oplysninger i erklæringen.

I korte træk er forskellen på en revisionspåtegning og en reviewerklæring, graden af sikkerhed. En revisionspåtegning giver en høj grad af sikkerhed om at regnskabet afspejler virksomheden finansielle stilling og at regnskabet er i overensstemmelse med almindelige anerkendte principper. Årsagen til den høje grad af sikkerhed er, at revision baseres på fysisk kontrol, observationer og afprøvninger af udvalgte transaktioner, såvel som test af interne kontroller. En review erklæring giver en begrænset grad af sikkerhed, idet reviewet i høj grad baseres på forespørgsler og overordnede analyser.

I revisorlovens § 16, stk. 1 er anført, at revisors opgaver skal udføres i overensstemmelse med god revisionsskik, hvilket er en af de eneste lovfæstede bestemmelser om de arbejdsmetoder revisor kan benytte. Det anføres endvidere, at opgaverne skal udføres med nøjagtighed og den hurtighed opgavernes beskaffenhed tillader. I den nye revisorlov er desuden tilføjet hvad God revisionsskik indebærer, herunder "at revisor skal udvise integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne". Trods uddybelsen af, hvad god revisionsskik er, er det dog stadig kun overordnede retnings linjer til kvaliteten og omkostningseffektiviteten af det arbejde, revisor udfører.

Den gode revisionsskik reguleres ved udstedelse af revisionsstandards (RS'er), der beskriver de grundlæggende principper, som revisor skal følge ved udførelsen af sit arbejde. RS'er er reelt en oversættelse af de internationale revisionsstandards (ISA'er) udstedt af International Federation of Accountants (IFAC).

RS'er afviger alene i forhold til ISA'er, såfremt dansk lovgivning er skærpende i forhold til en ISA. Herudover udsendes særlige danske RS'er vedrørende områder, som ikke er omfattet af eksisterende ISA'er.

FSR og FRR er gennem medlemskab i IFAC forpligtede til at understøtte IFAC's arbejde med at fremme udviklingen og styrke revisorprofessionen med henblik på at kunne levere ydelser af ensartet, høj kvalitet. Det er således i § 23 i FSR's vedtægter angivet, at der skal nedsættes et revisionsteknisk udvalg (REVU), der skal udsende RS'er i overensstemmelse med de internationale standards. Forløberne til RS'erne var revisionsvejledningerne (RV). Disse bliver udfaset i takt med oversættelsen af ISA'erne. Revisionsvejledningerne er udarbejdet af REVU i 1990'erne, men med udgangspunkt i internationale vejledninger.

God skik formes endvidere af FSR's responsumudvalg, der er nedsat til at afgive responsa i sager indbragt af FSR's medlemmer, offentlige myndigheder eller domstolene. Udvalget har karakter af et ekspertpanel og har som sådan ingen retslig kompetence. De truffne afgørelser offentliggøres og er på den måde med til at danne god skik - særligt for områder med begrænset regulering.

2.7 Revisionspligt i EU

De internationale revisionsstandards er udarbejdet som et samarbejde mellem medlemmerne i IFAC, der omfatter 157 organisationer fra 118 lande. Standarderne er derfor i et vidt omfang påvirket af medlemmernes arbejdsmetoder og behov i forbindelse med udførelse af revision. Fokus i udarbejdelsen af RS'erne har som følge heraf naturligt ligget på de store virksomheder, dels som følge af den offentlige interesse herfor og dels som følge af, at der i visse andre lande kun er revisionspligt for større selskaber.

EU's 4. direktiv stiller krav om revision af alle selskaber, men giver dog medlemslandene mulighed for at fritage mindre selskaber fra revisionspligt, jf. artikel 51.

De pågældende selskaber må i så fald ikke overstige to af følgende størrelsesgrænser i to på hinanden følgende år³:

- Balancesum – 4.400.000 EUR
- Nettoomsætning – 8.800.000 EUR
- Gennemsnitligt antal ansatte - 50

Grænserne for B-virksomheder i Danmark er konsistente med disse grænser. Størrelsesgrænserne, for hvordan en mindre virksomhed defineres, varierer dog fra land til land inden for grænserne i artikel 51.

2.8 Sammenfatning

Oprindeligt var revision en tanke om at skabe tillid for selskabets ejere om at regnskabsinformationen i selskabet var korrekt. I dag er ejere ofte identiske med adm. direktører, hvorfor behovet for en revisor til at blåstemple regnskabsinformationen ikke er så stort som det formentlig oprindeligt var. Især i de mindre selskaber er ejere sammenfaldende med ledelsen. Som følge af knap 100 år med revisionspligt er det blevet naturligt at revisor fungere som et selskabs nærmeste rådgiver. Det er revisor som kender selskabets finansielle forhold og som har fungeret som sparringspartner i mange finansielle henseender.

Reguleringen af revisors arbejde har udviklet sig gennem de seneste 100 år, fra at indeholde meget få bestemmelser i selskabslovgivningen til at være en meget omfattende regulering - primært i form af revisionsstandarter importeret mere eller mindre direkte fra udlandet. Udviklingen er i vidt omfang begrundet med den stigende internationalisering samt skandaler i udlandet. Samtidig har flere større regnskabsskandaler fået lovgivere, regnskabsbrugere samt revisorstanden selv, til at stille krav om en øget kvalitetssikring af revisors arbejde. Dette krav har udmøntet sig i stadig flere standarder, som danske revisorer gennem internationalt samarbejde er forpligtede til at indføre.

På trods af skærpede krav til kvaliteten af revisors udførte arbejde er revisionspligten i mange lande blevet lempet. Således er det revisionsmæssige fokus på de store selskaber, koncerner, den finansielle sektor samt forsikringsselskaber, da disse selskaber ikke kan blive fritaget for revision.

³ Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2006/46/EF af 14. juni 2006 – EU's 4. direktiv

3 Revisionspligt – en administrativ byrde

3.1 EU's vækst strategi – Lissabon strategien

I 2000 blev der i EU lavet en strategi for "Vækst og beskæftigelse", den såkaldte Lissabon strategi.

Målsætningen for strategien var "at blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske videns baserede økonomi i verden, en økonomi, der kan skabe en holdbar økonomisk vækst med flere og bedre jobs og større social samhørighed i løbet af de næste 10 år"⁴. Lissabon strategien havde fra start 3 overordnede dimensioner:

- Den økonomiske dimension
- Den miljømæssige dimension
- Den sociale dimension

Lissabon-strategien gennemføres ved hjælp af den såkaldte åbne koordinationsmetode. Denne metode er baseret på ikke-bindende politiske målsætninger, i modsætning til den juridiske bindende lovgivning som f.eks. et direktiv. En af årsagerne hertil er at ansvaret og kompetencerne ligger hos medlemslandene. Hensigten er at landene skal lære af hinandens erfaringer, hvilket skal ske på baggrund af nationale rapporter. Rapporterne danner grundlag for sammenligning af landenes indsats. Den åbne koordinations metode betyder også, at der ikke er nogen sanktionsmuligheder til rådighed, hvis et medlemsland ikke lever op til de fastsatte målsætninger. Derimod er der frit slag for udstilling af de lande, som ikke lever op til de fastsatte målsætninger – dvs. "naming-shaming" princippet, eller på dansk "pege fingre" princippet.

I 2005 blev Lissabon strategien midtvejsevalueret. Resultatet af midtvejsevalueringen blev at medlemslandene ikke havde gjort nok fremskridt i forhold til den overordnede målsætning der skulle nås inden udgangen af 2010.

Lissabon strategien blev relanceret som et europæisk partnerskab for vækst og beskæftigelse. I stedet for at fokusere bredt på at blive verdens bedste og stærkeste økonomi vil fokus fremadrettet være mere snævert på "Vækst og Jobskabelse". Årsagen til det lidt mere snævre fokus er at vækst og beskæftigelse er en forudsætning for at kunne realisere de mere brede økonomiske, sociale og miljømæssige målsætninger som blev fastsat i Lissabon strategien i 2000. Ideen er at landene i EU skal samarbejde om at skabe vækst og genere flere jobs ved at investere i uddannelse, innovation og miljøbevidste virksomheder.

⁴ Det Europæiske råd "Formandskabets konklusioner", Lissabon 2000

Der er 4 nøglepunkter i strategien:

1. Investere i mennesker, herunder uddannelse og fleksibilitet
2. Øget forskning, udvikling og innovation
3. Mere dynamisk erhvervsmiljø, herunder lettere adgang til kredit især for SMV
4. Grønnere økonomi

SMV'er udgør godt 99 % af alle virksomheder i EU svarende til 23 millioner virksomheder og SMV'erne beskæftiger mere end 75 millioner mennesker ⁵.

Naturligvis ligger fokus på disse virksomheder i vækststrategien. Fokus på SMV'er blev cementeret 2008, i loven "Small Business Act for Europe". Formålet med loven er at sætte skub i Lissabon strategien – og omsætte ord til handling. Mottoet har siden 2008 i EU været "Think Small First".

SMV'er kan inddeles i yderligere 3 kategorier – Mellemstore, små og mikro virksomheder.

SMV'er er kategoriseret efter følgende nøgletal:

Virksomhed	Antal ansatte	Omsætning	Eller	Balance total
Mellemstor	< 250	≤ € 50 million		≤ € 43 million
Små	< 50	≤ € 10 million		≤ € 10 million
Micro	< 10	≤ € 2 million		≤ € 2 million

En virksomhed betragtes som SMV når antallet af ansatte og omsætning *eller* balancesum ligger indenfor de angivne grænseværdier i ovenstående tabel.

Fokus skal stadig holdes mod de 4 nøglepunkter i strategien – uddannelse, innovation, færre administrative byrder og miljøbevidsthed.

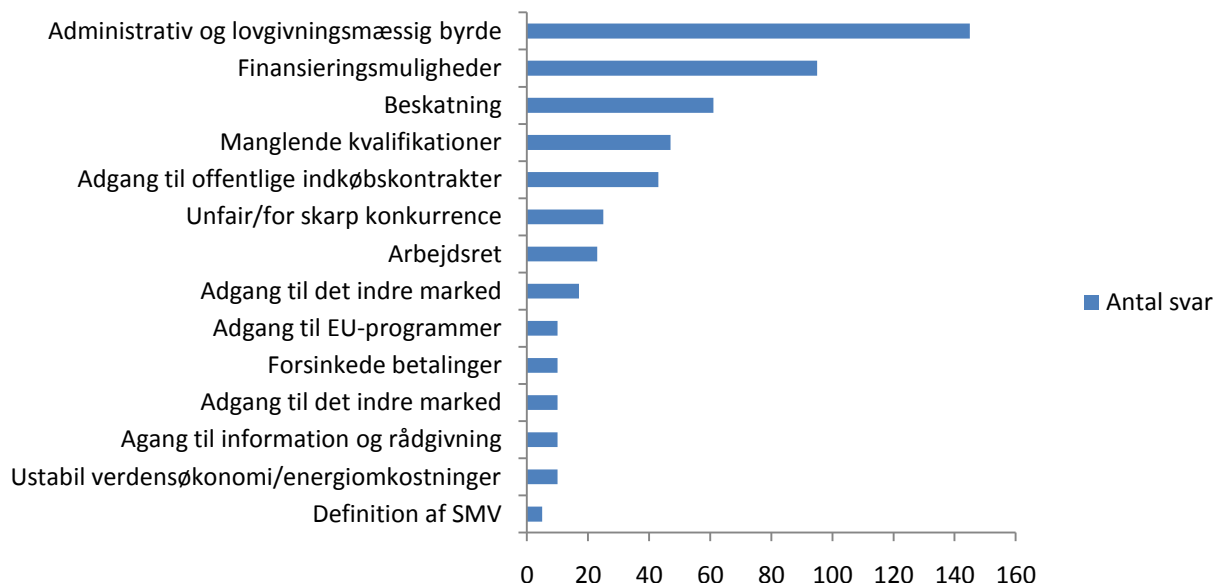
At etablere en mindre virksomhed er bare begyndelsen. Hvis SMV'erne skal påvirke den europæiske økonomi i væsentligt omfang, skal de vokse. Den vigtigste drivkraft bag vækst i SMV er innovation – og uanset om de udvikler nye produkter og services eller finder mere effektive måder at levere eksisterende, er innovation merværdi for virksomheden. De næste faser i virksomhedens

⁵ EU-Kommissionen "Gennemførelse af fællesskabets Lissabon-program for moderne SMV-politik for Vækst og beskæftigelse", KOM(2005) 551 endelig

udvikling kræver blandt andet nye teknologier (innovation) og den nødvendige viden til at implementere dem, nyt personale med nye kompetencer (uddannelse) samt adgang til nye markeder. Innovation er også midlet for alle virksomheder, små eller store til at fastholde eller forbedre markedspositionen i forhold til konkurrenterne. Nye ideer skal beskyttes, hvis deres ophavsmand ikke skal ende som taber, og SMV'erne skal vide, hvordan det skal gøres (administrativ byrde). Et fremtidigt nøgleområde er øko-innovation, udvikling af produkter og services, som er mere miljøvenlige, og som forbruger mindre energi end de produkter der erstattes – i fremstilling, brug og ved bortskaffelse (miljøbevidsthed). Europa er førende på området, og de SMV'er, som ønsker at arbejde på området, får store fordele. Naturligvis har EU allerede indført regler inden for miljøbeskyttelse, og SMV'erne skal sikre, at de følger reglerne, samtidig med at de høster gevinsten ved øko-effektivitet.

Der blev gennemført en undersøgelse primo 2008 hvor SMV'erne i EU kunne udtrykke deres største udfordringer. Resultatet er præsenteret i nedenstående tabel.

De vigtigste problemer, SMV'erne i EU står over for

Kilde: SMV'erne i første række, 2008 udgave. Europa-Kommissionen Erhvervspolitik

Fra tabellen kan det konkluderes at SMV'erne vurderer at de administrative og lovgivningsmæssige byrder giver dem store problemer. Blandt andet på baggrund af dette indså Europa Rådet at for at kunne skabe vækst og dermed flere jobs blandt SMV'erne, er det vigtigt at erhvervmiljøet er simpelt og gennemskueligt både hvad angår registrering, godkendelse, inspektion, tilskud,

statistiske indberetninger, energimærkning, rapporter til aktionærer m.m. Konklusionen er klar - de administrative og lovgivningsmæssige byrder skal lettes.

En ekspert gruppe blev dannet til at indsamle og analysere information fra de forskellige metoder man med succes havde brugt til at reducere byrderne i det offentlige og hos de helt små virksomheder. Forskellige studier viste at små virksomheder var belastet af administrative byrder i lang højere grad end store virksomheder. Det viste sig at, i gennemsnit bruger en stor virksomhed 1 Euro per ansat for at imødekomme de administrative krav, herunder lovkrav, mens en mellemstor virksomhed bruger ca. 4 Euro per ansat, og endelig skal en lille virksomhed bruge op til 10 Euro per ansat⁶. Der er flere forklaringer på denne noget usammenhængende omkostningsstruktur. For det første er en stor del af administrative omkostninger faste, dvs. de afhænger ikke af virksomhedens omsætning eller størrelse. For det andet kan større virksomheder ansætte specialister som kan håndtere de forskellige lovkrav effektivt, mens det i små virksomheder ofte vil være ejeren selv som forestår håndteringen af dette. Det betyder bl.a. at det er en vigtig ressource som fragår virksomheden fordi lovkrav skal håndteres – og ofte er det en person som ikke helt ved hvordan dette skal håndteres, hvilket resultere i et uforholdsmæssigt stort tidsforbrug.

Ekspert gruppen indhentede over 100 forslag til at reducere de administrative byrder fra landene i EU. Kun 30 af disse forslag blev udtaget til nærmere undersøgelse. Det ideale forslag var et som allerede var implementeret med succes i det enkelte land, var fokuseret mod SMV'er og som havde givet positive resultater.

Europa-Kommissionen har i 2007 lanceret et større handlingsprogram for at lette de administrative byrder (2007-2012). I dette program fokuserer man på de oplysninger, som virksomheder i EU skal afgive til de offentlige myndigheder eller private parter. Formålet er at reducere de administrative byrder med 25 % inden 2012⁷.

⁶EU kommissionen "Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs" – report of the expert group, maj 2007

⁷ Konklusioner fra Det europæiske råd 7224/1/07 Bruxelles 2. Maj 2007

3.2 Vækst med vilje - strategien

Med udspring i den fokus som EU har på vækst, beskæftigelse og SMV udarbejdede den danske regering i 2002 en vækst strategi "Vækst med vilje". I strategien blev der blandt andet fastsat et mål, om at reducere de administrative byrder med 25 % senest i 2010. Formålet er at reducere virksomhedernes administrative byrder forbundet med offentlig regulering, således at der frigøres ressourcer til øget vækst i virksomhederne. Der foreligger beregninger som viser at hver gang der spares 100 kr. på administrativt arbejde generere det vækst på 140 kr. Derfor vil en reduktion på de administrative byrder på 25 % give en enorm vækst⁸. Regelforenklingen er en løbende proces og der arbejdes systematisk for at lette de administrative byrder.

Administrative byrder 2002 - 2007

Kortlægningen af de administrative byrder i erhvervslovgivningen er sket inden for rammerne af den såkaldte AMVAB-målemetode (Aktivitetsbaseret Måling af Virksomhedernes Administrative Byrder). AMVAB-metoden har været anvendt i Holland siden 1994 til overvågning af de administrative byrder og konsekvensberegninger af regelændringer. Metoden anvendes endvidere af OECD.

I AMVAB-processen nedbrydes lovgivningen i de informationsforpligtelser og oplysningskrav, som lovgivningen forpligter virksomhederne til at efterleve. Virksomhedernes tids- og ressourceforbrug forbundet med disse informationsforpligtelser og oplysningskrav fastsættes gennem interviews med et udsnit af repræsentative danske virksomheder. AMVAB måler således virksomhedernes faktiske omkostninger ved at opfylde en given informationsforpligtelse. Ved målingen tages der udgangspunkt i et ajourført bogholderi. Det er således byrden ved at overføre informationen fra bogholderiet til årsrapporten (årsregnskabet m.v.), der måles. I Danmark er 1000 virksomheder udvalgt til interviews. Virksomhederne interviewes årligt for at følge op på hvorvidt byrderne er blevet lempet.

AMVAB-metoden måler derimod ikke størrelsen af virksomhedernes faktiske besparelse ved, at de pågældende oplysningskrav ophæves eller lettes. Metoden måler de administrative byrder, der følger af lovkrav. Hvis et lovkrav ophæves, er det således op til den enkelte virksomhed selv at beslutte, hvorledes den vil anvende den øgede fleksibilitet. En konkret virksomhed kan således vælge at udnytte fritagelsen for eller reduktionen af det pågældende oplysningskrav eller

⁸ Dansk Industris hjemmeside "<http://di.dk/Opinion/Regelforenkling/Pages/Regelforenkling.aspx>"

fortsætte med frivilligt at give den pågældende information, hvis virksomheden vurderer dette forretningsmæssigt relevant.

Frem til i dag har der været foretaget mange regelforenklinger herunder er der bl.a. indført automatisk barselsrefusion, forenkling af mærkningen af oksekød, revisionspligten for små virksomheder er bortfaldet. Regel forenklingen berører mange forskellige områder, men målet er at give effektive og stabile vilkår for erhvervslivet – herunder især iværksætter, selvstændige erhvervsdrivende, små og mellem store virksomheder. Erhvervsreguleringen indrettes således at der sikres et effektivt og velfungerende samspil mellem den private og offentlige sektor.

For nærværende analyse er den mest interessante gennemførte regelforenkling lempelsen af revisionspligten for små virksomheder.

Jf. AMVAB-målingen af de samlede administrative omkostninger forbundet med aflæggelse af årsrapport udgør disse omkostninger 4.972 mio. kr.⁹ Hertil skal lægges ca. 1 mia. kr., som stammer fra bogføringsloven. Virksomhedernes omkostninger er primært forbundet med udarbejdelse af årsrapporten, udgiften til lovpligtig revision af årsrapporten samt indsendelse af årsrapporten til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. En stor del af de administrative omkostninger forbundet hermed er begrundet i hensynet til selskabsdeltagernes og andre regnskabsbrugeres informationsbehov. Det er imidlertid vigtigt løbende at sikre, at der er den rette balance mellem de bagvedliggende hensyn og omkostningerne herved.

I lovforslag nr. 50 er der 10 centrale ændringer til årsregnskabsloven som vil resultere i en reduktion af administrative byrder for SMV'er på knap 841 mio. kr.

⁹ Bemærkninger til Lovforslag nr 50

Administrative byrder ifm. årsregnskab vedr. små virksomheder (ca. mio. kr.):

Revisionspligt:	674 mio. kr.
Ledelsesberetning:	88 mio. kr.
Anlægsnote:	37 mio. kr.
Egenkapitalopgørelse:	7 mio. kr.
Finansiell leasing m.v.:	10 mio. kr.
Produktionsmetoden:	4 mio. kr.
Nærtstående parter:	10 mio. kr.
Sum af reduktion af byrder:	830 mio. kr.

Administrative byrder ifm. årsregnskab vedr. mellemstore og store virksomheder (ca. mio. kr.):

Indre værdi (m + s):	9 mio. kr.
Eventualaktiver (m):	2 mio. kr.
Hoved- og nøgletal (m + s):	0 mio. kr.*
Sum af reduktion af byrder:	11 mio. kr.
Samlet reduktion af byrder:	841 mio. kr.

*Reduktionen af byrden ved hoved- og nøgletal er målt til 300.000 kr.

Kilde: bemærkninger til lovforslag nr. 50

Tallene angivet i tabellen angiver størrelsen af lettelsen af lovkravenes administrative byrde på samfundsniveau. Den enkelte virksomheds faktiske besparelse afhænger som tidligere nævnt af, i hvilket omfang den enkelte virksomhed vælger at udnytte de lettelsesmuligheder, lovforslaget giver. I henhold til bemærkningerne til Lovforslag nr. 50 vurderes det, at 60 pct. af virksomhederne helt eller delvist vil udnytte muligheden for at blive fritaget for revisionspligt. For de øvrige lettelsesforslag forventes det, at hovedparten af virksomhederne vil anvende lovforslagets muligheder og undlade at give de pågældende oplysninger.

I 2006 blev Lov nr. 245 af 27. marts 2006 som berørte Årsregnskabsloven ÅRL vedtaget. ÅRL § 135 om revisionspligt blev således ændret, da revisionspligten blev ophævet i de små klasse-B virksomheder.

Virksomheder, der i to på hinanden følgende år ikke overskrider 2 af følgende størrelser fritages fra revisionspligt:

1. Balancesum på 1,5 mio. kr.
2. Nettoomsætning på 3 mio. kr.
3. Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af regnskabsåret på 12

Fritagelsen gælder dog ikke virksomheder, der udøver betydelig indflydelse over en anden virksomheds driftsmæssige eller finansielle ledelse (holdingselskaber mv.), samt erhvervsdrivende fonde.

Denne ophævelse af revisionspligt for små B-virksomheder betød at ca. 75.000 danske virksomheder ikke længere var underlagt lovpligtig revision og dermed blev de administrative byrder reduceret med 674 mio. kr. jf. tabel ovenfor.

3.3 Sammenfatning

Fokus har gennem de sidste 10 år været på at skabe vækst i Europa. Gennem denne periode er EU blevet mere og mere præcis i hvordan denne vækst skal skabes. Det er en realitet at langt de fleste selskaber i EU er små og mellemstore af størrelse. Det er derfor naturligt at tage udgangspunkt i netop disse selskabers udfordringer med at skabe vækst. Selskaberne peger selv på, at de er underlagt alt for mange administrative reguleringer. Med udgangspunkt i dette begyndte man at definere de administrative byrder. Revisionspligten blev udpeget som én af disse administrative byrder. Fra tidligere at have værdi at bibringe samfundet med, er det nu, fra både EU og dansk side, besluttet at revision ikke er andet end en tung administrativ byrde, hvis der er tale om en lille eller mellemstor virksomhed.

Sammenholdes dette med kapitel 3 så kan det konkluderes at revision er vigtig og betydningsfuld i store selskaber, hvor kvalitetskravene skærpes kontinuerligt. Men revision skaber ikke værdi for SMV'er, da revision for disse selskaber er en administrativ byrde.

4 Konsekvens af ophævelse af revisionspligt i små virksomheder i 2006

21. marts 2006 blev Lovforslag nr. L50 05/06 vedtaget. Lovforslaget vedr. ændringer til årsregnskabsloven, herunder en ændring af § 135. § 135 gør det nu muligt for en klasse B virksomhed at blive fritaget for revision, hvis virksomheden i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overstiger to af følgende grænser:

- Balancesum på 1,5 mio. kr.
- Nettoomsætning på 3 mio. kr.
- Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af året på 12

Lempelsen af revisionspligten blev indført på baggrund af regeringens ”Vækst med vilje” strategi der blev lagt i 2002, hvor målet er at reducere de administrative byrder med 25 % inden 2010. Med inspiration i det øvrige EU, hvor revisionspligten i mange lande for længst er blevet lempet, valgte man fra dansk side også at gennemgå den lovpligtige revisionspligt lidt nøjere.

4.1 Fra lovforslag til vedtaget lov

Økonomi- og Erhvervsministeriet bad Erhvervs- og Selskabsstyrelsen undersøge mulighederne for et alternativ til den fulde revisionspligt. E&S fremlagde i marts 2005 en større rapport. E&S rapporten opererer med 4 forskellige alternativer til fuld revisionspligt:

1. Lempelse af revisionspligt for virksomheder under en vis størrelse (omsætning, balancesum og antal ansatte)
2. Krav om mindre omfattende revision (review) i mindre selskaber
3. Lempelse af revisionspligt for Anpartsselskaber – da disse ofte er mindre selskaber
4. Noget-for-Noget princip, hvor små selskaber som har afleveret årsrapporter og skatteoplysninger gennem en årrække uden bemærkninger kan blive fritaget for revision

Da vi på nuværende tidspunkt ved, at det var alternativ 1 der blev anvendt som baggrund for lovforslaget, vil følgende kun kommentere E&S's fordele og ulemper vedr. dette alternativ.

E&S foretog en spørgeskema undersøgelse blandt B-virksomheder og fik ud fra disse et overblik over hvad selskaberne egentlig bruger deres revisor til.

Omsætning mio. kr.	Kun lovpligtig revision -pct-	Bogføring -pct-	Bistand til regnskabs- opstilling -pct-	Skatte- assistance -pct-	Anden rådgivning -pct-
Holdings - selskaber mv.	12	18	83	62	23
< 0,5	16	19	76	53	28
0,5 - 1,9	15	22	80	61	33
2,0 - 4,9	4	19	91	72	49
5,0 - 11,9	4	18	90	73	53
12 - 25	3	7	83	81	52
> 25	5	8	75	78	70
Uoplyst	9	14	91	77	32
I alt	10	18	83	66	43

Kilde

Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligt i B-virksomheder fra 2005

Jf. resultatet af spørgeskema undersøgelsen lader det til at kun ca. 10 % udelukkende bruger revisor til at udføre lovpligtig revision, mens op til 83 % bruger revisor til regnskabsopstilling og hele 66 % til beregning af skatten. Det vil sige at mange af virksomhederne køber en pakke hos revisor som indeholder både revision, regnskabsopstilling, skatteberegning mm. Rapporten fra E&S antager at revision spiller en vis rolle for kvaliteten af dokumentet, såvel som årsrapporten må antages at være mere troværdig med en revisionspåtegning. Men det er svært at vurdere kvaliteten af årsrapporten, hvis man fjerner revisionsdelen i denne integrerede revisorpakke. Formentlig vil væsentlige fejl blive opdaget ved opstilling af regnskabet eller skatteberegningen. Kvalitet og troværdighed skal selvfølgelig også sammenholdes med regnskabsbrugere til regnskabet – og jo mindre selskabet er, jo færre regnskabsbrugere er der. Således er B-virksomhederne ikke meget påvirket af et fald i kvalitet og troværdighed, eftersom de i kraft af deres størrelse har få regnskabsbrugere.

Jf. rapporten fra E&S antages det ej heller at den økonomiske kriminalitet vil blive påvirket af at lempe revisionspligten. I sagens natur er der noget præventivt i at selskaberne ved at revisor gennemgår deres regnskab. Men jf. Brydesholtudvalgs undersøgelse fra 1999 viser det sig at kun 2 % af den økonomiske kriminalitet bliver opdaget af revisor. Derfor forventer E&S ikke at se en stigende økonomisk kriminalitet ved en lempelse af revisionspligten.

På tilsvarende vis forventes ikke øget skatteunddragelse, hvilket bl.a. begrundes med at 66 % af virksomhederne får revisor til at assistere dem på skatteområdet jf. ovenstående tabel. Selskaberne er i hovedparten af tilfældene interesseret i at følge reglerne på skatteområdet, hvorfor E&S ikke mener, at tvungen revisionspligt kan opvejes af de få der snyder. Regeringen er i

deres lovforslag dog opmærksomme på at skattemyndighederne skal have flere ressourcer for at håndtere det ekstra arbejde, der er forbundet med at sikre en betryggende kontrol.

Rapporten fra E&S kommenterer også forholdet omkring bankernes villighed til at yde kredit til selskaber uden reviderede regnskab. E&S interviewede 4 større banker og spurgte om deres holdning hertil. Bankerne vurderede at det vigtigste var at regnskabet var udarbejdet af en revisor, og endnu vigtigere at perioderegnskaber, drifts- og likviditetsbudgetter blev udarbejdet af revisor, eftersom disse er mere aktuelle. Herudover nævner bankerne at den vigtigste parameter ved kreditvurdering er kendskabet til kunden. Bankerne forventer, at kravet om et revideret årsregnskab ved kreditgivning kan blive en konkurrence parameter blandt bankerne, hvorfor bankerne ikke forventer at kunne fastholde kravet om et revideret regnskab.

De virksomheder, det hele handler om, blev også spurgt om deres holdning til, hvorvidt de mener revisionspligten skal afskaffes eller lempes.

Bør revisionspligten afskaffes eller lempes?

Omsætning mio. kr.	Nej -pct-	Gøres frivillig -pct-	Lempes -pct-	Ved ikke -pct-
Holdings - selskaber mv.	27	35	30	9
< 0,5	33	26	29	12
0,5 - 1,9	25	30	32	14
2,0 - 4,9	30	28	29	14
5,0 - 11,9	32	24	28	16
12 - 25	33	29	19	19
> 25	48	23	20	10
Uoplyst	25	13	33	29
I alt (vægtet)	29	30	29	13

Kilde: Erhvervs- og Selskabsstyrelsens rapport om revisionspligt i B-virksomheder fra 2005

På trods af virksomhederne syntes revision er dyrt syntes 29 % at den bør forblive uforandret, mens 59 % syntes det er i orden at lempe eller afskaffe revisionspligten. E&S kom ligeledes frem til at 40 % af selskaberne forsat vil lade deres regnskaber revidere i samme omfang som i dag, uanset om revisionspligten afskaffes. Det tyder på at mange selskaber ser revision som en forretningsmæssig fornuftig investering snarere end som et offentligt krav.

Rapporten fra E&S gav anledning til delte meninger. Nogle syntes den var rodet og ikke særlig objektivt fremlagt, mens andre igen syntes grænseværdierne skulle forhøjes således at lempelsen gjaldt en større del af selskaberne. Organisationer som Dansk Landbrug, Dansk Industri og Håndværksrådet er meget positive overfor lovforslaget, og de mener at forslagene vil have væsentlige positive konsekvenser for erhvervslivet. I den modsatte lejr står Handel, Transport og Serviceerhvervene (HTS). HTS kan ikke tilslutte sig forslaget om lempelse af revisionspligten, med den simple begrundelse, at det efter HTS's vurdering ikke vil give nogen reel besparelse for virksomhederne ¹⁰. FSR, FRR og advokatrådet er generelt kritiske over lovforslaget. Parterne er betænkelige over manglende meromkostninger og ulemper i analysen, såvel som de tvivler på hvorvidt der bliver tale om reel besparelse for virksomhederne.

FSR

FSR har kritiseret E&S for, at den udarbejdede rapport er unuanceret og ensidig, samt at den ikke kommer hele vejen rundt om problemstillingen.

FSR kommentere blandt andet på, at mindre revision giver lettere kår for svindel, bedrageri og hvidvask af penge. FSR udtrykker ligeledes bekymring for forringet skattekontrol og øget administration i E&S, som følge af det er E&S som skal kontrollere at regnskaber aflægges i overensstemmelse med ÅRL. I dag modtager E&S næsten udelukkende reviderede regnskaber. Endelig er der kæphesten omkring den reduceret tillid til regnskaber fra de virksomheder som ikke lader sig revidere.

FSR kritiserer E&S's rapport for ikke at indeholde negative konsekvenser af at ophæve revisionspligten.

FSR giver et par eksempler på hvad omkostningerne ved at lempe revisionspligten kan være ¹¹:

- Samhandel mellem virksomheder – lavere kreditværdighed som følge af ikke reviderede regnskaber vil betyde højere omkostninger (risikotillæg).
- Renten på lån vil blive forøget som følge af højere risikotillæg.

Samlet set er FSR betænkelig ved forslaget om at lempe revisionspligten, da de vurderer at risikoen er større end den potentielle gevinst.

¹⁰ Høringsnotat "Erhvervsudvalget L51 – Bilag 1"

¹¹ MS fagligt udvalg Nyhedsbrev nr 10 2005

Håndværksrådet

Håndværksrådets mening om E&S's rapport er interessant fordi rådet har baseret deres holdning på en undersøgelse blandt dets medlemmer. Undersøgelsen viste at hovedparten af medlemmerne gik ind for en lempelse af revisionspligten. Undersøgelsen viste dog også at størstedelen af medlemmerne forsat vil efterspørge en form for erklæring, enten via en revisionspåtegning eller som en review erklæring.

Medlemmerne af Håndværksrådet er både personligt ejet og små virksomheder. Undersøgelsen viste at, af de 400 respondenter der blev spurgt, så havde hovedparten en revisor. Forholdet til revisor er både langvarigt og tæt – i gennemsnit havde respondenterne haft deres revisor i 11 år¹². Selv de personligt ejet selskaber har en revisor, på trods af der ikke er revisionspligt for disse selskaber.

Håndværksrådet støtter lempelse af revisionspligten. Men de ser den gerne forhøjet for selskaber med op til 12 mio. kr. i nettoomsætning, hvilket svarer til 4 gange så meget som det endelige lovforslag. Dog anbefaler Håndværksrådet at det indarbejdes i lovforslaget at der er mulighed for at stramme lovgivningen, hvis der mod forventninger kan påvises mange besvigelser, der skyldes, at regnskaberne i små selskaber ikke længere påtegnes. Dette blev taget til efterretning og indarbejdet i lovforslaget.

Håndværksrådet støtter lovforslaget, fordi der er store penge at spare for små selskaber – og fordi frivillighed tilsyneladende fungerer godt i flere andre europæiske lande.

Lovforslag bliver til lov

E&S's rapport om "Revisionspligten for B-virksomheder" var grundlag for det lovforslag der blev fremsat i november 2005. Jf. lovforslaget vurderes lovpligtig revision for samtlige virksomheder omfattet af regnskabsklasse B heller ikke i Danmark tilstrækkelig begrundet til at pålægge dem administrative byrder på ca. 1,7 mia. kr. Som skrevet i lovforslaget risikerer denne udgift at lægge en dæmper på virksomhedernes vækst og konkurrenceevne. Målet er at danske virksomheder sidestilles med tilsvarende virksomheder i EU. Det vurderes dog i lovforslaget at en reduktion af revisionspligten skal ske kontrolleret, hvorfor det i første omgang bliver de små virksomheder i regnskabsklasse B som bliver fritaget for revision.

¹² Håndværksrådets "Undersøgelse af SMV'ers syn på revisionspligten" 2005, side 3

Det vil sige virksomheder som 2 år i træk, ikke overstiger 2 af følgende grænseværdier.

- Balancesum på 1,5 mio. kr.
- Nettoomsætning på 3 mio. kr.
- Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede i løbet af året på 12

Lovforslaget vil indebære, at omkring 75.000 aktie- og anpartsselskaber fritages for revisionspligt, svarende til 58 pct. af samtlige selskaber omfattet af regnskabsklasse B. Disse virksomheder opnår ved fritagelsen fra revisionspligten en reduktion af de administrative byrder på omkring 674 mio. kr. Den enkelte virksomheds faktiske besparelse afhænger selvfølgelig af, i hvilket omfang virksomheden vælger at udnytte den øgede fleksibilitet, som forslaget giver.

Som bekendt blev lovforslaget vedtaget den 21. marts 2006, og de små klasse B virksomheder kan dermed undtages fra revision fra regnskabsår der starter efter 1. januar 2006.

4.2 Konsekvens af lempelsen af revisionspligt i små virksomheder

Her 4 fulde regnskabsår siden revisionspligten blev lempet første gang er der stor interesse i at kende betydningen af denne lempelse. Både FRR, FSR og E&S har foretaget undersøgelser af konsekvensen af lempelsen.

4.3 Erfaringer fra FRR

FRR lavede i efteråret 2008 en undersøgelse blandt dets medlemmer omkring fravalget af revision. Resultatet af undersøgelsen var, at kun 6,6 % havde benyttet sig af muligheden for at fravælge revision¹³. Årsagen hertil var ikke, som bl.a. E&S frygtede, at det er fordi selskaberne ikke havde kendskab til muligheden om at fravælge revision. Kun knap 2 % anførte dette som årsag. Derimod var der mange – 60 % - som vurderede at besparelsen ved at fravælge revision var for lille i forhold til udbyttet. 33 % af respondenterne tilvalgte revision af hensyn til interessenterne, som f.eks. bank, samarbejdspartnere mv. FRR konkludere ud fra dette at den besparelse man kan opnå er for lille i forhold til den troværdighed og blåstempling, der ligger i at have en revisor involveret i regnskaber, budgetter, vækstplaner osv. FRR's formand, Per Krogh, udtaler endvidere, at

¹³ "Revision er ikke pligt" FRR's nyhedsbrev oktober 2008

undersøgelsen indikerer, at revision er en samfundsmæssig værdi, der ikke bliver opfattet som en administrativ byrde ¹⁴.

4.4 Erfaringer fra FSR

FSR har senest lavet en undersøgelse i foråret 2009, hvor medlemmerne bliver spurgt, hvor mange kunder, der har opsagt samarbejdet med revisor, som følge af lempelse af revisionspligten. Undersøgelsen viser, at det er relativt få kunder, som helt har opsagt samarbejdet. I godt halvdelen af revisionsvirksomhederne er ingen kunder forsvundet, mens fire ud af ti revisionsvirksomheder vurderer, at det drejer sig om en til fem af kunderne. Mindre end hver 20. revisionsvirksomhed har oplevet en kundeafgang på mere end fem blandt de mindste virksomheder ¹⁵. Det skal dog specificeres at der ikke oplyses, hvor mange kunder som har fravalgt revision, men stadig fastholder rådgivning mm. Undersøgelsen går udelukkende på kunder som har opsagt samarbejdet fuldstændigt.

Men der kan være flere årsager til at revision ikke fravælges. Som en del af et kompromis i forbindelse med vedtagelsen af loven blev det vedtaget at selskaberne aktivt skal FRA-vælge revision på generalforsamlingen. Denne beslutning kan kun vedtages på den ordinære generalforsamling. Det skal angives i ledelsesberetningen at selskabet har fravalgt revision for det kommende regnskabsår, såvel som der skal stå at selskabet befinder sig under grænseværdierne. I det oprindelige lovforslag var der lagt op til at selskaberne aktivt skulle TIL-vælge revision. Denne lille ændring fra tilvalg til fravalg har betydet at mange formentlig glemmer det eftersom proceduren er lidt besværlig.

Den seneste finanskriser har været årsag til at mange selskaber har været presset rent likviditetsmæssigt. Som altid når likviditeten og indtjeningen er i bund så må selskaberne vurdere hvor de kan spare. Et åbenlyst sted er på revision. De selskaber som har ligget under grænseværdierne for lovpligtig revision, har selvfølgelig overvejet dette, og flere har gjort brug af det. Omvendt har finanskrisen også betydet tabt indtjening, hvilket har resulteret i at selskaberne f.eks. har behov for at udvide kreditrammen i banken. FSR har spurgt deres medlemmer om deres syn på kreditgivning. Syv ud af 10 medlemmer mener, at det er blevet vanskeligere for deres

¹⁴ "Revision er ikke pligt" FRR's nyhedsbrev oktober 2008

¹⁵ FSR's medlemsundersøgelse april 2009: Finanskrisen sætter revisorer på landkortet

kunder at låne penge i banken uden et revideret regnskab¹⁶. Desuden er kunderne i nogen grad begyndt at stille krav til underleverandører om fx regnskaber mv., mener knap halvdelen af medlemmerne.

4.5 Erhvervs- og Selskabsstyrelsens analyse af lempelsen i 2006

Da regeringen i 2006 lempede revisionspligten for helt små virksomheder, var det med forventning om at foretage yderligere lempelser senest i 2010. Dog var kravet, at denne første lempelse skulle overvåges og følges tæt, således at man kunne sikre sig at loven ikke havde utilsigtet hensigter. Før end en yderligere lempelse af revisionspligten kan blive del af et lovforslag skal E&S udarbejde en analyse af den allerede foretagne lempelse. Analysen "Evaluerings af erfaringer med lempet revisionspligt" blev offentliggjort den 8. december 2009.

Der er 10 emner som E&S's evaluering skal omfatte:

1. Opgørelse over antallet af virksomheder, der har fravalgt revision
2. Virksomhedernes brug af revisorer til andre opgaver end revision
3. Størrelsen af de faktiske besparelser ved lempelsen af revisionspligten
4. Overholdelse af betingelserne for at undlade revision
5. Risikoen for en forringet regnskabskvalitet
6. Ulovlige aktionærlån
7. Opgørelse over antallet af virksomheder, der pålægges revision
8. Risikoen for tab af skatteprovenu ved en udvidelse af ordningen for revisionsfritagelse
9. Ressourceforbruget til skattekontrollen
10. Risikoen for øget økonomisk kriminalitet

På trods af evalueringen kom i slutningen af 2009, så er den baseret på regnskabsåret 2007, hvor lempelsen altså kun har været gældende i 2 år.

E&S opgør antallet af virksomheder, som har fravalgt revision til 17.104, svarende til 22,8 % af de virksomheder, som kunne fravælge revision i 2007. Af disse virksomheder har 37,3 % valgt at få assistance fra revisor til andre opgaver som f.eks. review, opstilling af regnskab mm. Det er

¹⁶ FSR's medlemsundersøgelse april 2009: Finanskrisen sætter revisorer på landkortet

hovedsagligt de helt små virksomheder, som har fravalgt revision. Knap 86 % af de virksomheder som har fravalgt revision har en omsætning på mellem 0 og 0,5 millioner kr.

E&S har foretaget en beregning på, hvor meget disse 17.104 virksomheder har sparet i revisionshonorar samt i virksomhedens brug af intern tid i forbindelse med en revision. Jf. denne beregning har virksomhederne tilsammen sparet 155 – 160 millioner kr. i revision for 2007.

Kvaliteten af de regnskaber der er blevet afleveret men ikke revideret er også blevet nærmere undersøgt. Det lader til at fejl procenten ikke er markant højere for de selskaber der har fravalgt revision frem for de selskaber der stadig får deres regnskab revideret. E&S påpeger at de kun har set på umiddelbare fejl dvs. let konstaterbare fejl som f.eks. formalia fejl i anvendt regnskabspraksis, ledelsesberetning, manglende noter mm. Det betyder at fejl i selve regnskabstallene ikke er undersøgt. Fokus har fra E&S's side også været på ulovlige aktionærlån. Også dette er blevet undersøgt og igen slår E&S fast, at der ikke er større risiko for ulovlige aktionærlån for selskaber, der har fravalgt revision. Det viste sig faktisk, at i de stikprøver, der blev taget, var der flere forekomster af ulovlige aktionær lån for de selskaber, der blev revideret, end i de selskaber der ikke blev revideret.

Ofte er det revisors opgave at opgøre den skattepligtige indkomst og udarbejde selvangivelsen. Men E&S's evaluering viser at mere end 96 % af de virksomheder som fravælger assistance fra revisor enten til revision, review eller anden assistance heller ikke får hjælp til at opgøre den skattepligtige indkomst. SKAT har på baggrund af regnskabsåret 2006 lavet en undersøgelse af fejl i selvangivelser. Den viste at 41 % af de selskaber, som havde fravalgt revision havde fejl i deres selvangivelse. Disse to forhold gør at E&S konkludere at risikoen for at der er fejl i den opgjorte skattepligtige indkomst er øget betragteligt når revisionspligten fravælges. Dette medfører at SKAT vil få behov for at få tilført ekstra ressourcer således at de forsat kan sikre sig at fejl angivne selvangivelser minimeres. Hvor mange ressourcer der skal tilføres er afhængigt af, hvor mange selskaber der helt fravælger assistance fra revisor. Jo flere der fravælger assistance fra revisor, jo større er risikoen for fejl i den opgjorte skattepligtige indkomst.

Statsadvokaten for særlig økonomisk Kriminalitet (SØK) har overfor E&S angivet at de ikke har haft nogen straffesager med økonomisk kriminalitet, som involverer virksomheder, som har fravalgt revision.

FSR kommentarer til E&S's evaluering går primært på at der ikke er taget højde for regnskabernes substantielle kvalitet, som er en meget væsentlig del af revisors arbejde. Desuden påpeger FSR, at der er risiko for at en del af de selskaber, der har fravalgt revision kan være skuffeselskaber, som typisk først vil tilvælge revision når der er aktivitet. Disse skuffeselskaber udgør ingen risiko og har heller ingen udgifter til revisionshonorar, hvorfor den anslåede besparelse på 155-160 millioner kr. kan være overvurderet.

FSR anerkender endvidere i deres kommentar til E&S's evaluering, at ikke alle virksomheder har behov for fuld revision og den høje grad af sikkerhed for årsrapportens oplysninger, som den giver. At der for de små og mellemstore virksomheder (SMV) kan være behov for at inddrage revisor på anden vis bekræftes af evalueringen, idet 37 pct. af virksomhederne på den ene eller anden måde alligevel henter assistance og råd hos revisor, selvom de har fravalgt revisionen. FSR arbejder derfor på et skræddersyet produkt, der er tilpasset SMV'erne.

4.6 Delkonklusion

Konsekvensen af lempelsen af revisionspligten i 2006 er, at det er relativt få virksomheder, som har benyttet sig af muligheden for at fravælge revision, og hovedgruppen af de som fravælger revision, er de helt små virksomheder med en omsætning på under 0,5 millioner kr.

Af de virksomheder som har valgt at fravælge revision lader det til at risikoen for fejl i deres skatteberegninger er væsentlig forøget. FSR har allerede ved E&S's rapport fra 2005 "Revisionspligten for B-virksomheder" sat spørgsmålstejn ved skatteproblematikken. Den netop foretagne evaluering fra E&S viser da også at netop opgørelsen af skattepligtig indkomst kan blive en merudgift for samfundet, da der er væsentlig flere fejl i selvangivelser i de regnskaber som ikke har været underlagt revision. Der vil derfor være et behov for flere ressourcer i SKAT for at kunne løfte kontrol opgaven.

Desværre er de undersøgelser der er foretaget af konsekvensen af lempelse af revisionspligten i 2006, baseret på meget få års erfaring. Den gruppe virksomheder, som har haft mulighed for at blive fritaget for revision siden 2006 er blandt de mindste virksomheder i Danmark – mange af dem er måske endda skuffeselskaber. Det er således et spinkelt grundlag til at vurdere hvorvidt de erfaringer, der er gjort blot vil skaleres op, hvis lempelsen udvides.

Konsekvensen af lempelsen har endvidere været, at FSR har indset at ikke alle virksomheder har behov for en fuld revision. Dette underbygges bl.a. af, at flere af de virksomheder, der har fravalgt revision stadig har brugt revisor som rådgiver. Derfor arbejder FSR på at udbyde et alternativ til revision for de SMV.

5 Erfaringer fra udlandet

Når Danmark står over for den relativt svære beslutning om hvorvidt de skal følge EU's anvisninger, eller fastholde eget niveau, er det muligt at indhente erfaring og inspiration fra de lande som gennem tiden har sluppet tøjljerne, eller aldrig har haft dem, hvad angår revisionspligt. Ser man f.eks. på USA og Canada har der aldrig været revisionspligt for samtlige selskaber

I perioden siden 1994 hvor EU's 4. Direktiv introducerede muligheden for at tillade nationale grænser for, hvornår selskaber kan blive undtaget fra revision, har EU landene gjort meget for at lempe revisionspligten til det niveau de enkelte lande nu engang har fundet forsvarligt. EU landene er dog skruet meget forskelligt sammen, hvad angår økonomi og erhvervsdemografi. Derfor er det op til de enkelte lande at sætte niveauet for hvornår revisionspligten skal lempes.

I 2005 havde 22 lande besluttet at lempe revisionspligten i en eller anden udstrækning. Dog var mange af landene langt fra de max grænser som EU havde udstukket. Kun 4 lande havde udnyttet muligheden for at implementere EU's max grænser for revisionspligtens indtræden.

Omsætningsgrænser for lempelse af revisionspligten i EU 2005

<i>Omsætning</i>	<i>Lande</i>
Ingen lempelse	Danmark, Sverige, Malta
Op til €1 mio.	Ungarn, Letland, Estland, Finland, Slovakiet
€1.1 mio. - €2,0 mio.	Irland
€2.1 mio. - €3,0 mio.	Tjekkiet, Litauen, Grækenland, Portugal
€3.1 mio. - €4,0 mio.	Frankrig
€4.1 mio. - €5,0 mio.	Slovenien, Spanien, Polen
€5.1 mio. - €6,0 mio.	Ingen
€6.1 mio. - €7,0 mio.	Belgien, Luxembourg, Østrig, Italien
€7.1 mio. - €7.3 mio.	Cypern, Holland, Tyskland, UK

Kilde: Jill Collis "Progress towards harmonization of audit exemption in the EU and the case of the UK " 2007

Men det er først i 2005, hvor EU relancere deres vækst strategi som et europæisk samarbejdsprojekt at landene begynder at fokusere på revisionspligten.

En oversigt fra Federation of European Accountants (FEE) viser, hvordan landene i EU samt Norge og Schweiz har implementeret lempelsen af revisionspligten i 2009.

Grænser for lempelse af revisionspligten i EU, Norge og Schweiz 2009

<i>Omsætning</i>	<i>Balancesum</i>	<i>Lande</i>
Ingen lempelse	Ingen lempelse	Frankrig, Norge, Malta, Sverige
€ < 0,2 mio.	€ < 0,5 mio.	Bulgarien, Danmark, Finland, Ungarn, Letland
€1,0 mio. - €1,8 mio.	€ 0,5 mio. - € 0,9 mio.	Estland
€2,0 mio. - €3,1 mio.	€ 1,0 mio. - € 1,8 mio.	Tjekkiet, Litauen, Portugal, Slovakiet
€5,0 mio. - €5,7 mio.	€2,5 mio. - €3,0 mio.	Grækenland, Polen, Spanien
Lempet fuldt ud til EU's grænser eller tæt på	Lempet fuldt ud til EU's grænser eller tæt på	Østrig, Belgien, Tyskland, Irland, Italien, Luxemburg, Holland, Rumænien, Slovenien, Schweiz, Storbritannien

Kilde: FEE "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Services Across Europe" juli 2009

På nuværende tidspunkt har allerede 38 % af landene valgt at lempe til EU's max grænser. Kun 17 % - eller 5 lande, har i 2009, ikke gjort nogen umiddelbare tiltag til at lempe revisionspligten. For Cyperns vedkommende skal det dog nævnes at det er deres skatteregnskab der er underlagt revision, mens der ikke er krav om revision af årsrapporten. Dette betyder at Cypern står med fuld lempelse i tabellen fra 2005 lavet af Jill Collis, mens Cypern betragtes, som ikke at have nogen lempelse jf. tabellen fra 2009 udarbejdet af FEE.

For nærværende afhandling er det interessant at se nærmere på både de lande som har lempet fuldt ud, samt de lande som har valgt ikke at lempe revisionspligten overhovedet. Konsekvenserne i de lande, hvor der er lempet til EU's max grænser kan måske give nogle indikationer på, hvad det kan have af betydning i Danmark når og hvis der lempes yderligere. I de lande hvor der ikke er lempet overhovedet er der lavet offentlige analyser, som ligger op til at der vil ske en lempelse af revisionspligten inden for kort periode. Derfor vil disse analyser også være interessante.

De enkelte lande har brugt forskellige modeller til, hvordan de vil lempe revisionspligten. Det skal dog bemærkes at landene også har hver deres udgangspunkt. Revision i Danmark er nødvendigvis

identisk med revision i f.eks. Storbritannien. Ej heller er selskabsstrukturen identisk fra land til land. I nogle lande er der mange forskellige selskabstyper alt afhængig af hvordan ejerforhold og hæftelse er skruet sammen. Ligeledes har de nationale skattemyndigheder forskellige ansvarsområder. Disse forhold er vigtige at have i tankerne når man ser nærmere på lempelsen af revisionspligten i de enkelte lande.

5.1 Storbritannien

I Storbritannien har der været revisionspligt for alle selskaber siden 1967. Der findes kun en type profession som kvalificerer sig til revisor, i modsætning til Danmark hvor vi har både Registreret og Statsautoriseret revisorer. Alle revisorer i Storbritannien skal være medlem af en professional organisation.

Allerede i 1994 imødekom Storbritannien EU's anbefalinger om at lempe revisionspligten, og blev dermed et af de første lande i EU til at lempe revisionspligten. Storbritannien har den længste erfaring med lempelse af revisionspligten og konsekvenserne heraf kan med fordel inddrages i den danske debat. I mange danske artikler, undersøgelser, interviews mm henvises der til erfaringer fra Storbritannien.

I 1994 valgte Storbritannien at lempe revisionspligten for de virksomheder som havde en omsætning på under £ 90.000. Siden 1994 har Storbritannien foretaget gradvis regulering af deres lempelse således at de i dag benytter sig af muligheden for at anvende den maksimale grænse for lempelse i henhold til EU direktivets grænser.

Den første lempelse – 1994

Ved lempelse i 1994 blev det muligt for selskaber med omsætning op til £ 90.000 at undlade revision. Selskaber med en omsætning mellem £ 90.000 og £ 350.000 kunne i stedet for en revision vælge en såkaldt "Accountants Report", som i store træk svarer til det, som vi i dag kender som et review.

Ved et "accountants report" skulle revisor erklære sig om:

- At regnskabet for selskabet for det pågældende regnskabsår er i overensstemmelse med bogføringen.
- At årsregnskabet er aflagt i overensstemmelse med regnskabskravene specificeret i Companies Act, ud fra informationen i bogføringen.

- At selskabet opfylder betingelserne for fritagelse for revision af årsregnskabet og har opfyldt disse gennem hele regnskabsåret, ud fra informationen i bogføringen.

Det var ikke en mulighed at lade sig undtage fra revision hvis selskabet var en af følgende:

- Offentligt selskab (Public company)
- del af en koncern
- bank
- forsikringsvirksomhed

Endelig blev der i 1994 indført en regel om at aktionærer, der udgør minimum 10 % af aktiekapitalen kunne kræve en revision, hvis de gav selskabet besked senest en måned før regnskabsårets afslutning.

De selskaber der valgte at fravælge revision skulle i deres årsrapporter offentliggøre en erklæring i årsrapporten, som indeholder en begrundelse for, at revisionen er fravalgt. Erklæringen skal indeholde en udtalelse om, at selskabet efter ledelsens opfattelse opfylder betingelserne for at fravælge revisionen.

Yderligere lempelse - 1997

I 1997 indså man at "Accountants Report" som var en mulighed for de selskaber der havde en omsætning mellem £ 90.000 og 350.000 ikke var en succes. Hverken virksomheder eller regnskabsbrugere havde tillid til rapporten, og derved oversteg omkostningerne nytteværdien af denne. I stedet besluttede man i 1997 at hæve grænsen for undtagelse af revisionspligt til £ 350.000.

Yderligere lempelse - 2000

I år 2000 blev selskaber med omsætning op til £ 1 mio. fritaget for revisionspligt.

Ligeledes overvejede man endnu engang en review-ordning. Denne gang for virksomheder med en omsætning på mellem 10 og 50 mio. kr. Det blev imidlertid ved overvejelserne

Efterfølgende undersøgelser i Storbritannien

Først i 2003 begynder man at se officielle analyser på konsekvensen af, hvad lempelserne af revisionspligten har betydet i Storbritannien. Årsagen hertil var formentlig at man stod overfor valget om at hæve lempelses grænserne til EU's max grænser.

SPA rapport

I juni 2003 lavede The Society of Professional Accountants (SPA) en undersøgelse blandt sine medlemmer samt medlemmer af ICAEW. Undersøgelsen mandede ud i en rapport, som omhandlede fordelene af, at grænsen for lempelse af revisionspligten i England blev hævet fra en omsætning på £ 350.000 til £ 1.000.000.

Undersøgelserne har forstærket SPA's tidligere mening om, at der ikke var grund til at frygte en yderligere lempelse af grænseværdierne. De mener nemlig, at der allerede er opnået reelle besparelser. Størstedelen af de små revisorer har oplevet en forøgelse i deres omsætning på trods af, at de har foretaget færre revisioner. Selskaberne har kunnet drage nytte af lavere omkostninger til revisor og bedre tid til ledelsesopgaver. Derudover har der kun i meget få tilfælde været problemer for virksomhederne i forbindelse med at benytte de ureviderede regnskaber overfor en tredjepart. For eksempel i forbindelse med optagelse af lån i banken¹⁷

Jill Collis' undersøgelse

Jill Collis gennemførte, på opfordring af Department of Trade and Industry, en undersøgelse i 2003 af, i hvor stor udstrækning selskaber, som er undtaget fra revisionspligten, vælger at få deres årsrapport revideret eller benytter sig af lempelsen. Hertil kom spørgsmål om hvor store besparelser, der kunne opnås, samt hvilke faktorer som kunne have væsentlig indflydelse på selskabsledelsens valg til frivilligt at vælge revision, hvis grænseværdierne i England skulle forhøjes til EU's maksimale for fravalg af revision.

Collis's undersøgelse viste, at en selskabsledelse vil lade årsrapporten revidere, hvis selskabet har følgende kendetegn¹⁸:

- større omsætning,

¹⁷ SPA: "The Company Law Review: The beneficial impact of raising the thresholds from £ 350.000 to £ 1 mio.", juni 2003

¹⁸ Jill Collis "Directors' views on exemption from the Statutory Audit" oktober 2003

- revision anses for at øge kvaliteten af den finansielle information
- revision har en positiv effekt på selskabets kreditværdighed
- revision giver en kontrol af regnskabet og økonomistyringen.
- ikke er 100 % familieejet
- har aktionærer som ikke har adgang til interne regnskaber
- kopi af årsrapporten gives til banker eller andre finansieringskilder

Undersøgelsen viste desuden at blandt dem, der ville have mulighed for at fravælge revision, såfremt størrelsesgrænserne blev hævet, ville 79 % vælge at få foretaget en frivillig revision, da fordelene ville overstige omkostningerne.

DTI- rapport

DTI udarbejder i 2004¹⁹ en rapport hvori de analyserer på lempelsen af revisionspligten gennem tiden i Storbritannien.

Rapporten foreslår at hæve grænsen for lempelse af revisionspligten til EU's maksimale grænse på £ 5,6 mio. i omsætning og £ 2,8 mio. i balancesum.

Rapporten opstiller tre scenarier. Mulighederne er at

1. Fastholde de nuværende størrelsesgrænser på £ 1 mio. i omsætning og £ 1,4 mio. i balancesum
2. Hæve grænserne til £ 2 mio. henholdsvis £ 2,8 mio.
3. Lempe fuldt ud til EU's max grænse på £ 5,6 mio. og £ 2,8 mio.

Rapporten nævner ikke muligheden for at formindske lempelsen, men tager kun stilling til de tre ovenstående scenarier. Rapporten oplister både fordele og risici ved de forskellige modeller.

Risiciene adskiller sig ikke væsentligt fra dem, som ellers er blevet fremhævet i debatten ved de tidligere lempelser og i andre lande som for eksempel Danmark.

Risiciene er oplistet som følger:

- Fejl i årsrapporter, og at lovgivningen ikke overholdes.
- Selskabernes forhold over for aktionærer, investorer og kreditorer som følge af der ikke længere er ekstern og uafhængig kontrol af deres finansielle status
- Øget risiko for besvigelser
- Långivere vil muligvis kræve gebyrer eller højere rente for udlån til selskaber, hvis årsrapport ikke er revideret.

¹⁹ DTI(2004): "Final Regulatory Impact Assessment on the Audit Exemption Threshold"

- Revisorernes faldende indtjening.

Rapporten er dog ikke snæversynet og anerkender at der er nogle fordele ved revision. Rapporten gør bl.a. opmærksom på, at de nuværende grænser giver de selskaber, hvor der endnu er krav om revision, et uafhængigt tjek af pålideligheden og korrektheden af selskabets finansielle situation for ledelsen, aktionærer og andre. Derudover giver det sikkerhed for leverandører og andre kreditorer og vil muligvis forebygge degradering af den offentligt tilgængelige regnskabsinformation. Derudover kan det medvirke til at opdage besvigelser og kan forhindre højere kreditomkostninger.

Med hensyn til at benytte mulighed 2, "at hæve grænserne en smule" påpeger rapporten, at fordelene ved denne løsning er de samme som ved at lempe til den maksimale grænse, dog i en mindre målestok, da færre selskaber har mulighed for at benytte sig af lempelsen, hvilket medfører færre sparede omkostninger. Rapporten opstiller de tre alternativer sammen med omkostninger og fordele, og ender med at anbefale det tredje alternativ, som er en lempelse op til EU's maksimale grænse, da denne løsning vil komme 69.000 selskaber til gode, og vil have en potentiel besparelse på £ 94 mio. eller mere. Dermed vurderes det, at den potentielle besparelse overstiger nytten ved revisionspligten.

Andre argumenter for at vælge denne løsning er, at selskaberne selv kan bestemme, om de vil have deres årsrapport revideret eller om de penge, der spares ved fravalg, med fordel kan bruges et andet sted i selskabet.

DTI angiver desuden i rapporten at 68 % af de selskaber som kan benytte sig af at fravælge revision i regnskabsårene 2000/2001 har gjort brug heraf.

Lempelse til EU's grænseværdier - 2004

På baggrund af bl.a. DTI's rapport blev det i Storbritannien besluttet at hæve grænserne for hvornår selskaber er underlagt revisionspligt. Grænserne blev herefter fastlagt ved en omsætning på £ 5,6 mio. og en balancesum på £ 2,8 mio..

EU hæver grænseværdierne – 2006

EU hæver grænseværdierne for hvornår selskaber kan fritages for revision fra hhv. EUR 3,65 mio. til 4,4 mio. på balance siden, og fra EUR 7,3 mio. til 8,8 mio. på omsætningen.

Denne stigning på 20 % gav anledning til endnu en diskussion i Storbritannien – skulle de nationalt følge med EU's direktiv, eller skulle de fastholde deres grænser for revisionspligt?

Blandt argumenterne mod at hæve grænserne yderligere er Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW), som udtrykker at de selskaber der vil være omfattet af en yderligere lempelse ikke er ubetydelige af størrelse. ICAEW mener derfor at en ændring af størrelsesgrænserne skal understøttes af stærke beviser som f.eks. en analyse af de akkumulerede effekter af de tidligere forøgelser vedrørende indflydelse på økonomisk kriminalitet, konkurrence og kvaliteten i regnskaberne²⁰.

The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA) støtter denne holdning og påpeger at det er for nemt udelukkende at fokusere på de sparede revisionsomkostninger. Der bør derimod foretages en måling af forøget risiko for besvigelser og potentiel skade af tilliden ved at hæve størrelsesgrænserne, selvom dette er svært at måle.

Trods argumenter fra bl.a. anerkendte revisions organisationer imod yderligere forøgelse af grænseværdierne besluttede regeringen at hæve grænserne til EU's max værdier i foråret 2008.

I 2006 var der mange selskaber der benyttede sig af muligheden for ikke at blive revideret. Der var dog stadig krav om at indsende sit regnskab til Companies house, hvorfra offentligheden kan bestille årsregnskaber. Til brug for indsendelse af regnskab hertil har det været almindeligt blandt de selskaber der har benyttet sig af undtagelsen om revisionspligt at få lavet en "compilation report". En compilation report er stilet til selskabets ledelse og indeholder ingen sikkerhed. Hvem som helst kan udarbejde en sådan rapport, og der er dermed ikke krav om at det skal være en revisor. Værdien af en sådan rapport betvivles idet, der ikke er nogen generelle forskrifter om indholdet i rapporten. De forskellige revisor organisationer tilbyder forskellige former af "compilation reports". Den britiske tilsyns organisation Professional Oversight Board, POB, har opmuntret til at revisor organisationerne enes om formen og definitionen af en "compilation report" eftersom POB syntes det er væsentligt at erhvervslivet forstår formålet med rapporten. Det er væsentligt at forstå at en "compilation report" er en opstilling af f.eks. et årsregnskab iht. selskabets regnskabspraksis samt gældende lovgivning.

²⁰ Kandidatafhandling "Yderligere lempelse af revisionspligten?" af Anne Frendrup Petersen 1. oktober 2008

ICAEW besluttede sig i 2006 for at undersøge og skabe en debat om hvorvidt der egentlig var behov for et alternativ til revision i Storbritannien. Man har ikke tidligere gjort brug af andet end ordinær revision som kunne udtrykke hvorvidt regnskabet var retvisende. Derfor efterspurgte selskaberne ikke andre typer erklæringer da revisionspligten blev lempet. Der opstod pludselig et hul – enten blev selskabet revideret, eller også blev det ikke. Men de selskaber som har fravalgt revision har muligvis brug for en eller anden form for erklæring, men har ikke nok kendskab til revision til at vide hvad der kan dække deres behov. ICAEW satte sig for at undersøge dette.

Samtidig med undersøgelsen blev sat i værk blev "ICAEW assurance service" lancerede. Der blev kun lavet midlertidige guidelines til hvordan denne service skulle udføres. Først efter undersøgelsen var slut ville ICAEW udstede endelige guidelines, hvis der viste sig et behov herfor. Assurance service skulle forøge udbuddet og varieteten af erklæringer, som revisorerne kunne tilbyde deres kunder. Således ville en aftale med et selskab starte med et møde hvor man diskutererede hvilke områder ledelsen ønskede en udtalelse om. Herefter påbegyndte dokumentationsarbejdet og endelig blev en erklæring skrevet på netop det specifikke område som selskabet ønskede.

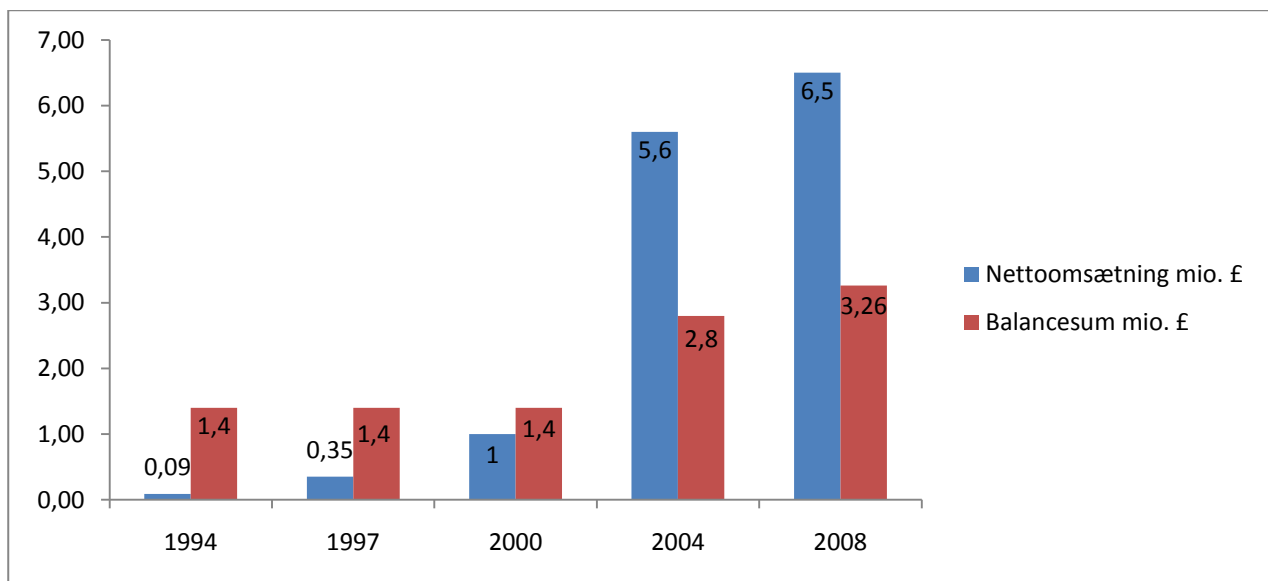
Der var mange som havde en holdning til hvorvidt selskaberne i Storbritannien nu var klar til at gøre brug af review. Dette blev jo prøvet som "accountants report" i 1994 – 1997, men viste sig ikke som en succes. Årsagen var bl.a. at der var forvirring om hvad "accountants report" egentlig udtrykte og hvor den adskilte sig fra revision. I 2002 blev det ligeledes forsøgt at gøre review obligatorisk, Independent Professional Review. Dette lykkedes ikke da undersøgelser viste der ikke var behov herfor. ICAEW fik på bl.a. denne baggrund ikke den store opbakning.

I 2008 konkluderede ICAEW på deres undersøgelse at hvorvidt Assurance service vil blive brugt i vid udstrækning afhænger af efterspørgsel. Selskaber som kan fritages for revision beslutter muligvis at de penge de har sparet på revision kan bruges bedre på markedsføring eller lign. Nogle respondenter mente at servicen ville kunne skabe troværdighed omkring tallene, hvorfor denne kunne være anvendelig over for banker. De selskaber der valgte Assurance Service mente den begrænsede sikkerhed der blev stillet var tilfredsstillende over for eksterne brugere og aktionærer.

ICAEW mener at Assurance Service er tilpasset formålet. Dog vurderer ICAEW at det vil være et forkert signal at udstede endelige guidelines på et tidspunkt, hvor der er så megen debat om alternativer til revision²¹. Derfor er Assurance service forsat kun i udkast.

Udviklingen i Storbritannien 1993-2008

Storbritannien har lempet revisionspligten gradvist gennem årene til EU's max grænser i dag. Det eneste der har været stabilt er grænsen for antal medarbejdere, som har været 50 ansatte. I nedenstående tabel er udviklingen afbildet.

Kilde: Jill Collis "Directors' views on accounting and auditing requirements for SMES" april 2008

Gennem årene har der været gjort tiltag til diverse review ordninger. Første gang ved første lempelse i 1994. 3 år senere blev denne ordning afskaffet grundet manglende tillid. Igen i 2002 stod man overfor ideen om et obligatorisk review. Denne gang blev review også forkastet, med begrundelsen at der ikke var efterspørgsel efter produktet.

I 2006 prøver ICAEW at tilbyde en vejledning til hvordan man kan opnå en udtalelse om sine regnskabstal uden at få udført egentlig revision, Assurance service. ICAEW konkludere selv i 2008 at tiden ikke er inde for dette tilbud.

Men trods der ikke er krav om lovpligtigt review, så lader det til at lempelsen af revisionspligten har været en succes for revisorerne idet de rent faktisk har oplevet øget omsætning trods færre revisioner.

²¹ "Alternatives to Audit. Report on the ICAEW Assurance Service consultation" ICAEW, 2009

I 2001 var det 68 % af de virksomheder der kunne fritages for revision, som gjorde brug af denne undtagelse.

Collis's undersøgelse i 2003 viste at der visse sammenfaldende karakteristika for de virksomheder som frivilligt lader sig revidere trods muligheden for undtagelse. Det er primært de virksomheder der ligger i den høje ende af omsætningsspændet som lader sig frivilligt revidere, såvel som de virksomheder der anser at revision øger kvaliteten af den finansielle information og at den har en positiv effekt på selskabets kreditværdighed. Disse er blot nogle af de faktorer som vurderes udslagsgivende for om en virksomhed lader sig frivilligt revidere jf. Collis.

5.2 Tyskland

Der har aldrig været revisionspligt for selskaber der minder om danske Anpartsselskaber i Tyskland, mens aktieselskaber altid har været underlagt revisionspligt. I dag ligger grænserne for revisionspligt af aktieselskaberne på EU's max grænser.

Tyskland adskiller sig fra både Danmark og Storbritannien da der ikke findes en pendant til Erhvervs- og selskabsstyrelsen, altså en offentlig instans hvor selskabernes regnskaber opbevares, og offentliggøres fra. Selskaberne har pligt til at indsende regnskabet, men der er ingen kontrol af hvorvidt dette bliver gjort. Således udstedes bøder først ved f.eks. en konkurs hvor den offentlige instans kan konstatere at regnskaberne ikke er indsendt.

I Tyskland er det skattemyndighederne der foretager offentlig kontrol af regnskaberne, og de ser udelukkende på de skattemæssige forhold²². Der er som følge heraf stor lighed mellem det regnskabsmæssige og skattemæssige regnskab. En naturlig følge af dette er at de fleste selskaber har tilknyttet en skatterådgiver, som dels gennemgår grundlaget for skatteberegningen og dels foretager beregning og indberetning. Det er således skatterådgiveren som underskriver/påtegninger indberetning af løn og skat til myndighederne. Dette indebærer en forsikring om at skatterådgiveren under sit arbejde med regnskabet og skatterådgivning ikke har opdaget noget brud mod skattelovgivningen eller nogen anden form for økonomisk kriminalitet. At have en skatterådgiver tilknyttet er frivilligt og selskaberne er dermed ikke underlagt dette rent lovmæssigt²³. Der findes f.eks. væsentlig flere skatterådgivere (68.000) i Tyskland end der findes revisorer (10.000). Det skal dog nævnes at skatterådgiverne ikke udelukkende ser på det

²² "Rapport om revisionspligt i B-virksomheder (små virksomheder)" Erhvervs- og Selskabsstyrelsen marts 2005

²³ "Den samhällsekonomiska nyttan av revision" Framtagen på uppdrag av FAR SRS, 2007

skattemæssige idet de også yder økonomisk rådgivning og opstiller regnskaber. Men en væsentlig faktor er at skatterådgiverne IKKE er berettiget til at udføre revision.

5.3 Holland

Holland benytter sig af de maksimale grænser i forhold til det 8. direktiv og har som det eneste land aldrig haft krav til revision af virksomheder i henhold til denne klasse. Ca. 95 % af de hollandske virksomheder er omfattet af lempelsen. Holland er meget opsat på at have de lavest mulige administrative byrder for SMV. De frigør således selskaberne for så mange administrative byrder som det overhovedet er muligt indenfor EU-regulativer. Holland har sågar forespurgt Europa kommissionen om muligheden for at hæve grænserne for revisionspligt. De foreslog en forøgelse på 25 %²⁴.

Holland har meget enkle regnskabskrav. De har som et af de få lande indført elektronisk indberetning af årsregnskaber til myndighederne. Indberetningen bruges af både skattemyndigheder, statistik og Kamer van Koophandel (den hollandske pendant til Erhvervs- og Selskabsstyrelsen). Der arbejdes pt. på at skatteregnskab og årsregnskab skal være identiske for de små selskaber²⁵.

Revision har vist sig for ikke at være af betydning med hensyn til skattesnyd, hvorfor lempelsen ikke har økonomisk betydning for samfundet. De vurderer endvidere at kvaliteten af regnskabet er selvregulerende således at dem der snyder ikke vil overleve. Dette vil komme til udtryk i bogføringen.

Generelt er Holland af den opfattelse at risikoen ved at lempe revisionspligten opvejes af de positive aspekter herved.

5.4 Sverige

Vores naboland Sverige, som vi ofte måler os med og finder meget lig os selv, står også over for det svære valg – skal revisionspligten bevares eller skal der lempes? Der pågår et større undersøgelses arbejde for at finde ud af hvilket niveau Sverige skal ligge på når det kommer til lempelse af revisionspligten. Såvel som i Danmark er der mange argumenter for og imod.

²⁴ Appendix A: Country reports - Netherlands

²⁵ Avskaffande av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32. Marts 2008

Revisionspligt har været gældende for samtlige aktieselskaber siden 1983. Og kravet til revisionens udførelse er ensartet om der er tale om store eller små selskaber. På den måde er der en vis homogenitet i regnskabsinformationen tilgængelig i Sverige. Revisor bliver valgt for en fireårig periode, og er skattevæsnets forlænget arm, idet revisor som en del af revisionen skal sikre sig at skatten beregnes korrekt og afregnes rettidigt. Hvis der er fejl i skatten skal revisor anmelde dette.

Svenskt Näringsliv

Svenskt Näringsliv udarbejdede i 2005 en rapport ” Revisionsplikten i små aktiebolag”, hvori der stilles spørgsmålstejn ved hvorfor lige Sverige skal fastholde revisionsplikten, når omkringliggende lande begyndte at lempe herfor. Rapporten udmunder sig i en konklusion hvor fordele og ulemper ved revisionspligt er listet op. Konklusionen er ganske klar, revisionsplikten bør afskaffes da der savnes tilstrækkelige beviser for at fordelene ved revisionspligt overstiger omkostningerne herved²⁶. Svenskt Näringsliv syntes det er svært at se hvilke særlige omstændigheder som motiverer til revisionspligt for netop svenske selskaber, når et sådan krav ikke sættes til øvrige lande. Det eneste der sker, er at de svenske selskaber mister konkurrenceevne ved at være pålagt denne ekstra omkostning til revisionspligt. Svenskt Näringsliv konkludere, at SMV’er er en speciel gruppe selskaber som kræver særbehandling på mange områder. Hvad angår revision har lige netop denne gruppe selskaber ikke behov herfor, men de har behov for kvalificeret økonomiske rådgivere. Svenskt Näringsliv opmuntrer til at revisionsplikten for små selskaber afskaffes i Sverige.

FAR SRS

Brancheorganisationen för revisorer og rådgivare FAR SRS har i 2007 fået en 3. Part til at udfærdige rapporten ”Den samhällsekonomiska nyttan av revision”. Årsagen til rapporten er, at jf. FAR SRS har debatten omkring afviklingen af revisionspligt været baseret på argumenter for og imod, men ikke på egentlige studier, som belyser nytten af revision i et velfærdsperspektiv. FAR SRS anerkender at revisionspligt er en samfundsmæssig omkostning, som dog tilfører samfundet noget positivt. Og hvis man fjerner omkostningen til revisionsplikten, så fjerner man også det positive som revision bidrager med.

Rapporten fastslår at argumentet der i tidernes morgen motiverende til at indfører revisionspligt, stadig er gældende den dag i dag²⁷.: ”Revision er til nytte for selskabets ejere, kreditorer, et

²⁶ ” Revisionsplikten i små aktiebolag” marts 2005 på vegne af Svensk Näringsliv

²⁷ ”Den samhällsekonomiska nyttan av revision” Udarbejdet på opfordring af FAR SRS, 2007

middel til standardisering af information til forskellige interessenter og forebyggende over for økonomisk kriminalitet”.

Regeringens udredning

Den svenske regering besluttede den 7. september 2006 at få etableret en gruppe som kunne lave en udredning over reglerne om revision i små selskaber. Den 14. december 2006 fik gruppen tillægsopgaven at de også skulle foreslå ændringer til regelsættet således at det vil være muligt at fjerne revisionspligten for de små selskaber. I marts 2008 fremlægges rapporten for offentligheden.

Udredningen nåede på baggrund af en større undersøgelse frem til følgende forslag til ændringer til det eksisterende regelsæt for at harmonisere revisionspligten med de internationale spilleregler²⁸:

- Revisionspligten afskaffes for selskaber der ikke overskrider 2 af følgende værdier:
 - 83 mio. SEK i omsætning, svarende til EU's max grænse
 - 41,5 mio. SEK i balance, svarende til EU's max grænse
 - 50 ansatte, svarende til EU's max grænse

Således vil det kun være 4 % af de svenske aktieselskaber som er underlagt lovpligtig revision.

- Forvaltningsrevision afskaffes
- Revisors funktion som skattevæsenets forlænget arm ophæves, dvs. revisor skal ikke anmelde skattemæssige misforhold
- Revisor skal kunne vælges for et år ad gangen, dvs. revisor perioden på 4 år ophæves
- I dag står bestemmelserne om revision i selskabets vedtægter. Det foreslås at dette fremover skal bestemmes af generalforsamlingen, og at de gamle regler i vedtægterne bliver ophævet uden nærmere vedtagelse
- Udredningen foreslår at bestemmelserne træder i kraft 1. juli 2010 og er gældende for samtlige selskaber der har regnskabsår som begynder efter 30. juni 2010.
- Udredningen har beregnet at ovennævnte tiltag vil spare selskaberne for SEK 5,8 milliarder

²⁸ Avskaffande av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32. Marts 2008

Udredningen sammenfatter at der naturligvis vil være både fordele og ulemper ved at lempe revisionspligten.

De positive konsekvenser er at selskaberne kan spare væsentlige lovmæssige omkostninger. Selskaberne får herefter mulighed for selv at vælge regnskabsmæssige og revisionsmæssige tjenester de har behov for. Udbuddet på markedet af disse tjenester kommer som følge heraf til at være flere og mere varieret, og prisen vil som følge af skærpet konkurrence være lavere end i dag. Dette giver de svenske selskaber bedre forudsætninger for at møde den hårde konkurrence fra selskaber der i dag kan spare disse omkostninger.

De negative konsekvenser er jf. udredningen sværere at kvantificere. De anførte ulemper i debatten er delvist præget af den uro der hersker i revisorbranchen som står over for at miste monopol på markedet og blive udsat for hård konkurrence i et marked der er i forandring. Skattevæsenet og ministeriet for økonomisk kriminalitet peger på risikoen for øget skattefejl og øget økonomisk kriminalitet ved lempelse af revisionspligten. Udredningen mener dog at påstandene herom er stærkt overdrevet, men nævner dem for en sikkerhedsskyld, muligheden for at kompensere herfor, i lov forslaget.

Afslutningsvist skal det nævnes at udredningen lægger stor vægt på den faktor at Tyskland, Storbritannien og Holland har lempet fuldt ud. Disse 3 lande er blandt Sveriges primære samhandels partnere hvorfor det er vigtigt at skære i de svenske selskabers omkostninger for at opretholde konkurrence evnen.

2010 i Sverige

Beslutningen om lempelsen af revisionspligten ligger pt. hos regeringen. FAR SRS var blevet informeret om at, ved årsskiftet 2009/10 vil der foreligge et lovforslag baseret på udredningen fra 2008. Men dette er blevet udskudt til maj 2010. Det er et faktum at loven skal træde i kraft 1. juli 2010, hvorfor denne forhaling af processen virker frustrerende på alle de som skal forbedre sig på nye regler, og primært revisorerne.

FAR SRS udtaler at de frygter at lovforslaget vil indeholde forandringer i forhold til den udredning der blev lavet i 2008²⁹. Dagens Industri og Finansdepartementet er uenige om hvilke grænser der skal fastlægges for hvornår selskaber skal undtages fra revision. Grænser er jf. udregningsforslaget EU's max grænser.

²⁹ "Beslut om revisionsplikten dröjer" 21. januar 2010 FAR SRS

Det eneste der pt. ligger helt fast er at der vil ske en lempelse og at den vil træde i kræft 1. juli 2010.

5.5 Norge

I Norge er der generelt revisionspligt for samtlige virksomheder, dog er virksomheder som ikke er aktieselskaber og som har en omsætning på under NOK 5 mio. fritaget for revision. Revisor har dog en noget anden rolle i Norge end i det øvrige Europa, idet skattekontrollen i aktieselskaber er baseret på revision. Revisor har med hjemmel i Ligningsloven en særskilt pligt til at bekræfte selskabernes skatte rapportering. På denne baggrund er kontrolressourcerne i "Skatteetaten" (skattevæsenet) markant mindre end i de fleste øvrige europæiske lande³⁰.

Såvel som i EU landene så har den norske regering nedsat et udvalg til at se nærmere på revisionspligten i Norge.

Revisionspligts udvalget

I efteråret 2008 kom revisionspligts udvalget med en pressemeddelelse. Udvalgets flertal går ind for at revisionspligten fastholdes for samtlige aktieselskaber. Argumentationen for dette er blandt andet:

- Revisionens betydning for korrekt skatte- og afgiftsberegning
- Revision forebygger og afdækker økonomisk kriminalitet
- Revision skal ses i sammenhæng med regnskabsreglerne for aktieselskaber, herunder årsopgørelsespligten (indberetning til myndigheder)samt aktieretlige regler om bunden egenkapital mm
- Selskaberne har nytte af revisionen
- Selskabernes transaktionsomkostninger vil stige hvis revisionspligten lempes

Argumentationen blandt de få i udvalget der stemte imod var at revisions omkostninger i de små selskaber er betydelige og formentlig er nytten heraf yderst begrænset. De tager ligeledes udviklingen i EU landene med i argumentationen, hvor landene ser det hensigtsmæssigt at lempe revisionspligten for de små selskaber, hvorfor skal Norge ikke harmonisere sig til resten af Europa?

³⁰ Revisjon og forenklinger for småbedrifter, Per Handsted adm direktør Revisorforeningen Norge 9. oktober 2009

Norge har desuden en ambition om at nedbringe de administrative omkostninger for SMV. Især er der fokus på at fjerne omkostningskrævende regler som ikke har nogen samfundsmæssig nytteeffekt³¹.

Udvalget erkender dog at regeringen formentlig ønsker at indføre en lempet revisionspligt. I så fald anbefaler udvalget at det skal dreje sig om aktieselskaber der ikke overstiger 2 af følgende grænser:

1. Nettoomsætning NOK 5 mio.
2. Balance NOK 20 mio.
3. Antal ansatte 10

Udvalget læner sig endvidere op af den engelske model hvor de foreslår et minoritetsværn for aktieejere som repræsenterer mindst 10 % af selskabskapitalen. I så fald skal aktionæren kunne kræve revision.

Debatten i Norge

På trods af udvalget kom med deres anbefaling i efteråret 2008 er der ikke vedtaget nogen egentlig lov omkring dette i Norge. Revisorforeningen i Norge er ikke overraskende negativt stemt over for forslaget om at lempe revisionspligten. De glæder sig naturligt over at udvalget nåede frem til den konklusion som de gjorde. Direktøren for Revisorforeningen, Per Handsted, påpeger at de eneste som stemte for en lempelse af revisionspligten i udvalget var NHO (Næringslivets Hovedorganisation), HSH (Hovedorganisationen for handel og tjenester) og NARF (Norges Autoriserede Regnskabsførers Forening), altså kun de som rent faktisk bliver kontrolleret gennem revision³². Per Handsted påpeger dog at Revisorforeningen ønsker et forenklet regelsæt for de små selskaber. Foreningen har i maj 2009 fremsat forslag til en ny "aktielov" og ny "Regnskabslov" for de mindste aktieselskaber. Disse to forslag er blandt andet årsag til at regeringen nu er ved at nedsætte udvalg som kan se nærmere på forenkling af det administrative regelsæt.

I efteråret 2009 begynder politikkerne internt at efterlyse lov vedtagelse på revisionspligts området. I et brev til stortinget efterspørges, hvorvidt de grænser udvalget i sin tid foreslog, er

³¹ Pressemelding fra Revisjonspliktutvalget, efteråret 2008

³² Revisjon og forenklinger for småbedrifter, Per Handsted adm direktør Revisorforeningen Norge 9. oktober 2009

hensigtsmæssige eller om de skal ændres. Finansministeren svarer 24. september 2009 at grænserne på hhv. NOK 5 mio. i omsætning, NOK 20 mio. i balancesum og 10 ansatte er det man umiddelbart arbejder sig hen imod³³.

Men faktum er at der dags dato ikke er vedtaget nogen lov omkring lempelse af revisionspligten i Norge.

5.6 Revisors rolle i udlandet

Som det fremgår af ovennævnte beskrivelser så er der stor forskel på den rolle revisor spiller i de enkelte lande. I Tyskland er det f.eks. ikke revisor men snarere en skatterådgiver som fungere som selskabernes økonomiske rådgiver. I Norge erfarer det at revisor fungerer som en udvidet skattekontrollør idet revisor har særskilt pligt til at bekræfte selskabernes skatte rapportering. Dette betyder bl.a. at det norske skattevæsen er markant mindre end i øvrige lande. Revisors rolle i samfundet har stor betydning for hvad det betyder for det enkelte land at lempe revisionspligten. Lemper Norge f.eks. revisionspligten vil det formentlig betyde en udvidelse af staben i skattevæsenet, og dette skal selvfølgelig indregnes i hele Cost-Benefit analysen.

Det er vigtigt at være klar over de samfundsmæssige roller revisor spiller i forskellige land. Derfor skal der udvises en vis forsigtighed ved at sammenligne lempelsen af revisionspligten i Danmark direkte med lempelser og analyser i øvrige lande.

De enkelte EU lande har valgt forskellige metoder til at kompensere for lempelsen af revisionspligten, samt forskellige tempi i hvilken lempelsen skal implementeres. For nogle lande er det et stort skridt at lempe revisionspligten idet revision har været lovpligtigt gennem mange år, og for andre lande har der aldrig været revisionspligt for specifikke selskaber, hvorfor det ikke har så stor betydning. Men det er uden tvivl et mål for de fleste lande at de vil lempe revisionspligten, idet de ønsker deres nationale virksomheder skal være konkurrencedygtige på det europæiske marked.

³³ Brev til Stortinget, 24.09.2009 "Svar på spørgsmål nr. 1573 fra Svein Flåtten - fjerning av revisjonsplikt for mindre bedrifter"

5.7 Alternativ til revision

Som følge af øget fokus på at lempe revisionspligten i EU er der også kommet øget fokus på alternativer til revision. Federation of European Accountants (FEE) har i juli 2009 udarbejdet en rapport over det arbejde, der foregår i de enkelte EU lande om at udarbejde og implementere alternativer til revision samt lignende produkter. Responsen fra flere lande har været, at der er tale om udkast til forslag og kun ganske få har rent faktisk implementeret et alternativ.

Konklusionen fra FEE er, at der tilbydes en bred vifte af alternativer til revision i EU, dog med store forskelle fra land til land. Det lader til, at den stigende lempelse af grænserne for revisionspligt øger efterspørgslen på alternativer til revision. De alternativer der er tale om kan lidt firkantet deles i 3 kategorier³⁴:

- Engagement om regnskabs opstilling (account compilation)
- Specifikke aftaler om særlig procedure kontrol. (ingen sikkerhed)
- Erklæringer med moderat eller begrænset sikkerhed (f.eks. review)

11 lande i EU har nationale standarder eller vejledninger til hvordan specifikke aftaler udføres, mens 13 lande har eller forventer at få nationale standarder eller vejledninger til "Regnskabs opstilling". FEE fremhæver ligeledes i deres rapport at review eller et engagement om regnskabs opstilling ikke betragtes som et reelt alternativ til revision for SMV'er. FEE opmuntre til at der udarbejdes internationale standarder for alternativer til revision, således at EU ikke vil opleve at de enkelte lande har forskellige ydelser. FEE efterlyser mere homogenitet af disse produkter³⁵.

5.8 Delkonklusion

Hvorvidt der skal være revisionspligt og hvor grænserne for revisionspligt skal være er et hot topic i Europa. De enkelte lande finder hver især deres metoder, og har hver især deres argumentation for eller imod revisionspligt. Udviklingen i udlandet er helt klart, at det bevæger sig mod mere forenklet regnskabs- og revisions regler for de små til mellemstore virksomheder. Dette sker enten via lempelse af revisionspligt eller via ny regnskabslovgivning. Presset for at komme i denne retning er primært fra virksomhederne. Men også revisor branchen i de enkelte lande anerkender at omkostningerne ved fuld revision af små og mellemstore virksomheder er for høj i forhold til nytteværdien.

³⁴ FEE juli 2009 "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Products Across Europe"

³⁵ FEE juli 2009 "Survey on the Provision of Alternative Assurance and Related Products Across Europe"

Den generelle erfaring som vi kan drage nytte af i debatten i Danmark er, at når der viser sig gode erfaringer med at fravælge revisionspåtegningen så vil flere selskaber gøre brug heraf. Således tager det nogle år før end en lempelse af revisionspligten er fuldt ud accepteret i erhvervslivet. Det kræver kort og godt tilvænning til den nye situation.

En anden væsentlig faktor er at i de lande, hvor man har lempet revisionspligten har det ikke haft synligt store økonomiske, skattemæssige eller kriminelle konsekvenser. Dog foreligger der ingen analyser, som beviser dette. Fokus i flere lande har været på at opgøre, hvor meget selskaberne sparer i administrative byrder, mens den reale vækst i selskaberne ikke er noget, der præger debatten. Der er således ikke en direkte sammenhæng mellem lempelse af revisionspligten og vækst i samfundet.

I Storbritannien har der været flere tiltag til at implementere et lovpligtigt review. Erfaringen viser at det ikke er nogen succes. Årsagen hertil bunder primært i det faktum at regnskabsbrugerne ikke helt forstår betydningen/sikkerheden i et review. I Storbritannien viser det sig dog, at der er et behov for en mellemting mellem revision og ikke-revision, men pt. har revisions organisationerne ikke noget konkret og ensartet produkt at tilbyde selskaberne.

Ser revisorerne på erfaringer fra udlandet vedrørende lempelse af revisionspligten ser fremtidsudsigterne positive ud. Det lader nemlig til, at mindre revisions huse, som servicerer de selskaber, der har mulighed for at blive fritaget for revision, har oplevet øget omsætning trods færre revisioner.

6 Politikernes forventning til yderligere lempelse af revisionspligten

Der har længe været fokus på at nedbringe de administrative byrder for dansk erhvervsliv. En af byrderne blev fjernet ved fritagelse af revisionspligt for små B-virksomheder i 2006. Det betød at ca. 75.000 danske virksomheder ikke længere var underlagt lovpligtig revision og dermed blev de administrative byrder reduceret med 674 mio. kr.

6.1 Let administration

De tiltag der indtil videre er blevet gennemført har pr 1. januar 2007 givet en reduktion af de administrative byrder på 10,1 % svarende til 3,1 mia. kr.³⁶. Der er dog stadig et stykke vej til målet på de 25 % - og tiden er knap, idet målet skal være nået inden udgangen af 2010. Derfor blev der i marts 2009 udarbejdet en afbureaukratiseringsplan – ”Let Administration”.

Afbureaukratiseringsplanen er inddelt i 4 indsatsområder:

1. Bedre vilkår for opstart og drift
2. Nem adgang til myndighederne
3. Færre og nemmere indberetninger
4. Effektiv og fokuseret kontrol

Inden for hvert område er der et antal initiativer – 33 i alt. Herudover er der 4 initiativer indenfor redskaber og metoder, dvs. hvad det offentlige skal gøre for at lette de administrative byrder for virksomhederne. Disse 37 initiativer forventes at give en reduktion af de offentlige byrder på knap 4 mia. kr. Dette vil således resultere i en reduktion på i alt 25,3 % i forhold til 2001³⁷.

Initiativ nr. 5 i afbureaukratiseringsplanen har væsentlig betydning for reduktionen af de administrative byrder, da netop dette initiativ forventes at kunne reducere byrderne med ca. 1 mia. kr. Initiativ nr. 5 vedrører harmonisering af revisionspligten til EU's minimumsgrænser. Det er relativt få lande i EU som ikke udnytter muligheden for at undtage virksomhederne for revisionspligt. Danmark er et af de lande, hvor muligheden for lempelse af revisionspligten kun i relativ lav grad udnyttes. Det er med denne baggrund at initiativ nr. 5 i afbureaukratiseringsplanen er opstået.

³⁶ Afbureaukratiseringsplan – ”Let Administration”

³⁷ Afbureaukratiseringsplan – ”Let Administration”

Revisionspligten i EU følger af 4. Direktiv artikel 51. Der er dog en undtagelse til artikel 51, da virksomheder af en hvis størrelse jf. artikel 11 kan blive fritaget for revision. Det er således efter 4. direktiv muligt at fritage virksomheder, der ikke overskrider to af følgende størrelser i to på hinanden følgende år, for revisionspligt:

- En balancesum på 4,4 mio. Euro
- En nettoomsætning på 8,8 mio. Euro
- Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 50.

Disse grænser svarer i store træk til grænserne for klasse B-virksomheder i Danmark (omsætning kr. 72 mio. og balance kr. 36 mio.). De fleste lande i EU-lande benytter sig i et eller andet omfang af denne undtagelsesmulighed i 4. direktiv, artikel 11. Skønsmæssigt antages omkring 90 pct. af samtlige selskaber i EU at være under grænseværdierne³⁸.

Initiativ nr. 5 i afbureaukratiseringsplanen ligger op til at regeringen senest i 2010 vil fremsætte et lovforslag til ændringen af årsregnskabsloven, således at alle B-virksomheder får mulighed for at fravælge lovpligtig revision af virksomhedens regnskab, således at Danmark fuldt ud anvender undtagelsesmulighederne fra EU. Lovforslaget vil blive udarbejdet på baggrund af erfaringerne af lempelsen af revisionspligten i 2006 for de små klasse-B virksomheder.

Jf. afbureaukratiseringsplanen vil denne udvidede lempelsesramme dreje sig om ca. 69.000 virksomheder. Lovændringen vil lette de administrative byrder med op til 1 mia. kr. årligt. Ved bortfaldet af revisionspligt for de små B-virksomheder i 2006 drejede det sig om 75.000 virksomheder. Alt i alt drejer det sig om ca. 144.000 virksomheder der kan fritages for revision – svarende til mere end 90 % af alle virksomheder i Danmark.

I marts 2009 blev afbureaukratiseringsplanen "Let Administration" lanceret. I planen er der adskillige tiltag til, hvordan administrationen lettes for erhvervslivet. At lempe revisionspligten er blot et af tiltagene. Regeringen som har lavet afbureaukratiseringsplanen står selvfølgelig inde for tiltagene. Dog er der lagt en forsigtigheds klausul ind hvad angår yderligere lempelse af revisionspligten. Det lovforslag der skal udarbejdes til harmonisering af revisionspligten til EU's grænser, skal baseres på erfaringerne af lempelsen af revisionspligten i 2006.

³⁸ Bemærkninger til lovforslag nr 50 (05/06)

Erfaringerne af lempelsen af revisionspligten i 2006 blev 10. december 2009 præsenteret i et notat fra E&S "Evaluerings af erfaringer med lempet revisionspligt". Inden dette notat blev offentliggjort lavede jeg interviews med hhv. Jacob Jensen (erhvervspolitisk ordfører fra V) og Jens Christian Lund (medlem af erhvervsudvalget hos S), hvor de uddybede deres forventninger og holdninger til yderligere lempelse af revisionspligten.

6.2 Jacob Jensen (V)

Jacob Jensen (V) er af den opfattelse at revisionspligten skal tilpasses erhvervslivets behov og til den samfundsmæssige nytte. Hvorvidt der er tale om reel lettelse af de administrative byrder kan selvfølgelig diskuteres når så mange virksomheder forsat vælger at få deres regnskaber revideret. Men hertil svare Jacob, at det er væsentligt at pointere, at nu er det en frivillig byrde, altså et tilvalg virksomheden kan gøre sig, hvis den vurderer at revisionspåtegningen tilfører selskabet værdi. Såvel som andre virksomheder bruger penge på f.eks. økologi for at skabe et grønt image og dermed skabe værdi.

I første omgang forventer Jacob ikke at der er mange virksomheder som vælger at fravælge revision. Revisor fungerer i dag som bindeled mellem virksomhed og offentlig regulering, og det bindeled er ikke så let at skille sig af med, da virksomhederne så selv skal være opdateret på lovgivningsområdet. Det næste stykke tid skal virksomhederne finde ud af, hvordan de søger information om skatte- og regnskabsregler mm. For som Jacob siger, så er det jo ikke en invitation til IKKE at overholde lovgivningen blot fordi man ikke har revisionspligt. På sigt vil det formentlig være væsentlig færre virksomheder som lader deres regnskaber revidere.

Endelig forventer Jacob en større analyse af risikoen ved at lempe revisionspligten yderligere i evalueringen fra E&S. Herunder risikoen for fejl i skatteopgørelser og risikoen for øget kriminalitet. Umiddelbart er hans egen holdning, at hvad angår SKAT, så vil netto skattefejlen formentlig være uændret, da de individuelle fejl vil gå begge vej. Hvad angår økonomisk kriminalitet ser Jacob ingen sikkerhed ved at have en revisionspåtegning, herunder henvises til bl.a. IT Factory. I små virksomheder kan revisor måske have en præventiv effekt, men risikoen i disse virksomheder er dog minimal.

Jacob forventer, at det danske lovforslag kommer til at gå helt til EU's grænseværdier for revisionspligt. Dog skal lovforslaget været baseret på en større analyse af konsekvenserne af

lempelsen i 2006 og ud fra dette en risikovurdering. Lovforslaget forventer Jacob er klar primo 2010.

Fremtiden for revisor antager Jacob bliver relativ uforandret. Kravene vil skærpes til de selskaber der skal revideres, dette vil kræve flere revisorer og flere timer hos den enkelte virksomhed. Og formentlig vil der være flere rådgivningsopgaver fremover, i stedet for normal revision.

6.3 Jens Christian Lund (S)

Jens Christian Lund (S) fra oppositionen er af en noget anden opfattelse omkring det at lempe revisionspligten. Det vil være en forfærdelig farlig situation at komme i, at revisor ikke skal med ind over virksomhedernes regnskaber. Jens går uden tvivl ind for det gamle ordsprog "Tillid er godt, kontrol er bedre". Han kan ikke forestille sig at det går let og smertefrit i de lande, hvor man allerede har lempet revisionspligten. På spørgsmålet om økonomisk kriminalitet forestiller Jens sig at denne vil stige markant, enten fordi virksomhederne ikke kender reglerne eller fordi de bevidst snyder.

Jf. Jens er der ikke tale om lettelse af de administrative byrder hvis ikke mere end 15 % af virksomhederne udnytter muligheden for ikke at være underlagt revisionspligt. Dog anerkender Jens at flere foreninger og institutioner ser positivt på lempelsen, herunder Dansk Industri. Derfor er han også villig til at diskutere en anden tilgang til revision. Jens er i samråd med FSR og FRR ved at udarbejde et alternativ til revision, som skal være lovpligtigt. Det bliver en mere overordnet gennemgang af regnskabet, en slags "light revision" – men det kommer jf. Jens ikke til at blive kaldt review. Årsagen hertil er, at review har negativ assurance, og de ønsker en mere positiv udmelding så erklæringen kan læne sig lidt op af en revisionspåtegning.

Jens foreslår også, at man kan lave en light udgave af uddannelsen for de revisorer som skal revidere SMV. For revisorer som vil arbejde indenfor f.eks. den finansielle sektor skal uddannelsen således indeholde flere fag. På den måde vil det være muligt at gøre uddannelsen mere målrettet.

6.4 Delkonklusion

Der er fra regeringens side høj fokus på at holde løftet om at skære 25 %, eller kr. 7,8 mia., i de administrative byrder inden udgangen af 2010. Den lovpligtige revisionspligt i klasse B-

virksomheder koster kr. 1 mia. og repræsentere dermed en reduktion på ca. 3 % af de administrative byrder, hvis denne fjernes. Da revisionspligten udgør så stor en andel af de 25 % der skal nedskæres, er den en vigtig brik i hele "byrdejagten". Regeringen ønsker at holde sit løfte om at nedskære de administrative byrder, hvilket er med til at ligge et pres på en yderligere lempelse af revisionspligten. Regeringens eneste betænkelighed for at udvide lempelsen, er dog at de gerne vil have en grundig risiko vurdering af lempelsen af revisionspligten i 2006 inden et eventuelt lovforslag om yderligere lempelse af revisionspligten vedtages.

Oppositionen anerkender ligeledes behovet for at ændre de nuværende krav til lovpligtig revision idet omkostningen herved er urimelig høj i forhold til mange virksomheders størrelse. Oppositionen forholder sig dog kritisk over for det at lempe revisionspligten yderligere, idet de mener revision bidrager til samfundets generelle værdi. Der pågår pt. et samarbejde mellem oppositionen og FSR og FRR om at udarbejde et udkast til en national revisionsstandard, som skal være et alternativ til revision.

Regeringen forventer at den kommende lempelse af revisionspligten vil gå til EU's max grænser, svarende til grænseværdierne for klasse B-virksomheder.

7 Revisorernes og erhvervslivets holdning til lempelse af revisionspligten

Regeringen har med deres "Let Administration" som blev lanceret i marts 2009 lagt op til at revisionspligten i Danmark skal harmoniseres med EU.

Grænserne for revisionspligt i EU er som følger:

- En balancesum på 4,4 mio. Euro
- En nettoomsætning på 8,8 mio. Euro
- Gennemsnitligt antal heltidsbeskæftigede på 50.

Hvis en virksomhed to år i træk ikke overskrider 2 af ovennævnte værdier, så er de ikke underlagt lovpligtig revision.

Som det også er nævnt tidligere drejer dette sig om over 90 % af virksomhederne. Dette påvirker naturligvis revisor branchen, idet de mister revisions klienter. Regeringen mener, at en lempelse af revisionspligten vil spare selskaberne for mange penge, men hvad er revisorernes holdning hertil. Det er derfor interessant at se nærmere på revisorernes og erhvervslivets holdning til det at lempe revisionspligten.

7.1 FSR's holdning til lempelse af revisionspligten

Regeringens afbureaukratiseringsplan "Let Administration" har fået FSR til at hvæsse kløerne. Foreningen mener, at afbureaukratiseringsplanen kun viser de anslåede omkostninger ved revision, og ikke en analyse af hvilken benefit det danske samfund har af revision.

Formanden for FSR, Kurt Gimsing, udtaler at: "Regeringen tager fejl, når den ser på revision som en administrativ byrde. Vi oplever ikke, at revisionsydelsen er en byrde for vores klienter. Et revideret regnskab giver ledelsen en høj grad af sikkerhed for, at regnskabets informationer om virksomheden er korrekte. Det er også en fordel, når virksomheden skal i banken og låne penge og det er en fordel i forholdet til samhandelspartnere"³⁹.

Kurt Gimsing nævner endvidere at regeringen risikerer at undergrave dele af finansieringen af den nye skattereform, eftersom mindre involvering af revisor risikerer at koste skatteprovenu som følge af fejl i skatteindberetningerne— enten bevidste eller ubevidste.

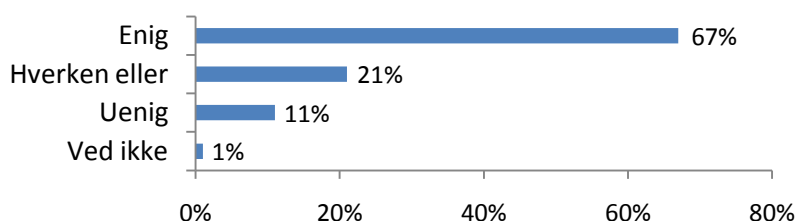
³⁹ "Regeringen tager fejl, når den ser revision som en administrativ byrde" FSR 10. marts 2009

FSR mener, at værdien af, at virksomhederne får gennemgået deres regnskab af en revisor, er betydelig for samfundet. En værdi som på ingen måde afspejles i regeringens "Let Administration". Kunder, leverandører, banker og andre af virksomhedens samarbejdsparter får med revisionspåtegningen en kvalitetskontrol af, at virksomhedens regnskab afspejler den reelle økonomiske situation. Denne kvalitetskontrol er til gavn for både virksomhed og interessenter, fordi det sikrer tillid når man handler og investerer⁴⁰. I forbindelse med revision yder revisor kvalificeret og værdifuld rådgivning hos virksomhederne. Revisors involvering i virksomhederne er med til at besværliggøre og i mange tilfælde også afdække økonomisk kriminalitet⁴¹.

Efter regeringen offentliggjorde afbureaukratiseringsplanen foretog FSR en undersøgelse blandt dets medlemmer. Undersøgelsen går primært på revisors rolle i en finanskrisen, hvor revisionspligten står overfor lempelse. FSR mener at finanskrisen giver øget behov for fokus på regnskabsmanipulation.

I undersøgelsen blev medlemmerne spurgt, hvorvidt lempelsen af revisionspligten vil føre til flere fejl og besvigelser i årsrapporterne. 80 % af medlemmerne mente at dette var tilfældet, og knap 80 % mener at offentlige myndigheder som SKAT vil opleve flere fejl⁴². Risikoen for øget svindel med regnskaber har været drøftet i forbindelse med regeringens forslag om yderligere lempelse af revisionspligten, som skulle kunne lette de mindste virksomheders omkostninger til administration. Spørger man medlemmerne, mener de, at man nøje bør overveje ændringer af revisionspligten.

Det er vigtigt at fastholde revisionspligten af samfundsmæssige hensyn:

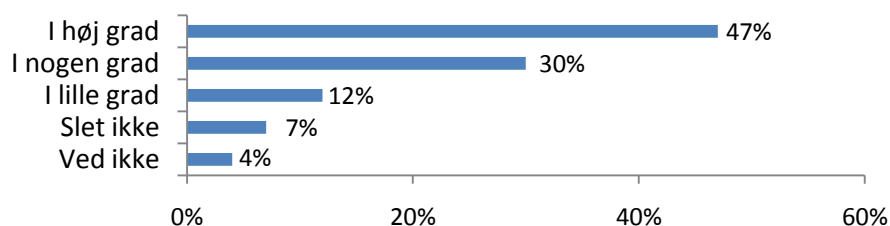

⁴⁰ Deloitte's årsrapport 2008/09 "Værdi – for både virksomheder og samfundet" af partner Jesper Jørgensen

⁴¹ "Regeringen tager fejl når den ser revision som en administrativ byrde" FSR 10. marts 2009

⁴² FSR's medlemsundersøgelse april 2009: Finanskrisen sætter revisorer på landkortet

I hvor høj grad er det vigtigt, at FSR arbejder for, at revisionspligten ikke lempes yderligere?

Kilde: FSR's medlemsundersøgelse april 2009: Finanskrisen sætter revisor på landkortet

Det er interessant at se, at hele 67 % af FSR's medlemmer mener at revisionspligten bør fastholdes, mens kun 47 % af medlemmerne mener at FSR skal arbejde for at revisionspligten ikke skal lempes yderligere. Knap 20 % af medlemmerne mener at FSR, kun i nogen grad eller slet ikke, skal arbejde for at revisionspligten ikke lempes yderligere.

Nogle vil måske påstå at revisorbranchen ser negativt på lempelsen af revisionspligten, fordi det er det, revisor husene lever af. Men FSR spurgte også medlemmerne om dette i deres undersøgelse. Medlemmerne vurderer at lempelsen af revisionspligten i 2006 kun har fået få virksomheder til at opsiges samarbejdet med revisoren. Hos knap 50 % af medlemmerne er ingen klienter forsvundet, mens 39 % af medlemmerne vurderer at mellem 1 og 5 % af deres klienter har opsagt samarbejdet. Kun 2 % af medlemmerne vurderer at mere end 10 % af klienterne har opsagt samarbejdet som følge af lempelsen af revisionspligten i 2006. Undersøgelsen indikerer videre, at revisorerne forventer at levere flere rådgivningstimer i løbet af det næste år, mens få forventer en øget stigning indenfor revision og regnskabsydelser. Undersøgelsen viser endelig at mere end 60 % af medlemmerne bruger mere tid på at rådgive om finansiering, og hele 80 % bruger mere tid på going concern problematikken end vanligt. Så alt andet lige er finanskrisen en øjenåbner for, hvilken værdi revisor kan bidrage med.

Revisorerne vurderer selv, at nogle af konsekvenserne af finanskrisen kan være:

- Finanskrisen betyder at der bliver lyttet mere til revisor (72 %)
- Revisionsbranchen er mindre ramt end andre brancher (69 %)
- Finanskrisen gør samfundet ekstra opmærksomme på revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant (67 %)

- Finanskrisen har medført vigtig læring internt i branchen og har gjort de ansatte i revisionsbranchen mere bevidste om deres fag (65 %)
- Finanskrisen gør kunderne ekstra opmærksomme på værdien af revisors arbejde (61 %)

På denne baggrund ser det ikke ud til at revisorerne er bange for blive arbejdsløse lige med det første. Finanskrisen har været en kærkommen lejlighed til at sætte fokus på den værdi, revisor skaber i samfundet. For revisorbranchen er det særlig nødvendigt at omverdenen forstår den samfundsnytte revisor udbyder i en tid, hvor lovgivningen står over for at lempe revisionspligten yderligere.

FSR anerkender at revision i dag er meget omfattende for klasse-B selskaber. Omvendt er revisorerne bevidste om den værdi revision skaber hos virksomhederne. Derfor bør branchen være klar til at tilbyde et nyt, supplerende revisionsprodukt til alle de virksomheder, som alligevel har brug for assistance til at efterleve regler og krav eller til at verificere virksomhedens soliditet over for leverandører, samarbejdspartner, investorer og bankforbindelser.

7.2 Alternativ til revision for SMV

Revisorerne har indset, at Danmark ikke kan komme uden om at lempe revisionspligten yderligere. Gennem det seneste års tid har revisionsfirmaer og diverse foreninger stille og roligt indstillet sig på, at det ikke kan betale sig at sidde med korslagte arme og bare sige det er en dårlig ide at lempe revisionspligten. Tankegangen har bevæget sig mod det internationale regelsæt.

FSR holdt generalforsamling i maj 2009. Ved denne anledning blev emnet omkring lempelse af revisionspligten diskuteret. FSR erkender at revisionspligten formentlig lempes yderligere, og i stedet for at være destruktiv over for ideen, har de sat Revisionsteknisk udvalg til at arbejde på en ny standard. Der er lavet et udkast til standarden, som både bestyrelsen i FSR samt ledelserne i de større revisionsfirmaer støtter. Der bliver tale om en såkaldt SMV-standard som baseres på national lovgivning, og som forhåbentlig jf. FSR, kan gå hen og blive gældende lov ⁴³. Normalt er standarderne baseret på internationale standarder. Men de internationale standarder er vokset fra dansk erhvervsliv, da der er stor forskel på store internationale koncerner og en typisk dansk

⁴³ Referat af FSR's ordinære generalforsamling den 15. maj 2009

ejner ledet virksomhed. Kravene iht. de internationale standarder er alt for omfattende og detaljeret⁴⁴. Derfor er det nødvendigt at basere den nye SMV-standard på national lovgivning.

I henhold til FSR's formand Kurt Gimsing er udgangspunktet for standarden review reglerne, hvortil der er lavet nogle justeringer og tilføjelser⁴⁵. Formålet er at SMV-standarden skal udmunde i positiv assurance i erklæringen. Det normale ved review erklæringer er at de har negativ assurance, og det kan være svært at forstå for regnskabsbrugerne. Standarden er ikke færdig og det har ikke været muligt at se den i udkast, hvorfor jeg ikke kan kommentere nærmere på dens indhold her.

Partner hos Deloitte, Jesper Jørgensen udtaler, at der er behov for et standardiseret review, således at regnskabsbrugerne ved præcis hvad erklæringen indeholder, og hvilke revisionsmæssige handlinger der udføres – eller måske endnu vigtigere, hvilke der *ikke* udføres⁴⁶. På den måde kan interessenterne opretholde tilliden til regnskabet, selvom der ikke laves en revisionspåtegning, og selskaberne er samtidigt blevet lempet for nogle af de administrative byrder.

Professor Lars Bo Langsted støtter ideen om et lovpligtigt review. Lars Bo Langsted påpeger at kravene til revisor skærpes gang på gang. I Danmark har vi bl.a. Revisor tilsynet der kontrollerer revisorerne, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan uden retskendelse foretage uanmeldte kontrolbesøg i revisionsvirksomheder og så er der kravet om obligatorisk efteruddannelse. Disse kontrolforanstaltninger udspringer af et internationalt kontrol fænomen. Kontrolsygen afspejler sig yderligere i at EU vil godkende samtlige standarder der har med revision at gøre. Kontrollen må have sine rødder i vigtigheden af revision – hvis ikke det var vigtigt hvorfor så al den kontrol?! Men revision er åbenbart kun vigtigt for store virksomheder, hvorfor der lempes som aldrig før for de SMV'er. For SMV'er er revision åbenbart blot en administrativ byrde⁴⁷. Det lidt forvirrende signal der sendes til læseren af en årsrapport er at nogle gange er revision død og pine nødvendig mens den andre gang ikke har nogen betydning. I det store hele vil troværdigheden af årsrapporten falde. Et lovpligtigt review vil give gode muligheder for at opretholde troværdigheden til årsrapporten om så den tilhører et stort eller lille selskab.

⁴⁴ Deloitte's årsrapport 2008/09 "Værdi – for både virksomheder og samfundet" af partner Jesper Jørgensen

⁴⁵ Referat af FSR's ordinære generalforsamling den 15. maj 2009

⁴⁶ Deloitte's årsrapport 2008/09 "Værdi – for både virksomheder og samfundet" af partner Jesper Jørgensen

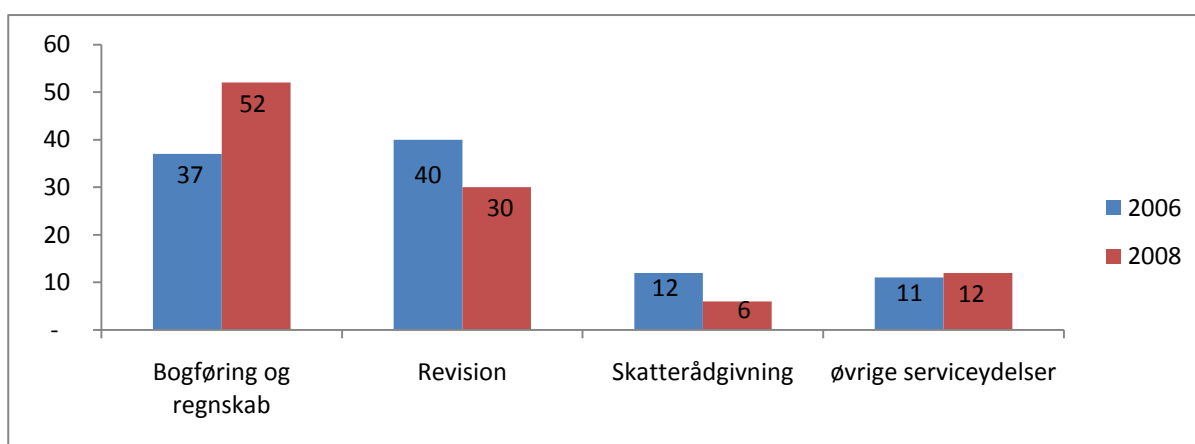
⁴⁷ Deloitte's årsrapport 2008/09 "Revision har værdi- men er ingen garanti" af Professor Lars Bo Langsted

7.3 Revisorens fremtid

Fremtiden for revisorerne vil ændre sig. Hvis ikke der skal udføres revision, så skal kunderne formentlig have rådgivning på særlige punkter, eller hjælp med bogføringen og opstillingen af regnskabet.

Statistik fra Danmarks Statistik fra 2009 viser at bogførings- og regnskabs opgaver har overhalet revision i branchen.

Bogførings- og revisionsvirksomheders omsætning fordelt på serviceydelser i procent

Kilde: Danmarks statistik

Om denne trend bunder i at revisionspligten er blevet lempet for de helt små virksomheder i 2006 eller om det skyldes andre faktorer, er svært at sige. Det skal bemærkes at den samlede omsætning i branchen er faldet fra kr. 16 mia. i 2006 til kr. 15,8 mia. i 2008, hvorfor der ikke blot er tale om mer omsætning af bogføring og regnskab.

David Furst, formand for ICAEW⁴⁸, underbygger denne tendens vi har set i Danmark, på trods af spillereglerne for revisorer er markant anderledes i Storbritannien end i Danmark. I Storbritannien er antallet af medlemmer af ICAEW faldet fra 7.500 i 1998 til 4.500 i 2008. Der forventes i 2018 kun at være 2.100 medlemmer. Dette virker måske skræmmende men medlemmerne af ICAEW tager det roligt, da de føler de nu får tid til at hjælpe kunderne på en mere konstruktiv måde. Og kunderne føler de får mere værdi for pengene. Mange af de små revisions huse har ikke længere revisionskunder, det er nu udelukkende rådgivningsopgaver samt regnskabs- og bogføringsmæssige opgaver der udføres. De større revisions huse har stadig revision, som deres

⁴⁸ ICAEW – Institute of chartered accountants in England and Wales

kerne produkt, men begynder at specialisere sig på forskellige områder og tilbyde nye produkter, således at de forsat er tilpasset markedet⁴⁹. David Furst understreger at revisorer er dygtige erhvervsrådgivere og med de egenskaber bør det være muligt at opbygge et nyt marked for revisorer.

7.4 Banker

Banker er den vigtigste leverandør af kapital til mange selskaber. 48 % af de små danske selskaber er finansieret via banklån. Forudsætningerne for at kunne låne penge er selvfølgelig at lånet kan tilbagebetales, men andre faktorer som kendskab til kunden er også vigtig i låneprocessen.

IFAC har lavet en undersøgelse i samarbejde med magasinet "The Banker", angående muligheden for SMV'er at låne penge, og om hvilken rolle revisor spiller i låneprocessen. Undersøgelsen er lavet på baggrund af den økonomiske krise, hvor bankerne har lukket udlånskassen i, og SMV'er går konkurs på striben på grund af manglende likviditet. Undersøgelsen når frem til at de faktorer som altid har været væsentlige i forbindelse med udlån nu er endnu vigtigere. Det er faktorer som Cash flow rapporter, kendskab til kunden, revideret regnskaber og sikkerhedsstillelse. Dertil er kommet en række nye faktorer som nu spiller en vigtigere rolle end tidligere. Det er faktorer som f.eks. trenden i branchen, nøgle risikoindikatorer, kreditvurderinger og personlige garantier.

Mere end 65 % af långiverne angav i undersøgelsen at deres udlånspolitik krævede en eller anden form for sikkerhed fra en ekstern professionel revisor⁵⁰.

Undersøgelsen foretaget af IFAC og "The Banker" kan formentlig ikke skaleres fuldstændig over på de danske selskaber. De interviews jeg har lavet med 3 forskellige ledere af B-virksomheder fortæller alle at de har en årsrapport med når de forhandler med banken. Men det er jf. de 3 ledere ikke årsrapporten, der er udslagsgivende for om de får udvidet kreditrammen eller forbedret rente vilkår.

FSR's medlemsundersøgelse "Finanskrisen sætter revisorer på landkortet" viser at 70 % af FSR's medlemmer mener at det er blevet sværere for deres kunder at optage banklån under finanskrisen uden et revideret regnskab. Denne udmelding er i fin tråd med IFAC's og "The

⁴⁹ "The Rodin principle" september 2008 af formanden fra ICAEW, David Furst

⁵⁰ "The Power of innovation - SME growth" af formanden for IFAC, Robert Bunting

Bankers" analyse som viste at 65 % af långiverne krævede en eller anden form for sikkerhed fra ekstern professionel revisor.

7.5 Dansk industri / Håndværksrådet

Dansk Industri støtter regeringens initiativ om at lempe de administrative byrder for virksomhederne. De ser et meget stort potentiale i denne lempelse. Dansk Industri fremhæver vigtigheden af, at når byrderegnskabet gøres op, så skal kun de lettelser, som har reel betydning for virksomhederne medregnes. På trods af mange gode initiativer til at lette virksomhedernes hverdag viser en undersøgelse fra DI, at hovedparten af virksomhederne ikke oplever, at det er blevet lettere at drive virksomhed i Danmark. DI har gennemført undersøgelsen siden 2007 og tallet har nu i tre år ligget overraskende konstant⁵¹. Dette tyder på at det ikke er nok at lette tidsforbruget, man skal også se på de faktorer som virksomhederne finder bebyrdende. Konsulent Jesper Friis fra DI påpeger at forberedelse, kvalitet og rimelighed er 3 vigtige faktorer når man regulere de administrative byrder. Det nytter ikke at søsætte et nyt register, hvis ikke det er gennemtestet, da et sådan register blot vil føre til øgede byrder pga. ufunktionalitet. Derfor skal alle forslag til reduktion af de administrative byrder, være analyseret, testet, diskuteret med impliceret parter mm før end forslagene udmunder sig i egentlig regulering.

Håndværksrådet (HVR) støttede lempelsen af revisionspligten tilbage i 2006 – og de støtter ligeledes en yderligere lempelse. Mads Engberg (MR) fra HVR, som har besvaret mine spørgsmål, mener ikke det er muligt at konkludere at kvaliteten af ikke-revideret regnskaber er ringere end revideret. Han erkender at der en smule flere fejl i ikke-revideret regnskaber men disse fejl kan meget vel dreje sig om formalia fejl som altså ikke har betydning for kvaliteten af selve regnskabet. MR's holdning er at en revisor påtegning er en dyr forsikring og en mulighed for at placere ansvaret andetsteds hvis det viser sig at regnskabet ikke er retvisende. Han henviser herefter til IT-Factory.

MR savner produktudvikling af revisor produkterne. I dag er det kun muligt at købe en revision, som derefter skal bruges af alle parter – banker, leverandører, andre samhandelsparter mm. Og som MR udtrykker så ønsker parterne ikke nødvendigvis den samme information. Derfor vil det

⁵¹ Pressemeldelse fra DI 20. Maj 2009 "Behov for en styrket indsats for at reducere virksomhedernes administrative byrder"

givetvis resultere i bedre information til bankerne og andre samarbejdspartnere, hvis man kan få et skræddersyet revisorprodukt, som passer præcist til den situation virksomheden står i, i stedet for den one-size-fits-all løsning, som er hyldevaren i dag. Desuden kan man spørge sig selv, hvorfor virksomhederne skal være tvunget til at få revisorpåtegnet deres regnskab, hvis de ikke mener, at det står mål med prisen. MR mener det må være et valg virksomhederne selv må foretage. Så kan det også blive en konkurrenceparameter blandt revisorerne, hvilke produkter de udbyder. Afslutningsvist mener MR ikke at en ny dansk revisions standard tilpasset de selskaber der fritages for revision er vejen frem.

7.6 Ledelsen i SMV

Jeg har talt med 3 ledere ansat i 3 vidt forskellige typer virksomhed, som grupperingsmæssigt ligger indenfor EU's max grænser. Der er tale om følgende virksomheder:

- Virksomhed A – et anpartsselskab på et nichemarked (Lille klasse-B)
- Virksomhed B – et veletableret aktieselskab i elektriker branchen (Mellem klasse-B)
- Virksomhed C - en nystartet virksomhed i energibranchen (Stor klasse-B)

Nedenfor vil der kun være uddrag af interviewene. I bilag 1 kan interviewene læses i deres helhed. Det lader til at der er stor forskel på både regnskabsforståelse og interesse afhængigt af selskabets størrelse. Virksomhed A har således ingen daglig kontakt med regnskabsrelateret issues, virksomheden er simpelthen for lille til at have en sådan funktion. Derimod er virksomhed C dybt involveret i selve økonomistyringen af virksomheden og bruger aktivt revisor til at styre virksomheden rent økonomisk.

Virksomhederne bruger deres reviderede regnskaber i forbindelse med møder med banken. De mener dog ikke at det er regnskabet der er udslagsgivende for om de får bedre rentevilkår eller udvidet kreditrammen. Virksomhed B og C vurderer at åben løbende dialog med både bank og samhandelsparter er vigtigere end revideret regnskaber.

Hvorvidt de 3 interviewede ledere vil gøre brug af muligheden for at blive fritaget for revision er lidt forskelligt. Virksomhed A vil uden tvivl gøre brug af dette. Han vil dog stadig have behov for revisor til at udarbejde regnskab og selvangivelse. Jf. lederne fra virksomhed B og C er regnskaber uden påtegning ikke noget der bliver almindeligt i løbet af de første par år, idet det formentlig

kræver tilvænning i erhvervslivet. Således forestiller både virksomhed B og C at de vil afvente og se hvad deres nærmeste samarbejdsparter vil gøre. Formentlig skal bolden blot i gang med at rulle, hvorefter at det vil brede sig som ringe i vandet at flere og flere vil lade sig fritage for revision. De støtter begge ideen om en lettere form for revision, som kan være en god måde forsat at sikre en kvalitet af regnskabet, men for billigere penge. Både virksomhed B og C vil forsat bruge revisor til rådgivning og skattemæssige issues selvom de eventuelt fravælger revision. Virksomhed C udtrykker at revisor er virksomhedens nærmeste økonomiske rådgiver, hvorfor dette samarbejde ikke vil høre op selvom revision måske ikke skal foretages.

På spørgsmålet om de forventer øget vækst ved at fjerne revisionspligten, er de 3 ledere lidt mere tilbageholden. Der er ingen af dem, som tror på, at de penge de bruger på revisor kan omsættes direkte i vækst. Lederne vurderer at den rådgivning de fremadrettet skal købe, hurtigt bliver på niveau med udgiften til revision.

De 3 ledere ser relativt ens på spørgsmålet om øget økonomisk kriminalitet som følge af lempelse af revisionspligten. De tror ikke på at revisionspligten har den store betydning for denne form for kriminalitet. De er alle klar over der er brodne kar, men erfaringen har vist, at selv en revisionspåtegning er ingen garanti. Således må det konkluderes at Mads Engborg fra Håndværksrådet holdning, om at revision er en dyr forsikring, er korrekt.

Skal der diskuteres reelle lempelser af de administrative byrder fokusere virksomhed B og C på det rent regelretlige ved netop deres brancher. Hvis disse meget strikse regler kan blive simplificeret så vil det give en reel lempelse af de administrative byrder. Derimod befinder virksomhed A sig ikke på et stramt reguleret marked, hvorfor netop denne virksomhed påpeger skatte- og regnskabsregler som kompliceret og uoverskuelige. Det er også virksomhed A som har outsourcet alt indenfor dette område i erkendelsen af at virksomheden ikke besidder denne kompetence.

7.7 SKAT

Erfaringer med lempelse af revisionspligten er i Danmark yderst begrænset idet det kun er de meget små virksomheder (små klasse-B) som pt. har lov til at undlade revision, og idet relativt få har benyttet sig af muligheden. Dog er erfaringen fra SKAT's side at 96 % af virksomhederne som fravælger assistance fra revisor heller ikke får hjælp til at opgøre den skattepligtige indkomst. Som

også tidligere nævnt viste det sig at 41 % af de selskaber, som havde fravalgt revision havde fejl i deres selvangivelse. Alt andet lige er dette en alarmerende høj fejlandel.

SKAT foretog på baggrund af indkomst året 2006 en større analyse af danskernes evne til at selvangive korrekt. SKAT delte virksomheder og borger op i med- og modspillere. Modspillere er individer der bevidst prøver at unddrage i SKAT, mens medspillere gerne vil selvangive korrekt men ikke nødvendigvis har evnen. Analysen nåede frem til at 93 % af virksomhederne er medspillere. Men på trods af, at så stor en andel af virksomhederne gerne vil følge reglerne, viser det sig, at der er fejl i 42 % af selvangivelserne⁵².

SKAT's analyse fra 2006 er baseret på at samtlige virksomheder får deres regnskaber revideret. Men alligevel er der en iboende risiko i det at selvangive således at 42 % gør det forkert. Dette tal vil alt andet lige stige når revisionspligten lempes, da der blandt dem som fravælger revision er en fejlprocent på 41.

Så på trods af god vilje og lyst til at selvangive korrekt viser det sig altså, at der er fejl i næsten halvdelen af samtlige selvangivelser. Det skal dog nævnes at fejl kan betyde både forøgelse og nedsættelse af skattepligtig indkomst, altså kan netto betydning for SKAT rent hypotetisk være kr. 0.

Det må konkluderes at skattereglerne i Danmark ikke er så lette at forstå, idet de er svære at efterleve. Samtidig må det konkluderes at det ikke nødvendigvis er en garanti, at få regnskabet revideret, for at der ikke er fejl i selvangivelsen, idet der også var store fejllande da revisionspligten var lovkrav.

E&S konkludere i deres evaluering af lempelsen af revisionspligten fra 2006, at risikoen for fejl i skattepligtig indkomst er øget betragtelig efter revisionspligten er lempet. De angiver at SKAT vil have behov for at få tilført ekstra ressourcer således at de forsat kan sikre sig at fejl angivne selvangivelser minimeres⁵³.

Erfaringer fra udlandet, herunder Holland, peger dog på, at de ikke har konstateret øget fejl i skatteangivelserne på trods af lempet revisionspligt.

⁵² "Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne - indkomståret 2006" Rapport fra SKAT

⁵³ "Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" E&S den 8. december 2009

7.8 Delkonklusion

Revisorbranchen fremhæver bekymringen for øget økonomisk kriminalitet, øget mængde af fejl og svindende tillid til årsregnskaberne i erhvervslivet, hvis revisionspligten lempes yderligere. Revisorbranchen er ikke i tvivl om, hvor stor værdi revision skaber i samfundet. Den verserende finanskrisen har været med til at sætte fokus på revision idet virksomhederne bliver mere og mere opmærksomme på efterspørgsel på tillid til virksomheden – en tillid som kan skabes via en revisionspåtegning. Dog erkender revisorbranchen, at vejledninger og standarder til at udføre en almindelig revision er blevet alt for omfattende for de selskaber, der er kendetegnende for dansk erhvervsliv. Derfor arbejder, blandt andet FSR, på at udvikle en ny standard. Formålet er at lave en SMV-standard, som bliver baseret på dansk lovgivning, og dermed ikke tager sit udspring i de internationale standarder, hvilket ellers er kutymen.

Erhvervsorganisationerne støtter op om det at lette de administrative byrder for dansk erhvervsliv, herunder at lempe revisionspligten yderligere. Dog påpeger Dansk Industri at når byrderegnskabet skal gøres op, skal der kun medregnes de byrder der reelt er blevet lettet. Hvis virksomhederne således ikke gør brug af muligheden for at blive fritaget for revision, så er der ikke tale om en reel byrdebesparelse. Derfor skal erhvervslivet opmuntres til at bruge denne lempelse. Håndværksrådet savner en produktudvikling af det eksisterende revisionsprodukt. Således efterspørger de også et, eller flere alternativer til revision.

Virksomhedernes holdning til fritagelse af revision afhænger i en vis grad af størrelsen. Jo større virksomheden er, jo større er behovet for en blåstempling af regnskabets kvalitet, og dermed efterspørgslen på revision. Med virksomhedens størrelse følger også behovet for revisor som økonomisk rådgiver. I Danmark har det været kutyme at revisor var virksomhedens økonomiske rådgiver. Der har gennem tiden ikke været et alternativ hertil, hvorfor revisor sidder tungt på rådgiver markedet. De mellemstore til store klasse-B virksomheder efterspørger et alternativ til revision, men det skal være et alternativ, der kan give lige så meget sikkerhed og tillid til regnskabet som en revisionspåtegning kan. Et sådan krav kræver et gennemarbejdet produkt, som bliver lanceret på den helt rigtige måde. Det er svært at udskifte revisionspåtegningen, som vi kender i dag, da der er stor tillid og anerkendelse omkring denne.

SKAT's analyse af efterlevelse af skattereglerne viser, at der er stor vilje for at selvangive korrekt. Men skattereglerne er kompliceret, hvorfor der opstår fejl i mange selvangivelser. Yderligere analyser viser, at der opstår endnu flere fejl når virksomhederne ikke får assistance fra revisor.

Dette faktum kombineret med en yderligere lempelse af revisionspligten gør, at SKAT vil opleve væsentlig flere fejl i selvangivelserne fremover. En mulig konsekvens af dette er, at der skal tilføres flere ressourcer til SKAT. Og da skatten finansiere vores samfund vil yderste konsekvens af en lempelse af revisionspligten blive, at skatteborgerne mister penge pga. fejl i selvangivelser. Dog skal det bemærkes at fejl i selvangivelserne både drejer sig om for lidt og for meget selvangivet, hvilket hypotetisk kan give en kr. 0 effekt i det samlede skatteregnskab.

8 Konklusion

Tilbage i år 2000 blev der fra EU's side lanceret en strategi for "Vækst og Beskæftigelse" i EU. Målet for strategien er, at EU skal blive den mest konkurrencedygtige og dynamiske økonomi, der kan generere økonomisk vækst og bedre jobs. Strategien forplantede sig nationalt, således at også Danmark udarbejdede en vækst strategi. I denne strategi blev der fremsat et løfte om at nedbringe de administrative byrder i Danmark med 25 % inden udgangen af 2010. Formålet med at nedbringe de administrative byrder er, at frigøre ressourcer i virksomhederne således at disse i stedet kan bruges på at skabe vækst og øge beskæftigelsen.

Revisionspligt for små og mellemstore virksomheder blev defineret til at være én af de administrative tunge byrder, hvorfor denne selvsagt skulle lempes. Således blev det første skridt taget til at lempe revisionspligten, da revisionspligt for små klasse-B virksomheder blev fjernet i 2006. Intentionen med denne lempelse var, at få nogle erfaringer på området, før end en yderligere lempelse af revisionspligten kunne blive aktuel.

I foråret 2009 fremlagde regeringen afbureaukratiseringsplanen "Let Administration". På daværende tidspunkt var byrderne nedbragt med godt 10 %. "Let Administration" skal være med til at sikre, at byrderne bliver nedbragt med de resterende 15 % inden udgangen af 2010. I planen blev der fremsat et initiativ om at harmonisere revisionspligten i Danmark med de grænser der er gældende i EU, svarende til at alle klasse-B virksomheder bliver fritaget for lovpligtig revision, svarende til at 144.000 selskaber i Danmark fritages for revision. Et lovforslag om at lempe revisionspligten til at omfatte alle klasse-B virksomheder forventes at foreligge i løbet af foråret 2010.

Der er stor forskel på virksomhederne i regnskabsklasse-B, både størrelsesmæssigt og holdningsmæssigt. De mindre B-selskaber vil gøre brug af en lempelse af revisionspligten, idet deres behov for en revisionspåtegning er relativ lille. Selskaberne er ofte kendetegnet ved at ejeren også er adm. direktør, hvorfor Principal - Agentteorien er ikke eksisterende i disse mindre virksomheder. De mindre B-selskaber efterspørger ikke en kvalitetsstempling af regnskabet da de i stort omfang ikke har behov for dette over for eksterne parter. Behovet for kvalitetsstempling af regnskabet stiger i takt med at omsætningen øges. Jo større selskabet er, jo oftere er der forskel på ejer og adm. direktør, hvilket betyder at ejeren efterspørger revision for at sikre at den økonomiske stilling er korrekt. Med selskabets størrelse vokser også behovet for at signalere til interessenterne, at de kan have tillid regnskabet. Undersøgelser fra både Danmark og udland viser da også, at behovet om at afskaffe revisionspligten falder i takt med at omsætningen på selskabet

stiger. Derfor vil det primært være de mindre klasse-B virksomheder, som vil benytte sig af muligheden om at fritage sig for revision. De større klasse-B virksomheder påpeger dog, at omfanget af en revision i dag ikke står mål med virksomhedens størrelse.

En anden faktor som spiller ind ved beslutningen om at lade sit regnskab fritage for revision er den rolle revisor har spillet gennem tiden. Revisor har i knap 100 år fungeret som virksomhedernes økonomiske rådgiver. Der har gennem tiden ikke været noget seriøst alternativ hertil. Alle der driver en virksomhed, kender revisors kompetencer, og tilliden hertil er stor. Så på trods af skandaler som IT-Factory, så har revisorerne stadig et godt omdømme. Et omdømme der kun er blevet forstærket under den verserende finanskrisen, hvor behovet for økonomisk rådgivning er stort. Rollen som erhvervslivets økonomiske rådgiver, har stor betydning for, hvorfor det er svært for selskaberne at fravælge revision. Det vil formentlig kræve nogle år før end selskaberne finder nye måder at navigere i regnskabs- og skattereglerne. Derfor er det ikke forventningen, at en stor procentdel af selskaberne vil gøre brug af lempelsen af revisionspligten i de første 3-5 år. Herefter vil det løbende blive mere og mere naturligt at efterspørge de specifikke ydelser selskabet har behov for.

Omvendt åbner der sig nye muligheder for revisionsbranchen. De har mulighed for at udvikle et, eller flere produkter, der kan bruges af de virksomheder, der fravælger revision. Efterspørgslen på et alternativ til revision eksisterer, idet omfanget og omkostningerne ved revision i dag ikke står mål med udbyttet. Konkurrencen i revisions- og regnskabsbranchen vil skærpes, da der ikke er behov for, at det er en uddannet revisor, der tilbyder rådgivning og assistance til de virksomheder, der kan fritages for revision. Dette vil alt andet lige betyde konkurrence på bl.a. prisen af ydelserne. FSR arbejder på at udvikle en lovpligtig revisionsstandard målrettet klasse-B selskaberne, hvilket i yderste konsekvens kommer til at betyde at revisorerne beholder deres monopol på markedet. Jeg forventer ikke, at der bliver vedtaget et lovpligtigt alternativ til revision, dels pga. erfaringer fra udlandet, som viser det ikke er en god løsning og dels pga. virksomhederne ikke bliver lettet fuldt ud for de administrative byrder, som der er lagt op til.

Hele debatten omkring lempelse af revisionspligt har sit udspring i jagten på at nedbringe de administrative byrder. Det er ikke muligt at konkludere at byrderegnskabet nedbringes, som følge af lempelse af revisionspligten for klasse-B selskaber, idet byrderne beregnes ud fra, at alle B-virksomheder vil benytte undtagelsen. Og det er langt fra tilfældet. Så når det kommer til byrde diskussionen er der ikke tale om en reel lettelse men snarere politisk retorik.

Men ikke dermed sagt, at debatten om revisionspligt eller ej, ikke er positiv. For på trods af de administrative byrder ikke er en reel lettelse, er der er blevet sat fokus på værdien af revision, og både FSR og interessenter erkender, at mange virksomheder har behov for et andet produkt end den revision der tilbydes i dag.

8.1 Perspektivering

En naturlig følge af denne afhandling vil være at se nærmere på revisor uddannelsen. Som følge af faldende efterspørgsel på revision, vil behovet for den traditionelle revisor falde. Derimod kan der vise sig behov for at kunne rådgive virksomhederne i mere specifikke områder, hvorfor en specialisering i uddannelsen kan blive aktuel. Ligeledes kan der f.eks. være behov for at yde assistance ved regnskabsudarbejdelse, hvilket ikke nødvendigvis bør foretages af medarbejdere med revisor uddannelse.

Yderligere vil det være interessant at lave en analyse af, hvilken type ydelser klasse-B selskaberne efterspørger, når nu det ikke lovmæssigt skal være revision. Faktum er at der bliver et hul for de selskaber, der ikke er underlagt lovpligtig revision, idet der pt. ikke er noget alternativ. Det er vigtigt at kende erhvervslivet specifikke krav og forventninger, for at kunne udfylde dette hul på rette måde, og for at blive en succes med det produkt, der tilbydes som alternativ til revision.

Litteraturliste

Bøger

- Jens O Elling "Årsrapporten – Teori og regulering" 2002
- Jens O. Elling "Årsregnskabsteori – i analytisk perspektiv" 1998 3. udgave

Artikler

- Lars Bo Langsted "Revision har værdi- men er ingen garanti",
Deloitte's årsrapport 2008/09
- Erik Holst Jørgensen, partner Deloitte "En ny virkelighed" Deloitte's årsrapport 2008/09
- Jesper Jørgensen, partner Deloitte "Værdi – for både virksomheder og samfundet" Deloitte's
årsrapport 2008/09
- FSR Kommentarer til E&S evaluering af erfaringer med lempet
revisionspligt, 9. december 2009
- FSR "Regeringen tager fejl når den ser revision som en administrativ
byrde" 10. marts 2009
- FRR "Revision er ikke pligt" FRR's nyhedsbrev oktober 2008
- Dansk Industri "Behov for en styrket indsats for at reducere virksomhedernes
administrative byrder" Pressemeldelse fra DI 20. maj 2009
- Moore Stephens Danmark MS fagligt udvalg Nyhedsbrev nr. 10 2005
- Svensk Näringsliv " Revisionsplikten i små aktiebolag" marts 2005
- Revisionspliktsudvalget (Sverige) Pressemelding fra Revisionspliktsudvalget, 20. oktober 2008
- FAR SRS "Beslut om revisionsplikten dröjer", 21. januar 2010
- Norges Storting "Svar på spørgsmål nr. 1573 fra Svein Flåtten – fjerning av
revisionsplikt for mindre bedrifter" 24. september 2009
- Adm direktør Per Handsted, revisorforeningen Norge "Revisjon og forenklinger for småbedrifter",
9. Oktober 2009
- David Furst, formand ICAEW "The Rodin principle" september 2008
- Robert Bunting, formand IFAC "The Power of innovation - SME growth" oktober 2009

Rapporter/analyser

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	Rapport om revisionspligten for B-Virksomheder (små selskaber) marts 2005
Regeringens afbureaukratiseringsplan	"Let Administration" marts 2009
Erhvervs- og Selskabsstyrelsen	"Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" 8. december 2009
Danmarks Statistik	Produkt statistik for revisions- og bogføringsvirksomhed 2008 nr. 454 8. oktober 2009
SKAT	"Undersøgelse af regelefterlevelsen hos borgere og virksomheder", maj 2009
FSR	Referat af FSR's generalforsamling 15. Maj 2009
FSR	medlemsundersøgelse "Finanskrisen sætter revisorer på landkortet" april 2009
Revisorkommissionen	Betænkning "Revisorlovgivning – i internationalt perspektiv" oktober 2006
Håndværksrådet	Undersøgelse af SMV'ers syn på revisionspligten, 31. oktober 2005
Anne Frendrup Petersen	"Yderligere lempelse af revisionspligten?" Kandidatafhandling 1. oktober 2008
FAR SRS	"Den samhällseconomiska nyttan av revision" udarbejdet på opfordring af FAR SRS, 2007
Svensk regering	Avskaffande av revisionsplikten för små företag, SOU 2008:32. Marts 2008

Den norske revisorforening	"Konsekvenser av avskaffelse av lovpålagt revisjonsplikt for små aksjeselskap", 31. maj 2007
Jill Collis	"Directors' views on exemption from the Statutory Audit" oktober 2003
Jill Collis	"Directors' views on accounting and auditing requirements for SMES" april 2008
Jill Collis	"Progress towards harmonization of audit exemption in the EU and the case of the UK " 2007
The society of professional accountant	"The Company Law Review: The beneficial impact of raising the thresholds from £ 350.000 to £ 1 mio.", juni 2003
Department of Trade and Industry	"Final Regulatory Impact Assessment on the Audit Exemption Threshold" 2004
Federation of European Accountants	"Survey on the provision of Alternative Assurance and Related services across Europe" juli 2009
The Banker/IFAC	Survey of Banks, oktober 2009
ICAEW	"Alternatives to Audit. Report on the ICAEW Assurance Service consultation" 2009
EU kommissionen	Gennemførelse af fællesskabets Lissabon-program moderne SMV-politik for vækst og beskæftigelse" Bruxelles 10. November 2005 KOM(2005) 551 endelige
EU kommissionen	Styrkelse af den lovpligtige revision i EU, 2003
EU kommissionen	Appendix A, Country reports – Netherlands
EU kommissionen	Report on implementation of the SME definition (2009)
EU Kommissionen	Models to reduce the disproportionate regulatory burden on SMEs" maj 2007
EU kommissionen arbejds papir	"Implementation of Commission Recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises" 7. oktober 2009
Det Europæiske Råd	Formandskabets konklusioner, Lissabon 2000
Det Europæiske Råd	Konklusioner fra Det europæiske råd 7224/1/07 Bruxelles 2. Maj 2007

Lovgivning

Erhvervsudvalget L 51 - Bilag 1 Offentligt 16. november 2005 (Høringsnotat vedr. udkast til lovforslag om ændring af lov om erhvervsdrivende virksomheders aflæggelse af årsregnskab m.v. (årsregnskabsloven), bogføringslov samt lov om statsautoriserede og registrerede revisorer)

Lov nr. 50 vedtaget 21. marts 2006, herunder også bemærkningerne til lovforslaget

EU's 4. Direktiv (Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv 2006/46/EF af 14. juni 2006)

EU's 8. Direktiv (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2006/43/EF af 17. Maj 2008)

Samt diverse lovgivninger relateret til studiet

Hjemmesider

www.fsr.dk

www.frr.dk

www.eogs.dk

www.regelforenkling.dk

www.ft.dk

www.di.dk ("<http://di.dk/Opinion/Regelforenkling/Pages/Regelforenkling.aspx>")

www.farsrs.se

www.revisorforeningen.no

www.icaew.com

www.ifac.org

www.fee.be

http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_da.htm (den europæiske portal for SMV'er)

Bilag 1 – Referat af telefon interview med Jacob Jensen

Tlf samtale Jacob Jensen – Venstre tirsdag den 24. November 2009

Lovforslaget er endnu ikke på dagsordenen. JJ forventer først at se forslaget januar/februar 2010. JJ er ikke pt involveret i lovforslaget.

Principielt mener jeg at revisionspligten skal tilpasses erhvervslivets behov – og til den samfundsmæssige nytte. Og jeg forventer at lovforslaget afvejes ift den risiko man har vurderet derved. Jeg forventer at forslaget går helt til EU's grænse. Jeg forventer ligeledes at jeg sammen med lovforslaget ser en større analyse af hvilke konsekvenser lempelsen i 2006 har haft – og ud fra dette en risikovurdering.

Jf Let Administration udarbejdet i marts 2009 er der forslag til hvorledes de administrative byrder kan lattes. Herunder er der et forslag til harmonisering af revisionspligten til EU's grænser. Lovforslaget skal fremsættes senest 2010 – og skal citat: " Forslaget udarbejdes på baggrund af erfaringerne af lempelsen af revisionspligten i 2006"

Hvad er erfaringerne fra lempelsen af revisionspligten i 2006?

Såvidt jeg er orienteret er de eneste erfaringer at det er et relativt få antal virksomheder som har besluttet at anvende den revisionspligts undtagelse – så vidt jeg husker er det under 10%.

Jf FRR er det relativt få virksomheder som har valgt at fravælge revision – under 15%.

Er der tale om en reel lettelse af de administrative byrder, hvis ikke selskabet anvender muligheden for at fravælge revision?

Det kan man sige. Men nu er det en frivillig byrde. Dvs de virksomheder som har brug for en revisionspåtegning f.eks. til brug for kreditgivning i banken de må bære den udgift. Har man derimod ikke behov for en revisionspåtegning - så skal det være muligt at fravælge det. Dermed bliver byrden en udgift som opstår iht selskabets etiske regler, såvel som nogle selskaber bruger mange penge på markedsføring, økologi mm

Der er også stor forskel på hvad selskaberne bruger deres revisor til. Fordi selskaberne fritages for revision, skal de stadig overholde gældende lovgivning – både skatte og regnskabsmæssigt. Så mange vil formentlig forsat bruge deres revisor til opstilling af regnskaber, beregning af skat, udarb af selvangivelse mm.

Jeg forventer dog at på sigt vil flere fravælge revision. Jeg tror det er spørgsmål om tilvænning. Lige nu har selskaberne et godt netværk til den offentlige regulering via deres revisor – og det netværk smider man jo ikke bare væk. Nu skal selskaberne finde ud af hvordan de selv kan lave overholde love, søge information om nye regler mm.

SKAT har i april 2009 lavet en rapport over "Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne". I rapporten afspejles det at 93% af virksomhederne gerne vil følge reglerne, men at de er kompliceret at forstå. Fejlprocenten blandt virksomhederne var på 42% - og denne steg i takt med virksomhedens omsætning steg.

Hvordan tror du at disse resultater vil blive påvirket af lempelse af revisionspligt i de Små, Mellemstore Virksomheder ?

Som tidligere nævnt skal selskaberne overholde gældende lovgivning – dette gælder selvfølgelig også skattelovgivningen. Hvis ikke selskabet kan det – så skal de købe den tjeneste ude i byen.

Man kan selvfølgelig godt være bekymret for at SKAT finder flere fejl – men jeg tror alt andet lige, at man vil se at fejlene går begge veje, altså også til SKAT's fordel, så netto skattefejlen vil jeg antage er uændret. Dette forhold vil jeg forvente er en stor post i risikovurderingen.

Vi har gennem de seneste par år set store sager indenfor økonomisk kriminalitet – på trods af selskaberne blev revideret af anerkendte revisionskontorer.

Hvilke konsekvenser vil lempelsen af revisionspligten have på økonomisk kriminalitet ?

Med al respekt så syntes jeg efterhånden vi har set mange eksempler på økonomisk kriminalitet på trods af selskaberne har store anerkendende revisionsselskaber. Så hvis ledelsen vil begå økonomisk kriminalitet – så gør de det uanset revisionspligt eller ej.

Revisionspligten kan måske have en præventiv effekt hos de HELT små virksomheder – men det er nu ikke der den store risiko ligger. Men dette forventer jeg ligeledes er uddybet i bemærkningerne til lovforslaget, såvel som jeg forventer der bliver lavet en afvejning af nytte ctr risiko.

FSR arbejder på at lave en revisions standard vedr revision af SMV. Der vil formentlig være tale om en light udgave af revision.

Kan du forestille dig at man gør det lovpligtigt at have en light revision i SMV ?

Jeg tror dette vil indgå i lovforslaget – jeg har ingen umiddelbare bemærkninger hertil

Hvad forestiller du dig at revisionskontorerne beskæftiger sig med om 10 år? Revision, rådgivning, bogføring eller....?

Som det ser ud nu bliver der strammere og strammere krav til de selskaber som SKAL revideres – der er flere ting der skal tages højde for. Jeg forventer at en lovpligtig revision fremadrettet vil være MEGET dybdegående, og dermed også mere tidskrævende.

Som vi har set har mange af de små virksomheder valgt at fortsætte med en revisor – så jeg forestiller mig ikke at vi ser den store ændring. Formentlig vil rådgivning fylde noget mere, mens revision ikke vil være revisions husenes primære opgaver.

Bilag 2 – Referat af telefon interview med Jens Christian Lund

Tlf samtale Jens Christian Lund – Socialdemokratiet mandag den 30. November 2009

Hvilke erfaringer fra øvrige EU lande har man lagt vægt på ved udarbejdelsen af forslaget om harmonisering af revisionspligten jf Let Administration?

Jeg nægter at tro at det går godt i de lande hvor man har lempet revisionspligten. Går ind for "tillid er godt kontrol er bedre"

Jf Let Administration udarbejdet i marts 2009 er der forslag til hvorledes de administrative byrder kan lattes. Herunder er der et forslag til harmonisering af revisionspligten til EU's grænser. Lovforslaget skal fremsættes senest 2010 – og skal citat: " Forslaget udarbejdes på baggrund af erfaringerne af lempelsen af revisionspligten i 2006"

Hvad er erfaringerne fra lempelsen af revisionspligten i 2006?

Jf FRR er det relativt få virksomheder som har valgt at fravælge revision – under 15%.

Er der tale om en reel lettelse af de administrative byrder, hvis ikke selskabet anvender muligheden for at fravælge revision?

Nej ingen

SKAT har i april 2009 lavet en rapport over "Virksomhedernes efterlevelse af skattereglerne". I rapporten afspejles det at 93% af virksomhederne gerne vil følge reglerne, men at de er kompliceret at forstå. Fejlprocenten blandt virksomhederne var på 42% - og denne steg i takt med virksomhedens omsætning steg.

Hvordan tror du at disse resultater vil blive påvirket af lempelse af revisionspligt i de Små, Mellemstore Virksomheder ?

Dansk Industri er meget positive overfor lempelsen og ser det som reel lempelse. Men øvrige foreninger vil formentlig være mere tilbageholden.

Vi har gennem de seneste par år set store sager indenfor økonomisk kriminalitet – på trods af selskaberne blev revideret af anerkendte revisionskontorer.

Hvilke konsekvenser vil lempelsen af revisionspligten have på økonomisk kriminalitet ?

Den vil uden tvivl stige – enten fordi virksomhederne ikke kender reglerne eller fordi de bevidst snyder.

FSR arbejder på at lave en revisions standard vedr revision af SMV. Der vil formentlig være tale om en light udgave af revision.

Kan du forestille dig at man gør det lovpligtigt at have en light revision i SMV ?

Ja – det er målet. Vi, FSR og FRR og jeg, arbejder på at få det gjort lovpligtigt.

Hvorfor ikke kalde det review?

Review er negativ assurance – og vi ønsker det skal være en mere positiv udmelding

En forfærdelig farlig situation at komme i at revisor ikke skal med ind over virksomhederne.

Forslog dengang (2006) at virksomheder under en hvis grænse fik en review gennemgang.

Loven blev vedtaget uden samtykke fra S. Til gengæld skulle der ansættes 45 mand ekstra i SKAT. – de blev aldrig ansat!

Jens Christian Lund frygter at regeringen gennemfører en yderligere lempelse uden 100 % opbakning

Bilag 3 – Referat af interview med virksomhed A

Branche: Akvarie branche

Hvor stor er virksomheden:

- Antal ansatte 4
- Omsætning 4-6 mio.
- Balancesum 2 mio.

Hvad er titel? anpartshaver

Hvad bruger I revisor til i dag?

- Revision Ja
- Skat/selvangivelse Ja
- Bogføring Ja
- Budgetter Nej
- Rådgivning omkring lån, likviditet Ja
- Rådgivning generelt Nej

Er der nogen værdi for selskabet i at få foretaget revision?

Selve revisionen – altså der hvor der vendes bilag. Der er der ikke meget værdi i. Eftersom revisor også bogføre det hele, så forventer jeg selvfølgelig ikke der er problemer. Godt nok er det en anden afdeling af revisionskontoret der bogfører, men alligevel.

Hvad får du som leder ud af at revisor er på besøg?

Nu er selskabet ikke så stort, så revisor ligefrem kommer på besøg. Men vi har da efterfølgende et møde, og da får jeg en vurdering af om det går godt eller skidt. Og det er da altid rart. Jeg interessere mig nu mest for om der er penge på kontoen, og om det er nok til at dække de udgifter jeg ved jeg får fremadrettet.

Hvor får I viden fra omkring nye regler/love?

Regler og love i regnskabsverden fortæller revisor mig om. Det er primært regler ifm gul pladet bil, repræsentation mm som han fortæller om.

Tror du at der er nogle af dine samhandelspartnere som kigger på jeres regnskab? (trækker det via E&S)

Hvis vi har et stort projekt så bliver vi af og til spurgt om vi kan foreligge et regnskab. Så jeg forestiller mig at kunder ifm bygning af store akvarier kan vise interesse herfor, og måske selv indhenter regnskab.

Hvor mange penge bruger virksomheden alt i alt på revisor?

Det er svimlende summer – t.kr. 20-25 løber det hurtigt op i for revision. Dertil kommer så bogføring og evt assistance ifm skattesager. Alt i alt bruger jeg t.kr. 40-60 på revisor huset.

Bruger I regnskabet over for eksterne parter (samhandel, bank mm)?

Ja jeg har altid regnskaber med når jeg har møde med banken. Det er ikke altid de kigger på dem.

Vil du gøre brug af en evt. kommende lempelse af revisionspligten?

Helt klart. Men jeg vil selvfølgelig stadig have behov for hjælp til at bogføre. Det med tal er ikke min stærke side. Og jeg skal også bruge revisor til at lave min skat og selvangivelse – og opstille regnskabet.

Kunne du forestille dig et alternativ til revision – altså en tillidserklæring i stil med en revisionspåtegning, blot med færre revisionshandlinger. Ca 30 % billigere end revision?

Hvis jeg kan blive fritaget fuldstændig for revision, vil det da være at foretrække. Men hvis det ikke er muligt kunne det være rart at få en lidt billigere revision.

Forestiller du dig øget økonomisk kriminalitet hvis revisionspligten forsvinder? – ikke hos jer, men hos samhandelspartnere? – i dit netværk? – er der noget præventivt i revision?

Jeg syntes der er mange der tilbyder sorte penge som også må betegnes som økonomisk kriminalitet. Men det er jo intet i forhold til de store svindler. Jeg har ikke selv taget imod sorte penge, fordi jeg ikke gider løbe den risiko – og det går såmænd ganske fint uden. Jeg tror ikke revisor finder særlig meget når han reviderer. Det er da sket at SKAT har fundet fejl i det han har lavet, så jeg tror ikke revision har den store betydning for økonomisk kriminalitet.

Kunne du forestille dig at SKAT blev mere aktive sfa ikke revideret regnskaber?

De er rigeligt aktive – de behøver ikke udtage mig til flere kontroller. Jeg tror jeg bliver udtaget hvert år! Men måske de kunne koncentrere sig om de lidt større virksomheder. Der må fejlene da have større betydning. Så hvis ikke der er revisionspligt for virksomheder helt op til 72 mio. kr. så kunne det da være SKAT kiggede dem lidt mere efter i sømmene.

Tror du at det vil give en markant vækst at revisionspligten fjernes?

Nej. Vi befinder os i en niche. Vores kunder finder os på internettet eller fordi de hører om os via netværket. Jeg kan ikke se vi kan booste omsætningen ved at poste t.kr. 20-25 i et eller andet.

Hvis man skal lette de administrative byrder i din virksomhed – hvad ville så have stor betydning?

Det ville være smart hvis overskuddet i regnskabet var magen til det man skulle opgive til SKAT. Det er fjollet de to ikke er ens. Og måske gøre moms- og skattereglerne mere simple, så almen menneske kan forstå dem.

Bilag 4 – Referat af telefon interview med virksomhed B

Branche: Elektriker

Hvor stor er virksomheden:

- Antal ansatte 30
- Omsætning 30-35 mio.

Hvad er titel? Aktionær med drifts ansvar for Kbh

Hvad bruger I revisor til i dag?

- Revision Ja
- Skat/selvangivelse Ja
- Budgetter Nej
- Rådgivning omkring lån, likviditet Nej
- Rådgivning generelt Ikke behov herfor, da gl revisor sidder i bestyrelsen

Er der nogen værdi i at få foretaget revision? - giver lidt tryghed i at vi ikke skylder skat og moms. For regnskabsteknisk person antager jeg det giver god sparring. Men umiddelbart syntes jeg det er svært at værdiansætte revision. I bund og grund tror jeg godt at vi som virksomhed kan klare os foruden.

Hvad får du som leder ud af at revisor er på besøg? Intet

Hvor får I viden fra omkring nye regler/love?

- Brancheorganisationen
- Bestyrelsen (tidligere revisor er del af bestyrelsen)
- Revisor

Tror du at der er nogle af dine samhandelspartnere som kigger på jeres regnskab? (trækker det via E&S)

- De to største grossister indhenter helt sikkert regnskaber. Vi har rigtig gode kreditter hos disse to leverandører. Men hvis de kigger på regnskabet så er det jo her i efteråret MEGET døde tal, dvs udviklingen i løbet af 2009 kan de ikke tage højde for. Jeg tror de ligger vægt på det kendskab de har til os som virksomhed – vi har handlet med dem siden 1981. Tror ikke de vil ændre holdning til os som virksomhed hvis vi fjerner revisionspåtegningen. Der kan dog være noget signalværdi i påtegningen.

Hvor mange penge bruger virksomheden alt i alt på revisor? 50 -100 tkr

Hvor lang tid har I haft den samme revisor? 10 år

Bruger I regnskabet over for eksterne parter (samhandel, bank mm)?

- Ja. Bank møde en gang årligt – efter regnskab aflagt. Forhandler renter for kommende år.

Vil du gøre brug af en evt. kommende lempelse af revisionspligten? Ja – det tror jeg at jeg vil. Kan dog være i tvivl om øvrige aktionærers holdning

Vil du forsat føle behov for at have en revisor tilknyttet til f.eks. regnskabstekniske ting, skatte spm, selvangivelse mm? Ja – til alt det vores regnskabschef ikke kan eller er i tvivl om. Der vil jeg søge assistance hos en fagperson.

Kunne du forestille dig et alternativ til revision – altså en tillidserklæring i stil med en revisionspåtegning, blot med færre revisionshandlinger. Ca 30% billigere end revision? Ja helt klart – vil være en blid måde at udfase revisor på

Forestiller du dig øget økonomisk kriminalitet hvis revisionspligten forsvinder? – ikke hos jer, men hos samhandelspartnere? – i dit netværk? – er der noget præventivt i revision? Nej, banditterne vil altid være der – og snyde om de vil. Tror ikke det vil ændre noget at fjerne revisionspligten.

Kunne du forestille dig at SKAT blev mere aktive sfa ikke revideret regnskaber? Ja – de skal formentlig optrappe deres styrker

Tror du at det vil give en markant vækst at revisionspligten fjernes? Nej – markedet er i knæ, og der er bare ikke flere opgaver at få. Det vil give mere vækst om regeringen satte fut i offentligt byggeri. På længere sigt tror jeg ikke at det er det at fjerne revisionspligten som giver vækst - udgiften til revision er for lille ift reel vækstopotentiale.

Hvis man skal lette de administrative byrder i din virksomhed – hvad ville så have stor betydning? Der er så meget registrering af tilsyn og dokumentationskrav når vi har været hos en kunde, at det snart fylder mere at dokumentere opgaven end rent faktisk at udføre den. Den kan simpelthen blive for tungt, og derved bliver de små opgaver ikke interessante.

Bilag 5 – Referat af interview med virksomhed C

Branche: Energiselskab

Hvor stor er virksomheden:

- Antal ansatte 42
- Omsætning 60-65 mio.

Hvad er titel? CFO

Hvad bruger I revisor til i dag?

- Revision Ja
- Skat/selvangivelse Ja
- Bogføring Vores løn administreres af revisor
- Budgetter Nej
- Rådgivning omkring lån, likviditet Nej
- Rådgivning generelt Ja

Er der nogen værdi i at få foretaget revision?

Ja, jeg føler en stor tryghed i at vi er på rette vej rent regnskabsmæssigt. Likviditeten kan vi selv overskue, men det er væsentligt at vide hvorvidt vores regnskaber afspejler den reelle økonomiske stilling. Revisionspåtegningen er en blåstempling af selve regnskabet. Og lige så vigtigt så sikre revision at vi overholder gældende regnskabs regler.

Hvad får du som leder ud af at revisor er på besøg?

Meget – jeg bruger revisor som sparringspartner på mange områder. Revisor er også en god indgangsvinkel til at tage pulsen på det øvrige erhvervsliv.

Hvor får I viden fra omkring nye regler/love?

Når det drejer sig om nye regler indenfor skat og regnskab kommer det primært fra revisor. Vi følger selvfølgelig med bl.a. ved at læse Revision- og regnskabsvæsen, Børsen og deltager på diverse gå hjem møder.

Tror du at der er nogle af dine samhandelspartnere som kigger på jeres regnskab? (trækker det via E&S)

Jeg tror der bliver holdt øje med os idet vi er nye på markedet. Men jeg tror mere det er vores konkurrenter som kigger os i kortene – ikke så meget leverandører eller kunder. Hovedparten af vores kunder er private og de interessere sig ikke for regnskabet. Vi har et professionelt samarbejde med vores store leverandører idet vi har løbende dialog med dem. Desuden er vi meget ærlige omkring vores forretning. Vi har fået nogle yderst fornuftige betalingsbetingelser. Jeg tror forholdet over for leverandører baserer sig mere på tillid og åbenhed.

Hvor mange penge bruger virksomheden alt i alt på revisor? På ren revision bruger vi t.kr. 150-200. Derudover er der skattemæssig og regnskabsmæssig rådgivning som naturligvis afhænger af specielle

issues. Her i opstarten er der lidt mere rådgivning end der vil være på sigt. Vi forventer en rådgivning fra revisor på ca. t.kr. 120-140.

Bruger I regnskabet over for eksterne parter (samhandel, bank mm)?

Nu foreligger der kun et enkelt regnskab. Men det har vi selvfølgelig med i bagagen når vi forhandler bank aftaler, som vi faktisk er ved i øjeblikket. Derudover er likviditetsbudgetter vigtige at have med.

Vil du gøre brug af en evt. kommende lempelse af revisionspligten?

Ikke inden for de første år. Jeg syntes det er vigtigt at få virksomheden startet ordentlig op. Og forhåbentlig er virksomheden om 3-4 år over de grænser som giver adgang til fritagelse af revisionspligt. Hvis ikke den er det kan jeg da godt overveje at spare lidt på revisionen, afhængig af hvorvidt det er udbredt i det generelle erhvervsliv at gøre brug af denne undtagelse. Jeg tror lige jeg vil se tiden an før end jeg vil gøre brug af fritagelsen.

Kunne du forestille dig et alternativ til revision – altså en tillidserklæring i stil med en revisionspåtegning, blot med færre revisionshandlinger. Ca. 30 % billigere end revision?

Hvis det er muligt at lave et fornuftigt alternativ til revision vil det helt klart være interessant. Dette afhænger dog også af hvad der accepteres i det generelle erhvervsliv. Hvis det bliver en udbredt succes at have en "revision –light" så kan jeg ikke se nogen årsag til ikke også at følge den vej.

Forestiller du dig øget økonomisk kriminalitet hvis revisionspligten forsvinder? – ikke hos jer, men hos samhandelspartnere? – i dit netværk? – er der noget præventivt i revision?

Nej. De mange virksomheder jeg har kontakt til enten via min funktion i denne virksomhed eller via mit netværk virker top professionelle og hårdt arbejdende. Selvfølgelig er der brodne kar ind imellem – men jeg tror ikke revisionspligten har betydning herfor. Se f.eks. på IT-Factory

Kunne du forestille dig at SKAT blev mere aktive sfa ikke revideret regnskaber?

Åh det ved jeg ikke. Jeg syntes de virksomheder jeg har været ansat i, af og til har haft besøg af SKAT på trods af der er afleveret regnskab og selvangivelse udarbejdet af revisor. Men selvfølgelig er risikoen større for fejl hvis revisor på ingen måde er involveret – altså hverken ved udarbejdelse af regnskab eller selvangivelse. Så formentlig vil SKAT øge deres stikprøve kontroller.

Tror du at det vil give en markant vækst at revisionspligten fjernes?

Vi bruger selvfølgelig en del penge på revision – og blev disse postet i markedsføring i stedet, vil det måske kunne give flere kunder, og dermed vækst. Omvendt syntes jeg at det er vigtigt at vi som virksomhed har et fornuftigt grundlag at drive forretning på, og det kan sparring med revisor give. Om det så lige er revision eller snarere rådgivning er svært at sige, men kontakten med revisor er essentiel og af stor betydning.

Hvis man skal lette de administrative byrder i din virksomhed – hvad ville så have stor betydning?

Helt klart at lette de strikse regulering der er for at drive denne type virksomhed. Du drømmer ikke om hvor mange regler der er. Vi har faktisk en stor udgift til advokater, som bruger mange ressourcer på at tolke regelsættet.

Bilag 6 – Mail fra Mads Engberg, Håndværksrådet

Kære Christina

Jeg har forsøgt at besvare dine spørgsmål så godt jeg kan. Mine svar er skrevet med rødt nedenfor. Hvis du har brug for en uddybning, er du velkommen til at kontakte mig på 32 63 03 07.

God fornøjelse med specialet. Jeg kan i øvrigt henvise til, at Erhvervs- og Selskabsstyrelsen arbejder med deres årlige evaluering for tiden. Hvis du er heldig, kan du måske få noget ud af at snakke med Janne Wesch Lorentzen, som er kontorchef på området i E&S.

Mvh Mads

Mads Engberg

Chefanalytiker

mobil 26 80 26 35
tlf. 32 63 03 07
e-mail engberg@hvr.dk

HÅNDVÆRKSRADET, Islands Brygge 26, 2300 Kbh. S, tlf. 33 93 20 00, fax 33 32 01 74, hvr.dk

Vi kæmper for små og mellemstore virksomheder. Læs vores nyheder [her](#)

Fra: Ane Buch

Sendt: 25. november 2009 06:39

Til: Mads Engberg

Emne: VS: Yderligere lempelse af revisionspligten

Kære Mads

vil du se på denne?

Vh

Fra: Christina Brandt Due Andersen [mailto:]

Sendt: ti 24-11-2009 23:46

Til: Ane Buch

Emne: Yderligere lempelse af revisionspligten

Hej Ane

Jeg er Merc Aud studerende ved CBS. Jeg er pt i gang med mit speciale, hvor jeg skriver om konsekvensen af harmoniseringen af revisionspligten til EU's grænser.

I den forbindelse har jeg nogle spørgsmål, som jeg håber du vil tage dig tid til at besvare. Hvis du foretrækker at besvare dem mundtlig er du velkommen til at ringe til mig på tlf 2482 3490.

Har HVR foretaget nogen undersøgelse af hvor mange af medlemmerne, som har gjort brug af lempelsen af revisionspligten i 2006?

Nej, ikke siden 2006. Vi har gennemført en analyse i 2005, det vil sige i optakten til at revisionspligten blev ophævet for de mindste virksomheder.

Så vidt jeg har læst mig til så støttede Håndværksrådet lempelsen af revisionspligten tilbage i 2006. Nu foreslår regeringen at lempe revisionspligten betragtelig mere.

Hvad er HVR's holdning til at lempe revisionspligten yderligere?

Håndværksrådet går ind for at lempe yderligere. Vores holdning er den, at Danmark bør benytte den fulde mulighed for at lempe revisionspligten op til EU grænserne. Det er klart, at hvis de løbende evalueringer viser, at det resulterer i en stærkt forøget mængde svig, vil vi revurdere vores opfattelse.

Hvad er den største risiko ved at lempe revisionspligten yderligere? – hvis der er nogen?

Nogen vil hævde, at kvaliteten af de ikke-revisorpåtegnede regnskaber er ringere end de revisorpåtegnede. Det mener jeg faktisk ikke, at man kan konkludere ud fra det tilgængelige materiale. Der er en smule flere fejl i de ikke-revisorpåtegnede regnskaber, men det inkluderer også formalia fejl, som ikke har nogen reel betydning for regnskabernes kvalitet. Derudover er der forbløffende mange fejl i de revisorpåtegnede regnskaber, så der er ikke tale om, at man sikrer sig mod fejl, når man køber en revisorpåtegning. Snarere en dyr forsikring og mulighed for at sende aben videre, hvis det viser sig, at regnskabet ikke er retvisende. Selv IT-Factory havde mig bekendt et revisorpåtegnet regnskab.

Har erhvervslivet behov for at få deres regnskab revideret? - til brug for bank, samhandelspartnere mm

Der kan være masser af gode grunde til at få revisorpåtegnet sit regnskab og mange vil helt sikkert have behov for det. Det kan være af hensyn til banker, kunder, leverandører eller andre samarbejdspartnere, som du nævner. Men problemet er som vi ser det, at der i dag findes ét produkt, som alle skal bruge. Der er ikke særlig meget produktudvikling i revisorprodukterne, og det er efter min mening ikke sikkert, at banken ønsker den samme information, som ens leverandører eller andre. Derfor vil det givetvis resultere i bedre information til bankerne og andre samarbejdspartnere, hvis man kan få et skræddersyet revisorprodukt, som passer præcist til den situation virksomheden står i, i stedet for den one-size-fits-all løsning som er hyldevaren i dag. Desuden kan man spørge sig selv, hvorfor virksomhederne skal være tvunget til at få revisorpåtegnet deres regnskab, hvis de ikke mener, at det står mål med prisen. Det må være et valg man som mindre virksomhed selv foretager. Så kan det også blive en konkurrenceparameter blandt revisorerne, hvilke produkter de udbyder.

Skaber revision nogen som helst værdi i samfundet?

Det gør det naturligvis

Vil det give mening at lave en dansk revisions standard som kan anvendes på de virksomheder, som ligger under grænsen for revisionspligt - men som stadig føler behov for en revisor erklæring ("Blåstempling")?

Der findes allerede mulighed for review, der jo er en slags 'revisorpåtegning light'. Jeg tror ikke, at vejen frem er flere standarder, men produktudvikling.

Jeg vil blive glad om du vil bruge lidt tid på at besvare ovenstående, da jeg syntes det vil være interessant at have erhvervslivets holdning til emnet.

På forhånd tak for hjælpen.

Venlig hilsen

Christina Brandt Andersen

Studerende ved CBS

Bilag 7 – Mail fra FSR

Hej Christina,

Vedrørende konsekvenser af lempelsen i 2006 tror jeg at du skal have fat i Erhvervs- og Selskabsstyrelsen. Vi har mig bekendt ikke foretaget en analyse af spørgsmålet.

Vores holdning til spørgsmålet om den nye lempelse kan du læse på vores tema side om emnet på hjemmesiden. Se vedlagte link.

http://www.fsr.dk/Nyheder%20og%20presse/Aktuelle%20temaer/Revisionspligten%20under%20pres.aspx?sc_lang=da

Angående forslag om nyt produkt, så foreslår FSR ikke et review. Vi vil imidlertid inden for relativ kort tid komme med et offensivt bud på en differentieret ydelse, men det er for tidligt at gå nærmere ind i.

På temasitet finder du desuden en norsk og en svensk rapport om den samfundsmæssige værdi af revision. Det kan være interessant for dig at læse.

Venlig hilsen

Anders Lau
Kommunikationschef
Foreningen af Statsautoriserede Revisorer
Kronprinsessegade 8
1306 København K
Tlf.: + 45 3369 1047
Mobil: +45 4220 3086
E-mail: ala@fsr.dk

Bilag 8 – Mail fra Jill Collis

Dear Christina

I have an article coming out in the *International Journal of Auditing* soon that compares the demand for voluntary audit in the UK and Denmark. I think you may find the review of the literature and findings of interest so I attach a pdf copy. You can reference it once it has been published (I don't know the date yet).

I haven't done any research into the other questions you raise, so I'm afraid I can't answer them.

With all good wishes for a successful completion of your thesis

Jill

Dr Jill Collis

Reader in Accounting

Faculty of Business & Law

Kingston University

Kingston Hill

Kingston upon Thames

Surrey KT2 7LB